

GA-110

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

**ДУХОВНИТЕ ЙЕРАРХИИ
И
ТЯХНОТО ОТРАЖЕНИЕ**

ВЪВ ФИЗИЧЕСКИЯ СВЯТ.

ЗОДИАК, ПЛАНЕТИ, КОСМОС

**Цикъл от 10 лекции изнесени в Дюселдорф
от 12 до 18. 4. 1909 г.**

превод от немски: д-р ДИМИТЪР ДИМЧЕВ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1. Първа лекция, Дюселдорф, 12. Април 1909, следобед.....5

Първичната мъдрост и загадката на човека. Западните окултни школи като пазители на източната мъдрост. Възникването на новите Мистерии. Христовото дело. Учението на Дионисий Аеропагита за Йерархиите и за небесните тела. Задачите на антропософията.

2. Втора лекция, 12 Април 1909, вечер.....17

Учението на свещените Риши. Бхагавад Гита. Четирите елемента. Духовното изследване върху същността на огъня. Пространство и светлина. Възникването на елементарни Същества чрез човека. Окултният смисъл на древните жертвоприношения. Спасяването на елементарните Същества.

3. Трета лекция, 13. Април 1909, преди обед.....30

Следващото планетарно възплъщение на нашата Земя. Земята и пробуждането на човешкия Аз. Еволюцията на Стария Сатурн: вътрешна и външна топлина. Обективизиране на част от топлинния елемент чрез Духовете на Личността. Космическата роля на Престолите. Архангелите и как те постигат своята "човешка" степен на Старото Слънце.

4. Четвърта лекция, 14. Април 1909, вечер.....41

За взаимодействието между Престолите и Духовете на Личността. Херувимите, които пресрещат Архангелите от четирите посоки на духовното пространство. Първите наченки на животинското царство. За само жертвата на Престолите. Космическият произход на Зодиака. За връзките между "Скорпион" и "Орел", респективно между "Човек" и "Водолей".

5. Пета лекция, 14. Април 1909, вечер.....51

За следващите етапи от еволюцията на нашата Слънчева система. Предстоящото сливане между Слънцето и планетите. Началото на следващия Зодиак. Йерархията на Серафимите и Божествената троица. Граничните знаци във висшите Йерархии. Разграждането на Старата Луна благодарение на напредващите и изоставашите духовни Същества. Какво означава Битката на Небето.

6. Шеста лекция 15. Април 1909, вечер.....	61
Характеристика на третата Йерархия: Ангелите поддържат спомените на човека за миналите му прераждания, Архангелите се грижат за хармонията между индивида и общността, Архаите подреждат физическите отношения и връзки на цялото човечество. Втората Йерархия се грижи за прехода на човека в следващото планетарно въплъщение. Космогонията а Птоломей и Коперник. Синовете на Венера и синовете на Меркурий като учители на човечеството.	
7. Седма лекция, 16. Април 1909, вечер.....	73
Седемте принципа на човека не могат да бъдат механично приложени за Ангелите. За характера на Ангелския Аз. Как и защо бяха запазени етерните тела на атлантските посветени. Ману и седемте Риши. Как протича инспирацията чрез Духовете на Личността, Архангелите и Ангелите. Една и съща личност може да бъде инспирирана от различни йерархически Същества.	
8. Осма лекция, 17. Април 1909, вечер.....	84
Старият Сатурн като пример за възникване на едно небесно тяло. Първите наченки на човешкото физическо тяло (Сърцето възникващо в областта на Лъва и т.н.). Върху охладения до "водно състояние" Марс човекът получава първите астрални елементи. Първите проявления на човешкия Аз през Лемурийската епоха и тяхното отражение в египетските Мистерии.	
9. Девета лекция, 18. Април 1909, преди обед.....	95
Ротационните планетарни импулси в хода на Зодиака. Истинският космически човек. Кармата на небесните тела, която се поема от техните предводители. Как Азът работи върху астралното, етерното и физическото тяло. Възникване на творческата продуктивност. Как изглежда "човешката" степен на Съществата от висшите Йерархии. Посветеният може да жертвува своето собствено астрално и етерно тяло и да ги предостави на друго човешко същество.	
10. Десета лекция, 18. Април 1909, вечер.....	105
Еволюция на човешката индивидуалност. Съдбата на Земната материя: да изчезва в средишната точка на Земята и да се появява отново в нейната периферия. Кристалното небе. Уран и Нептун. Областта на Божествената Троица. Боговете на препятствията и как чрез тяхната намеса в човешкото астрално тяло у хората възниква възможността да вършат злото. Битката на архангел Михаил с Дракона. Човешкият Аз може свободно да реши дали да приеме Христос и по този начин да спаси Луцифер. Космическият смисъл на десетата Йерархия.	
11. Бележки.	120

Указания относно публикуването на езотеричните лекции от Рудолф Щайнер

За характера на тези частни издания Рудолф Щайнер (1861-1925) казва следното в своята автобиография "Моят жизнен път" (Събр. Съч. 28, гл. 35):

"Съдържанието на тези издания бе предвидено да се изнесе под формата на устни, непредназначени за издаване съобщения. . .

Никъде и в ни най-малка степен не е споменато нещо, което да не представлява чист резултат от изграждащата се антропософия..... Читателят може напълно да ги приеме за това, което Антропософията има да каже. Ето защо..... първоначално тръгнахме от условието, те да бъдат разпространявани само сред членовете на Антропософското Общество. Нека обаче се има предвид, че в тези непрегледани от мен ръкописи, има и непълни неща.

Право за оценка на подобно частно издание обаче се признава само на онзи, който знае какво е условието за такава оценка. А за повечето от тези издания условието се състои поне в антропософското познание за човека и космоса, доколкото същността им е изложена от Антропософията и в познанието на това, което под формата на "антропософска история" се съдържа в съобщенията от духовния свят. "

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 12. Април 1909, преди обед

Този лекционен цикъл ще ни въведе в по-висшите области на духовния живот, ще ни издигне не само над физическия пространствен свят на Земята, където, бих казал, сме отседнали, но и ще ни пренесе в духовните светове, откъдето води своето начало самият физически пространствен свят. И тъкмо един такъв лекционен цикъл ще Ви покаже, че цялото познание, цялата мъдрост общо взето се свежда до това, да разреши голямата, най-голямата от всички загадки: загадката на човешкото същество. А за да разберем човешкото същество, ние трябва значително да разширим представите си за нещата в заобикалящия ни свят. Впрочем, необходимо е всеки, който възнамерява да изслуша този лекционен цикъл, вече да разполага с някои от основните духовнонаучни понятия и аз смятам, че в общи линии това условие е предварително изпълнено от всички присъстващи. Може би за проследяването на цикъла е необходим един изключително висок полет на Духа, макар че ще положи всички усилия, да направя основната ни тема възможно най-достъпна и разбираема.

Когато се опитваме да говорим за това, което наричаме духовни Йерархии*1, ние всъщност насочваме нашите душевни очи към онези висши Същества, чието Битие се намира над Земята. С нашите физически

очи ние можем да обхванем само четирите природни царства: минералното, растителното, животинското и човешкото. Над човека се простира царството на невидимите Същества, и благодарение на свръхсетивното познание доколкото то е по силите му човекът може да се издигне до онези сили и Същества, които в свръхсетивния, в невидимия свят са едно продължение на четирите природни царства.

Това познание и изследванията в тази област, както всички Вие добре знаете, не са нещо, което се появява за пръв път в нашата епоха; винаги е съществувала ако можем така да я наречем една първична мирова Мъдрост. Защото всичко онова, което човекът натрупва като опит и познание, като понятия и идеи, като имагинации, инспирации и интуиции*2 в резултат на своето ясновидство*3, вече е "минало" през изживяванията и през съдържанието на висшите Същества.

Ако си послужим с едно тривиално сравнение, бихме могли да кажем: Един майстор на часовници първо има идеята, мисълта за часовника, и едва после той може да изработи часовника. Часовникът е направен според предварителната идея на часовникаря, а после всеки може да го разглоби и да анализира идеите, според които часовникарят е изработил своя часовник. Сега другият човек проследява идеите на часовникаря. Общо взето, само така би трябвало да се отнася човекът с оглед на сегашната си еволюционна степен към първичната Мъдрост на висшите Същества. Всички имагинации, инспирации, интуиции, всички идеи и мисли, според които е създаден нашият видим свят, вече са били тяхно притежание. Но сега човекът отново открива във видимия свят тези мисли и идеи; и издигайки се до ясновидството, той намира също и имагинациите, инспирациите и интуициите, чрез които отново прониква в света на висшите Същества. Нека да обобщим: Мъдростта, за която стана дума, е съществувала много време преди да се появи нашият физически свят. Тя е планът, според който е изграден нашият свят.

Сега идва ред на един друг въпрос: До каква степен трябва да се върнем назад във времето, оставайки в пределите на нашия свят, за да срещнем тази първична Мъдрост? Трябва ли да се върнем назад до някоя от историческите епохи, когато е проповядвал един или друг от великите учители на човечеството? Несъмнено, ние бихме научили много неща, ако се върнем в една или друга историческа епоха, ако се запознаем с ученията на един или друг от великите учители. Обаче за да срещнем първичната Мъдрост и то в нейната истинска, висша форма ние трябва да се върнем до онази епоха, когато видимата Земя все още не е съществувала като небесно тяло. Светът действително е възникнал от Мъдростта. Обаче тази Мъдрост, според която божествено-духовните Същества изградиха нашия свят, след време стана достойние и на човека. В своето мислене той можеше да вижда, да възприема мислите, според

които Боговете създадоха света. И както мнозина от Вас знаят, претърпявайки известни преобразувания, тази първична Мъдрост, присъща за Творците на световите, се откри на древните Риши, великите учители на Древна Индия, на Първата следатлантска епоха*4.

Тази първична Мъдрост беше дадена на великите Риши под такава форма, каквато днешното човечество едва ли може да си представи. Защото след епохата на Древна Индия, когато Ришите разпространяваха своето учение, съществено се промениха както мисловните, така и чисто сетивните способности на човека*5, колкото и много да се говори днес за това, което е звучало от устата на древните Риши, повечето от днешните човешки души едва ли биха могли да възприемат нещо друго, освен думи и само думи. Древните хора имаха други сетивни способности и днешното човечество не може да има истинска представа за първичната Мъдрост на своите предшественици от Първата следатлантска културна епоха. Защото всичко онова, което е достигнало до наши дни, всичко, което е запазено в най-добрите книги, е само един далечен и слаб отзвук от същинската първична Мъдрост на древните Риши. В много отношения тя е само една затъмнена, една помрачена Мъдрост. Колкото и прекрасни, колкото и възвишени да са Ведите, колкото и чудно да звучат песните на Заратустра, колкото и божествен да изглежда езикът на древната египетска Мъдрост, всичко онова, пред което затаяваме дъх, не ни разкрива нищо друго, освен помрачената светлина, съдържаща се във великата Мъдрост на Хермес, във великата Мъдрост на Заратустра или във величественото познание на древните Риши. И все пак тази висша Мъдрост беше запазена за човечеството; така или иначе ти винаги е била достъпна за тесни кръгове, които са съхранявали тези "свещени тайни", както са наричали тогава този вид познание. Да, първичната Мъдрост, достъпна на човека, винаги е била съхранявана в Мистериите на Индия, Персия, Египет, Халдея, в християнските Мистерии, включително и до наши дни*6. До сравнително скоро време, в тези затворени кръгове беше възможно да се приема живата Мъдрост; едва впоследствие тя започна да бъде записвана под формата на книги. Поради причини, които ще изясня именно в предстоящите лекции, ние вече се намираме в епохата, когато живата Мъдрост, съхранявана до този момент в най-тесни кръгове, ще трябва да стане достояние на все по-голяма и по-голяма част от човечеството. Всъщност първичната Мъдрост на свещените Риши никога не е изчезвала. В рамките на нашето време тя просто премина през един извор на подмладяване. По-късно тази първична Мъдрост беше възвестявана на древното човечество от Заратустра и неговите ученици, от халдейските и египетските учители, от книгите на Мойсей, за да бликне отново чрез идването на Христос като един свършено нов духовен импулс. Но засега ти е толкова интимно и дълбоко скрита, че

може да проникне в човечеството само бавно и постепенно. Ето защо от ерата на християнското откровение насам, първичната Мъдрост навлиза в света наистина бавно и едва забележимо.

Благовестията са тук, те се намират също и в Евангелията, както и в другите християнски документи, и те ни предлагат не друго, а Мъдростта на свещените Риши, само че под една напълно обновена форма сякаш сега те застават пред нас като нещо, което е претърпяло един процес на новораждане. Обаче как можеха да бъдат разбрани тези благовестия в началото на една епоха, която очакваше своето пречистване именно от християнството? Евангелията разкриха само една нищожна част от тези благовестия; стъпка по стъпка те допринасяха за едно по-дълбоко разбиране, но в много отношения те доведоха и до едно пълно неразбиране. Ето защо днес, общо взето, Евангелията са най-трудните, най-недостъпните книги; човечеството ще се научи да ги разбира едва в далечното бъдеще. Съкровищата на християнското откровение, които не са нищо друго освен съкровища на източната Мъдрост, родени повторно с помощта на съвсем нови сили, също бяха съхранявани в тесни кръгове, в онези тесни кръгове, чието продължение по-късно откриваме в различните мистериини общества, каквито са например братството на Свещения Граал, а после и братството на Розенкройцерите. Но тези съкровища на Мъдростта бяха достъпни само за онези, които по пътя си към живата Мъдрост можеха да минат през възможно най-суровите изпитания. И така, през последните столетия на нашето летоброене, богатата Мъдрост на Изтока и Запада остана почти недостъпна за широките човешки маси. Само отделни частици от нея просветваха тук и там по света.

Но ето че настъпи времето, когато стана възможно да се говори за съдържанието на първичната Мъдрост пред все по-голям брой човешки същества, и то на един ясен и разбираем език. През последната третина на 19 век за нея можеше вече да се говори по един малко или много неприкрит начин. За пазителите на Мистериите стана възможно да говорят за първичната Мъдрост само поради определени процеси, които се разиграха в духовните светове. Всички Вие добре познавате историята на теософското развитие; Вие знаете, че тук ледът беше разчупен благодарение на онзи вид мъдрост, който днес не бих искал да описвам, а именно благодарение на т.н. строфи "Дзиан"*7. Фактически те съдържах най-същественото от учението на свещените Риши. Те съдържах и голяма част от това, което благодарение на християнското подмладяване успя да се влее в европейския Запад. Да тези строфи съдържат не просто запазената Мъдрост на Изтока; в тяхната ясна светлина се очертава и всичко онова, което през нашето летоброене и по-специално през Средновековието определяше живота в тайните школи на Запада.

Съдържанието на строфите "Дзиан" ще бъде разбрано едва, в далечно бъдеще. Защото тук се налага отново да повторя: строфите "Дзиан" съдържат толкова дълбока Мъдрост, че днес тя просто не може да бъде разбрана в широките теософски кръгове; толкова дълбока Мъдрост, че тя остава недостъпна за днешните екзотерични способности на човечеството; всички екзотерични усилия са обречени на неуспех и не могат да проникнат в забележителния свят на тази Мъдрост.

Но след като беше разчупен, така да се каже, първият лед, дойде времето да се говори за истинските източници на западния окултизъм, който по същество не се различава от източния, но в случая съобразявайки се с всички процеси в духовния и във физическия свят той беше опазен в розенкройцерските Мистерии. Не съществува никаква източна Мъдрост, която да не се е вляла в западния окултизъм; ето защо в учението и изследванията на розенкройцерите, Вие ще откриете всичко, което никога е съществувало като Мъдрост на Изтока. В Западната Мъдрост не липсва нищо, абсолютно нищо от съкровищата на източната Мъдрост. Съществува само тази разлика, ако изобщо решим да говорим за разлика, че западната Мъдрост трябва да обхване цялата източна Мъдрост, цялото източно учение, цялото източно изследване, без да изгуби нито частица от тях, и да ги озари с онази светлина, която Христовият Импулс даде на цялото човечество. Следователно, ако някой говори за западния окултизъм, за това, което в известен смисъл идва от скритите Риши на Запада а то, естествено, е невидимо за физическите очи съвсем не бива да се твърди, че в западния окултизъм липсва дори и йота от източния окултизъм. Нищо, абсолютно нищо не липсва от него. Западният окултизъм това е подмладеният чрез Христовия Импулс източен окултизъм. Цялата величествена Мъдрост за свръхчовешките светове и за свръхсетивния живот, прозвучала някога от устата на свещените Риши, днес може да бъде отново намерена в познанието за Йерархиите и тяхното отражение във физическия свят. Същото се отнася, например, и за геометрията на Евклид*8. Нейните принципи изобщо не са се променили, въпреки че днес те се изучават по друг начин; Мъдростта на древните Риши е претърпяла единствено тази промяна, че днес ние я изучаваме с помощта на такива познавателни способности, които са пробудени от Христовия Импулс. Следователно, голяма част от това, което можем да кажем за духовните светове, е по същество източна Мъдрост. По този въпрос не бива да съществуват никакви недоразумения, а както знаем, те възникват твърде лесно.

Онези, които не желаят да се преборят с тези недоразумения, лесно биха могли да изтълкуват погрешно казаното във вчерашната Великденска лекция*9. След като не желаят да се преборят с пречките по пътя на познанието, те биха могли да възразят: Вчера Вие обсъждахте

така наречените "висши истини" на Буда. Вие казахте, че Буда е проповядвал висшите истини за страданието: Раждането е страдание, болестта е страдание, раздялата с това, което обичаш, е страдание, да не получиш това, което желаеш, е страдание. Хората наистина биха могли да възразят по този начин: Вчера Вие казахте: Нека да се обърнем към тези, които след Мистерията на Голгота действително искаха да разберат Христовия Импулс. Но тогава ние би трябвало да осъзнаем и още нещо а именно, че чрез разбирането на Христовия Импулс старите истини на Буда би следвало да изгубят част от своята стойност, понеже така да се каже Христовият Импулс действа като едно лечебно средство против житейските страдания. Вие споменахте така биха могли да се изразят те че Буда проповядва: Раждането е страдание, обаче този, който разбира Христос, отговаря: чрез раждането ние навлизаме в един живот, който споделяме с Христос, но поради нашата свързаност с Христос, житейските страдания ще отпаднат; чрез лечебната сила на Христовия импулс ще отпаднат и болестите; да, нито болестите, нито смъртта ще носят страдание за този, който аз и Христос и т.н. Но тук някой и могъл да възрази следното: Добре, обаче аз ще Ви напомня, че в Евангелията се намират същите изречения, които срещаме и при Буда; в Евангелията също четем, че животът е страдание, болестта е страдание и т.н. Сега аз лесно стигам до извода: В съвременните религиозни текстове ние откриваме същото съдържание, каквото срещаме и в будизма; следователно в областта на религиите няма никакъв напредък, никакво развитие; всички религии имат едно и съдържание. Обаче сега Вие говорите за някакъв "напредък" и се опитвате да докажете, че древните свещени истини на будизма не са валидни за епохата на християнството.

Обаче подобни възражения са израз на едно голямо объркване. Защото съвсем не беше казано това, беше казано всичко друго, но не и последното изречение. Изключително важно е да обгърнем тази специална област с едно ясно и точно разбиране на нещата. А то никога не е по силите на фанатика; ясното и точно разбиране може да постигне само обективният човек.

Ако някой добре познава източниците на розенкройцерската Мъдрост, на розенкройцерското изследване, той никога не би твърдял, че писанията на Буда съдържат някакви неистини. Всеки, който говори от източниците на розенкройцерството, напълно споделя възгледите на Буда, както и цялата източна Мъдрост; той съвсем не ги отрича. Той казва: Да, велики Буда, всичко, което ти проповядваш като плод на своето озарение, всичко, което проповядваш за безкрайните страдания, е абсолютно вярно. Нищо, абсолютно нищо не бива да се отнема от учението на Буда. Всичко трябва да остане на мястото си. И тъкмо понеже всичко е вярно и следва да остане на мястото си а именно, че както учи Буда, раждането е

страдание, болестта е страдание, смъртта е страдание и т.н., именно поради тази причина Христовият Импулс е за нас едно могъщо лечебно средство: той е тук именно за да премахне страданията, които в противен случай биха продължили да заливат света. Защо Христос извърши Своето спасително дело? Защото Буда беше казал истината! Човечеството трябваше да напусне духовните висини, където първичната Мъдрост светеше със своята ясна, чиста светлина; човечеството трябваше да порасне, да стане самостоятелно и това беше възможно именно тук долу, в условията на физическия свят, където живот се превърна в низ от страдания и болести; и сега в хода на еволюцията, трябваше да се появи могъщото лечебно средство срещу всички тези неизбежни злини. Нормалната и здрава еволюция на човешкия род изисква както злините, така и лечебното средство срещу тях. И знаете ли, скъпи мои приятели, в света на духовните Йерархии не се казва: "Будизъм срещу християнство!", нито "Християнство срещу будизъм!"; там чисто и просто Христос протяга ръка към Буда и Буда протяга ръка към Христос.

Обаче всяко неразпознаване на еволюционните факти е в същото време и неразпознаване на централното събитие от планетарното развитие на нашата Земя, а именно Христовото дело! И така, ние не бихме постигнали нищо, ако механично отхвърлим източната Мъдрост, която за дълги периоди от време беше съхранявана чрез традицията на свещените Риши. Обаче в хода на времето все повече и повече хора се оказваха неспособни да надникнат в изворите на древните Мистерии и да стигнат до разбиране на първичната Мъдрост. Да, именно разбирането се оказва най-трудното нещо!

И така, в предатлантските епохи, т.е. преди онази природна катастрофа, която наричаме "Потоп", когато по-голямата част от хората, надарени със старото, сумрачно ясновидство, поглеждаха към небесните простори, към света на духовните Йерархии, те виждаха нещата по съвсем друг начин, различен от този, който се утвърди през следатлантските епохи, когато старото ясновидство постепенно изчезна и по-голямата част от хората проникваха във физическото пространство единствено с помощта на физическите очи. Ето защо, преди Атлантската катастрофа не би имало никакъв смисъл да се говори за небесните тела по онзи начин, към който се придържат днешните хора. Ясновидещият поглед се отправяше към небесните простори и там той виждаше не някакви "тела", а духовни светове! През онези времена не би имало никакъв смисъл да се говори за Меркурий, Нептун или Сатурн така, както прави това нашата астрономия; защото нашата астрономия говори, за мировото пространство и неговото съдържание по такъв начин, че тя регистрира единствено сетивните възприятия на физическите очи.

Обаче през Атлантската епоха това не беше така, защото древното ясновиждащо човечество, поглеждайки в мировото пространство, съвсем не виждаше никакви светещи и ограничени във физическия свят небесни тела. Това, което днес виждат физическите очи, е само външният израз на определени духовни процеси, които са били достъпни за древното човечество; Когато днес физическото око погледне през телескопа към мястото, където се намира Юпитер, там то вижда едно физическо небесно тяло, заобиколено от своите Луни. Но какво виждаше човекът от древната Атлантска епоха, когато той насочваше своя ясновиждащ поглед към същото място, което днешният човек изследва с помощта на своите физически очи? Той би ви дял примерно това, което Вие възприемате в една мъглива есенна вечер, когато гледате към уличните лампи. В този случай ние виждаме едно светло кълбо с цветен ореол около него. По същия начин древният атлантец би видял не физическата звезда Юпитер, а нещо, което дори и днес е свързано с Юпитер; т.е. би видял аурата на Юпитер, сбора от онези духовни Същества, чийто видим израз е физическият Юпитер. Ето как духовното око на древния атлантец се рееше из мировите пространства и навсякъде се сблъскваше с определени духовни процеси и Същества. Да, през епохата преди Атлантската катастрофа ние би трябвало да говорим също за такива духовни възприятия, понеже тогава когато физическото око все още не беше отворено както днес би било безсмислено да говорим за физически звезди. Атлантецът отправяше поглед към мировото пространство и там той виждаше определени духовни Същества, определени духовни Йерархии.

За да проследим по-нататъшното развитие, нека отново да се върнем на нашето сравнение. Ето, сега ние се намираме в една гъста мъгла и не можем да различим отделните светлини. Всичко е като обгърнато от мъглив ореол. После мъглата се разсейва и отделните светлини стават ясни и физически видими. Ореолът обаче изчезва и става невидим. Разбира се, тук описваме само един физически процес, който ни служи за сравнение. Обаче при древния атлантец нещата стояха така, че когато поглеждаше Юпитер, той виждаше именно ореола, аурата! В аурата той виждаше духовните Същества, които в една от своите еволюционни степени принадлежаха именно на Юпитер. Обаче човечеството напредваше към степената на ясното физическо виждане. Но така или иначе, аурата остана. Хората не можеха вече да я възприемат, но за сметка на това физическото ядро на аурата ставаше все по-ясно и по-ясно, като в същото време изчезна именно това, което е неотменна част от видимата физическа материя. Древните свещени Мистерии обаче опазиха знанието за духовната същност на звездите, знанието за онези свръхсетивни Същества, чиято арена на действие са физическите видимите

звезди. Това знание беше достъпно и за Ришите. В епохата, когато хората разполагаха единствено със своите физически възприятия, свещените Риши продължаваха да говорят за духовната атмосфера, за духовните обитатели на кръжащите в пространството небесни тела.

И представете си сега ситуацията, която настъпи след известно време. В мистериините центрове йерофантите продължаваха да говорят за духовните Същества, бродещи около небесните тела. Обаче извън мистериините центрове хората престанаха да се интересуват от духовните Същества и все повече отдаваха значение на материалния физически свят. Когато например древните Риши произнасяха думата Меркурий те не произнасяха точно тази дума, но нека да предположим това за по-голяма нагледност -, имаха ли те предвид физическата планета Меркурий? Не, дори и древните гърци, когато споменаваха Меркурий, също нямаха предвид тази физическа планета, а цялото войнство от духовни Същества, което беше свързано с планетарното тяло на Меркурий. Да, когато в мистериините центрове беше произнасяна например думата Меркурий, учениците всъщност се обръщаха към духовните светове, към духовните Същества. Макар и на различни езици, изговаряйки тези думи: Луна, Меркурий, Венера, Слънце, Марс, Юпитер, Сатурн, посветените имаха предвид една точно определена общност от духовни Същества. И който днес си служи със същите думи, за да посочи съответното небесно тяло, той назовава само най-грубата част от онова, което посветените разбираха под думите Луна, Меркурий, Венера и т.н. Главното и същественото му убягват напълно. Когато древният посветен казваше "Луна", с тази дума той пораждаше представата за един голям, обширен духовен свят. И когато с думата "Луна" определяше небесното местоположение на Луната, той беше наясно: Ето, тук е разположена най-ниската степен на духовните Йерархии! Обаче потъвайки все повече и повече в своите сетивни възприятия, хората се отдалечиха от духовната страна на материята и когато поглеждаха към физическата Луна, те механично я означаваха с древното име "Луна". И така една дума се употребява за две съвсем различни неща, които макар и да си принадлежат, пораждат коренно противоположни представи. Със своите термини Меркурий, Слънце, Марс и т.н., духовното направление обозначава нещо съвсем различно, отколкото материалното направление, макар и то да си служи със същите понятия.

Ние виждаме как в хода на общочовешката еволюция двете направления все повече се раздалечат. С тези думи, които днес хората използват, за да обозначат физическите небесни тела, древните посветени се обръщаха към духовните светове, към определени области от духовните светове. А под тези думи външният свят, включително и нашата днешна митология аз нарочно си служа с този израз -, наричаща

себе си модерна астрономия, влага чисто материален смисъл; и след като Духовната наука признава цялата стойност на другите митологии, Вие ще разберете, че тя действително цени модерните митологии, включително и онази митология, която нарича себе си модерна астрономия, а се занимава единствено с механическото движение на физическите небесни тела. Обаче за този, който разбира нещата, тази модерна астрономия не е нищо друго, освен една особена фаза, характерна за всички митологии. Една права линия свързва това, което древните обитатели на Европа описваха в своите легенди за Боговете и звездите, това, което гърците и римляните вярваха в своите митологии, това, което пулсираше в малко или много помрачените митологии на Средновековието, с онази превъзходна и достойна за удивление митология, основана от Коперник, Кеплер и Галилей*10. Но ще настъпи онова време, когато за тази модерна митология бъдещите поколения ще казват приблизително следното: Да, в миналото са живеели хора, които са намерили достатъчно основания, за да поставят едно материално Слънце в центъра на една елипса, а около него да си представят елипсите на различните планети, всяка от които се върти около собствената си ос; тези хора са изградили своята космическа система, както впрочем е ставало и много пъти в миналото. Обаче днес така ще се произнесат бъдещите поколения всичко това не представлява нищо друго, освен приказки и легенди. И наистина, приближава времето въпреки че съвременните хора се отнасят с пренебрежение към древните митологии и се кълнат в правилността на своите собствени теории когато, колкото и невероятно да им се струва, ще се говори за една "коперниканска митология". Но всичко това би могло да ни подсказва как зад едни и същи думи често пъти се крият съвсем различни неща.

И въпреки всичко, древната първична Мъдрост продължи да се развива. Само че в екзотеричен смисъл тя ставаше все по-неразбираема, защото вече преобладаваха чисто материалистическите интерпретации. И за да не изгуби своята връзка с първоначалната, духовна Мъдрост, човечеството трябваше да бъде подсетено, и то с остри, безпощадни думи, че дори и физическото око да възприема единствено материалния свят, все пак духовното присъствие в този материален свят е нещо неоспоримо. Най-довереният ученик на апостол Павел, Дионисий Аеропагита*11, проповядваше в Атина следното: Ако човешката душа се присъедини към мировата еволюция, тя открива, че в пространствения свят има не само материя, че всъщност този свят е изпълнен с различни духовни Същества. И тогава той прибъгваше до такива думи, които звучаха съвсем различно, защото ако би употребил старите названия, хората щяха да извлекат от тях само материалното. Ришите, например, говореха за духовните Йерархии и отзвук от техните описания ние откриваме у древните гърци и римляни, когато те обсъждаха

променливия свят на Луната, Меркурий, Марс, Венера, Юпитер, Сатурн. Дионисий Аеропагита ученикът на апостол Павел, имаше предвид същите свръхсетивни области, както и древните Риши; и той ясно подчертаваше, че тук става дума за чисто духовни области, и той прибягваше до такива изрази, за които беше напълно сигурен, че те ще бъдат разбрани именно в духовен смисъл: ето защо той говореше за Ангели, Архангели, Архаи, Власти, Сили, Господарства, Престоли, Херувими, Серафими.

Но ето че днешните хора отново забравиха всичко онова, което някогашното човечество знаеше много добре. Ако биха могли да правят връзка между изказванията на древните Риши и тези на Дионисий Аеропагита, те щяха да са наясно: дори и в единия случай да се говори за Луната, а в другия случай да се говори за Ангелите, тук става дума за едно и също! И още, ако от една страна биха чули думата Меркурий, а от друга страна думата Архангели, те щяха да знаят: това е едно и също нещо! Ако биха чули думата Архаи, и в същото време думата Венера, те щяха да знаят: това е едно и също нещо! Ако биха чули думата Слънце, и в същото време думата Власти, те щяха да знаят: Тези две думи означават един и същ свят! Ако биха чули думата Марс, те веднага щяха да се досетят: сега ние се издигаме в областта на Силите! Ако биха чули думата Юпитер, те биха я свързали с това, което в школата на Дионисий Аеропагита наричаха Господства. А на думата Сатурн отговаряше името Престоли.

Обаче повечето хора изгубиха този вид познание, те просто не можеха да упражняват този вид познание. И така, от една страна възникна една наука, която все повече и повече затъваше в материалното, запазвайки за него древните названия, които в миналото имаха чисто духовен смисъл. от друга страна възникна един духовен живот, който описваше Ангелите, Архангелите и т.н., въпреки че изгуби връзката с физическия израз на тези духовни Същества. Да, ние виждаме как първичната Мъдрост проникна чрез Дионисий Аеропагита в школата, основана от апостол Павел, и как тук нещата се свеждаха само до навлизането на древната духовност в живота на една нова епоха. И задачата на модерната Духовна наука, Антропософията, се състои в това да възстанови връзките, които трябва да свързват Духа и материята, духовните Йерархии и Земята. Обаче за онези, които не знаят откъде идват представите, с които си служим в условията на външния сетивен свят, е невъзможно да разберат другата, духовната страна на човешкото познание.

Този факт изпъква особено ясно, когато се замислим върху някои текстове, които произтичат от древната, първична Мъдрост, понеже те съдържат един далечен отзвук от тази Мъдрост и могат да бъдат разбрани единствено с нейна помощ. Нека да с замислим колко трудни за

разбиране са например онези текстове от божествената песен Бхагавад Гита, които се стремят да обхванат най-дълбоките връзки между човека и Йерархиите. Ето как звучат стиховете 23 и 24 от глава 8: На тео, човеко, които търсиш истината "приблизително така изглежда преводът "аз искам да покажа, през какви състояния преминават богоизбраните, когато те напуснат Земята през Портата на смъртта, за да се преродят отново, или за да останат в духовния свят. Аз искам да ти кажа: Погледни огъня, погледни деня, погледни времето на растящата Луна, погледни средата на годината, когато Слънцето се намира в най-високата си точка. Онези, които умират в огъня, през деня, в периода на растящата Луна и на високостоящото Слънце, след смъртта преминават в Брахма; но онези, които умират под знака на дима, на нощта, през периода на намаляваща Луна и в онази част на годината когато Слънцето се намира в най-ниската си точка след като напуснат света през Портата на смъртта, те достигат само до светлината на Луната и отново слизат на Земята. "

Скъпи мои приятели, тук Вие попадате на едно място от Бхагавад Гита, от което научавате: По-нататъшното развитие на човека, неговото прераждане, зависи от това, дали той умира под знака на светлината, на деня, в периода на растящата Луна, на лятното слънцестоене, или умира под знака на дима, на нощта, в периода на намаляващата Луна и зимното слънцестоене. Този е, така да се каже, материалният смисъл на нещата. Да, за онези, които минават през Портата на смъртта под знака на огъня, на деня, в периода на растящата Луна и лятното слънцестоене се казва, че за тях не е нужно отново да се раждат на Земята. А онези, които умират под знака на дима, на нощта в периода на намаляващата Луната и през полугодieto, когато Слънцето стои ниско се казва, че те не могат да се издигнат до висотата на Брахма, а само до сферата на Луната и че отново трябва да се върнат на Земята.

Изобщо тук ние сме изправени пред един стих от божествената песен на Изтока, който е изключително труден за разбиране от страна на всички онези, които искат да вникнат в същността на езотеричния живот. И те биха могли да вникнат в него само ако го разглеждат в светлината на духовното познание, в светлината, която идва от окултните школи на древността и подмладена от християнството продължава своя път нататък, за да открием отново връзките между Луната и Ангелите, между Меркурий и Архангелите, между Венера и Архаите, и т.н. И ние действително ще открием ключа за разбирането на подобни текстове, като този, на който се спряхме, само ако го разгледаме в светлината на старото духовно познание. Да, тръгвайки тази вече от този пасаж на божествената Бхагавад Гита, които остава непонятен за екзотеричния живот, ние ще намерим ключа, който ще ни отвори пътя към духовните Йерархии.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 12 Април 1909, вечер

Учението, което преподаваха древните Риши през Първата следатланска културна епоха, представляваше едно познание, водещо своето познание от самите духовни извори на съществуването. И най-забележителното в това учение което всъщност представляваше един вид изследване беше толкова дълбокото проникване във всички природни процеси, че там то се докосваше до самите духовни първопричини на света. Всъщност ние непрекъснато сме заобиколени от духовни Същества и духовни събития. Целият материален свят е само външен израз на определени духовни факти. И когато древното свещено учение разглеждаше физическите явления от заобикалящия ни свят, то винаги подчертаваше най-важното природно явление: Огъня. Духовното изследване на огъня заемаше основно място при обяснението на всички земни процеси и явления. Източното учение за огъня беше от решаващо значение за древното човешко познание, и ако искаме да разберем това учение за огъня, трябва поне отчасти да се вгледаме и в другите природни явления, респективно в обясненията, които откриваше за тях споменатото древно учение, чиито изводи обаче са напълно валидни и за нашата Духовна наука.

Всички физически процеси и събития на Земята бяха извеждани от т. нар. четири елемента, които съвременната материалистическа наука отхвърля напълно. Всички Вие знаете имената на тези четири елемента: Земя, вода, въздух и огън. Обаче там, където процъфтяваше тогавашната Духовна наука, в думата "земя" хората влагаха съвсем друг смисъл, нямаш нищо общо с днешното разбиране на тази дума. С думата "земя" хората обозначаваха едно състояние на материята, характерно за всички твърди тела. Това, което днес ние наричаме "твърдо", окултизмът винаги е обозначавал като "земно". Следователно, окултизмът обозначава като "земно" всички твърди тела, независимо дали става дума започва, планински кристал, олово или злато. А под "вода" се разбира не само днешното агрегатно състояние вода, а всяко течно състояние на материята. Ако например Вие вземете парче желязо и го разтопите в пещта, тогава, според Духовната наука, то е вече "вода". Всички метали, когато преминат в течно състояние, са "вода". А всичко онова, което днес наричаме "въздухообразно" или "газообразно", независимо дали става дума за кислород, водород или някакъв друг газ, окултистите наричат "въздух".

Огънят представлява четвъртия елемент. Ако си припомните основните понятия на съвременната наука, Вие ще се съгласите, че тя не вижда никакъв смисъл да сравнява "огъня" с "въздуха", "водата" или "земята"; според нея тук става дума само за агрегатни състояния на материята.

Обаче в "топлината", или "огъня", Духовната наука вижда нещо субстанциално, и то в още по-разреден вид, отколкото го срещаме, примерно, във "въздуха". Точно както "земята" и твърдите тела могат да преминат в течна форма, така и според Духовната наука, "въздухът" може да премине в "огън". Следователно, огънят е един извънредно фин елемент, който може да прониква в другите три елемента. Огънят прониква във въздуха и го прави топъл; същото се отнася и за водата, и за земята. Докато другите три елемента, така да се каже, стоят отделно пред нашия поглед, елементът на огъня ги пронизва открай докрай.

Древната, а също и новата Духовна наука заявяват: Има съществена разлика между това, което наричаме земя, вода, въздух, и това, което обозначаваме с думата огън. Как ние възприемаме впрочем "земята" или "твърдата материя"? На пръв поглед, както сме свикнали да казваме, ние я "докосваме". Да, ние се докосваме до нея и усещаме един вид съпротивление. Същото се отнася и за течните вещества. Тук съпротивлението е по-слабо, и все пак ние го усещаме. Така стоят нещата и с въздуха: налице е външно съпротивление.

Обаче при огъня не е така. Сега ние трябва да изтъкнем нещо, което днешното мислене счита за несъществено, макар и то да е от изключителна важност, ако искаме действително да надникнем в загадките на съществуването. Работата е там, че ние възприемаме топлината, но без да я докосваме външно. Ето същественото: Ние можем да възприемаме топлината и външно, когато докосваме един предмет, който е затоплен до определени градуси по Целзий; ние можем да възприемаме топлината външно, както и другите три елемента, обаче ние можем да почувствуваме топлината и като едно вътрешно състояние.

Ето защо древната наука, още при индийците, казваше: Във външния свят ти възприемаш единствено земята, водата и въздуха; топлината е първият елемент, който може да бъде възприет и по вътрешен начин. Следователно, топлината, или огънят, имат две страни: една външна страна, която се проявява, когато възприемаме топлината външно, и една вътрешна страна, когато ние възприемаме себе си чрез определено вътрешно топлинно състояние. Да, човекът ясно усеща степените на своята вътрешна топлина; на него му е горещо или студено; напротив, той изобщо не се тревожи за всичко онова, което представляват въздушните, водни и земни субстанции в неговия организъм, с една дума, за "въздуха", "водата" и "земята" в самия себе си. Той започва да усеща себе си едва в елемента на топлината. Ето защо Древната наука, а заедно с нея и новата Духовна наука, казват. Топлината, или огънят, е онзи елемент, който позволява на "материалното" да стане "душевно". И така, в истинския смисъл на думата, ние можем да говорим за един външен

огън, който възприемаме наред с другите елементи, и за един вътрешен, душевен огън, който гори вътре в самите нас.

Да, за Духовната наука огънят винаги е изграждал моста между материалния свят и душевния свят, който човекът може да възприема само вътрешно. Огънят, или топлината, заемат централно място в разглеждането на всички природни явления, защото огънят, така да се каже, е онази порта, през която ние идваме отвън и преминаваме навътре. Огънят действително е една порта, пред която може да застане всеки човек; първоначално той я вижда отвън, отваря я и вече може да я разгледа отвътре. Ето какво представлява огънят. Всеки човек може да докосне някакъв материален предмет и да познае топлината, която идва отвън, както и другите три елемента; но човек може да възприеме и вътрешната топлина и да я почувствува като нещо, което му принадлежи лично: сега той стои на самия праг и може да навлезе в областта на душата. Ето как говореше Духовната наука, когато ставаше дума за огъня. В огъня тя виждаше съединяващата точка между душевния и материалния свят.

Нека да си представим, че слушаме една съвсем обща и достъпна лекция, третираща някои страни от човешката мъдрост. Тогава лекторът би казал следното: Погледни един горещ предмет и виж как огънят го поглъща. В този горящ предмет ти ще забележиш две неща. Първото нещо в древността наричаха а и днес бихме могли да го наречем със същото име дим, а другото нещо наричаха светлина. Защото тези две природни явления винаги застават пред нас, когато наблюдаваме някакъв предмет, поглъщан от огъня: От една страна светлина, от друга страна дим. Следователно, духовният изследовател виждаше как огънят се намира по средата между светлината и дима. И лекторът би могъл да допълни: От една страна пламъците пораждат светлина, а от друга страна те пораждат дим.

Обаче относно светлината, която се ражда от огъня, ние трябва да сме наясно с един много прост, но изключително важен факт. Много вероятно е, че повечето хора, на които бъде поставен въпросът: Виждате ли светлината?, биха отговорили: Естествено, ние виждаме светлината!

Обаче всъщност този отговор е погрешен, понеже физическото око фактически не вижда светлината. Абсолютно погрешно е твърдението, че ние виждаме светлината. Благодарение на светлината, ние виждаме различните предмети: твърди, течни или въздухообразни, обаче самата светлина е невидима. Представете си, че цялата Вселена е огряна от светлина, чиито източници са извън Вашето зрително поле и Вие се взирате в мировото пространство, което е изпълнено със светлина: бихте ли видели светлината? В този случай Вие изобщо не бихте видели никаква светлина. Вие бихте забелязали нещо едва когато се натъкнете на

някакъв предмет, разположен вътре в осветеното пространство. Вие виждате не светлината, а благодарение на светлината Вие виждате различните твърди, течни и въздухообразни формации. Фактически физическото око никога не може да види физическата светлина. Този факт изпъква особено ясно пред духовния изследовател. Ето защо Духовната наука учи: Светлината прави всичко видимо, обаче самата светлина е невъзприемаема! Тя не може да бъде възприета чрез външните сетива. Ние можем да възприемаме твърдите, течни и въздухообразни предмети, а като последен елемент дори и топлината, или огъня, и точно в този момент ние преминаваме от външното възприемане към вътрешното възприемане. Обаче самата светлина ние не можем да възприемаме външно. Ако например Вие вярвате, че когато гледате Слънцето, виждате и светлината, това е крайно погрешно. Всъщност Вие виждате едно тяло, погълнато от пламъци, една гореща субстанция, която разпръсква светлината. Ако размислите, ще се убедите: Вие виждате не светлината, а само това, което гори и я разпръсква около себе си.

И така, според Духовната наука, ние се издигаме от земята към водата, от въздуха към огъня и накрая стигаме до светлината, от външните възприятия към невидимите, етерно-духовни възприятия. Или, казано с други думи: Огънят стои на границата между външните възприятия, отнасящи се до материалния свят и етерно-духовните възприятия, които са от свръхсетивно естество. Следователно, какво става с пламъка, когато едно тяло гори? Какво става, когато нещо гори? Когато нещо гори, от една страна възниква светлината, първото външно невъзприемаемо явление, онова, което прониква в духовния свят и вече не е така да се каже – външно материално. Да, когато топлината стане достатъчно силна, тя се превръща в източник на светлина. Но топлината прави и друго: Ти предава нещо на невидимия свят, на това, което вече не може да бъде външно възприемано, но трябва да го заплати с дима. От това, което порано беше прозрачно и светло, тя трябва да подпомогне възникването на непрозрачното, на дима. И сега ние виждаме как фактически топлината, или огънят, се диференцират, разделят се. От една страна се ражда светлината и така тя прокарва един път в свръхсетивния свят. Но за сметка на това, че прокарва път в свръхсетивния свят, ти трябва да поднесе нещо и на материалния свят, света на непрозрачното, на видимото. Нищо не може да възникне на този свят едностранно. Всичко, което възниква, има две страни: когато топлината ражда светлина, от другата страна възниква мракът, мрачната материя. Така звучи една от главните духовно-научни истини.

Но това е само външната, физическата страна на процеса, който токущо описахме. В основата на този физическо-материален процес лежи нещо съвсем друго. Нека да предположим, че Вие сте изправени пред

някаква разновидност на топлината, следователно, пред нещо, което все още не свети; Вие възприемате външната, физическата топлина, обаче вътре в нея се съдържа и един друг, духовен елемент. Когато тази топлина стане толкова силна, че започне да свети, се образува и димът, и сега нещо от духовната същност, което се намираше в топлината, трябва да премине в дима. Тази духовна същност, която се намираше в топлината, преминава във въздухообразната формация, която наричаме "дим", следователно, в нещо, което стои по-долу от топлината и което сега, в дима и по-точно в помрачението, в мрака, който се възцарява там претърпява един вид "омагьосване". Определени духовни Същества, намиращи се в пределите на топлината, сега бих казал, позволяват да бъдат въввлечени и "омагьосани" в една по-гъста субстанция. Като "страничен продукт" от топлината винаги настъпва един вид помрачаване, един вид материализиране, едно "омагьосване" на духовни Същества. Бихме могли да си послужим и с още по-фрапантно сравнение. Нека да си представим и технически това днес е напълно възможно че превръщаме въздуха в течност. Самият въздух не е нищо друго, освен сгъстена топлина; той възниква от топлината, като в същото време се образува и димът. Така че в дима бива омагьосано нещо, което всъщност би искало да живее в огъня. Определени духовни Същества, които наричаме още и с името елементарни Духове*12 биват омагьосани там, в пределите на всички въздухо-образни формации, а после биват, така да се каже, изпратени на заточение в една по-низша степен на съществуването, а именно там, където "въздухът" преминава във "вода". Ето защо във всичко, което е външно възприемаемо, Духовната наука вижда нещо, което произлиза от първичното състояние на огъня, или топлината. Огънят се сгъстява във въздух, въздухът в течност, течността в твърда материя. Погледнете едно твърдо тяло, казва духовният изследовател: Преди време то е било течено, а е станало твърдо едва в хода на времето; течното преди време е било въздухообразно, а то на свой ред е възникнало от огъня. Обаче това сгъстяване, това втвърдяване винаги е свързано с едно омагьосване на духовни Същества.

И така, вглеждайки се в заобикалящия ни свят, в скалите, във водните потоци, ние виждаме там сгъстения въздух и си даваме сметка, че всички твърди, течни и въздухообразни субстанции не са нищо друго освен огън. Всичко е огън, само че сгъстен до различна степен. Някога всичко е било огън, всичко е родено от огъня и във всеки от процесите на сгъстяване е вмъкнат един процес на омагьосване, засягащ определени духовни Същества.

Следователно, по какъв начин са свързани духовно-божествените Същества, които ни заобикалят, с твърдите, течни и въздухообразни субстанции на нашата планета? Те изпращат своите елементарни Духове,

които живеят в огъня, долу, затварят ги във въздуха, водата и земята. Тези елементарни Духове са пратениците на онези духовни Същества, които формират видимия свят. На първо време елементарните Духове се подвизават в огъня. В огъня, образно казано, те се чувствуват като у дома си, но след време започват да усещат като един вид проклетие това, че са затворени и омагьосани във въздушния, водния и земен елемент. И оглеждайки се наоколо, ние си казваме: Да, тези Същества, на които ние дължим всичко, което ни заобикаля, са били принудени да напуснат приятния свят на огъня и да бъдат затворени, омагьосани в по-гъстата материя.

Обаче нима ние, хората, не бихме могли да направим нещо за тези елементарни Духове? Ето големият въпрос, който си поставяха още древните Риши. Можем ли ние да направим нещо, за да ги избавим от затвора, в който са попаднали? Да, ние можем да направим нещо! Защото това, което ние, хората, вършим тук на физическия свят не е нищо друго, освен видимата, външната форма на определени духовни процеси. Всичко, което ние вършим, веднага се отразява в духовния свят.

Представете си например следното: Даден човек отправя погледа си към един планински кристал или към парче злато. Какво се получава тогава, когато сетивното око поглежда към физическия предмет? Тогава за почва едно непрекъснато взаимодействие между омагьосаните елементарни Духове и човека. Омагьосаната сила, затворена в материята, и човека, имат нещо общо помежду си. От омагьосаните елементарни Същества нещо непрекъснато се излива в човека, от ранна сутрин до късна вечер. Докато Вие осъществявате едно или друго възприятие, цяло войнство от елементарни Същества които и занапред ще останат омагьосани поради процесите на съгъстяване непрекъснато приижда към Вас и нахлува вътре във Вашия организъм. Нека да предположим и още нещо: Въпросният човек, който разглежда предметите, просто не е склонен да се замисля за тяхната природа и не пробужда в душата си никакъв интерес относно духовната им страна. Той крачи удобно по своя път и не се замисля върху духовната страна на света, не пробужда у себе си нито идеи, нито чувства, и остава, така да се каже, един прост зрител на всички материални събития, които се разиграват около него. Но дори и тогава елементарните Духове влизат и се настаняват в него, само че сега те не са придобили нищо в хода на мировия процес, освен че са влезли в съприкосновение с човека.

Но да предположим и обратното, а именно, че човекът осмисля и духовно преработва своите сетивни впечатления от външния свят, внасяйки живот в своите идеи, понятия и представи, така че погледът му не бяга от предмет на предмет, а спирайки се, примерно върху парче метал, той започва да размишлява върху неговото естество и да изпитва чувства,

свързани с неговата форма, цвят, красота и т.н. Какво прави човекът в този случай? Благодарение на своите духовни усилия той освобождава елементарните Същества, които са проникнали в него; да, той ги връща към първоначалното им състояние и ги освобождава от угнетяващия плен на материята. И така, чрез нашите духовни усилия, ние постигаме едно от двете: или да зазидаме в себе си онези елементарни Същества, които са омагьосани във въздуха, водата и земята, или благодарение на това, че все повече и повече облагородяваме себе си да ги освободим, да ги спасим и да ги върнем в тяхната естествена среда. В продължение на целия си земен живот човекът приема в себе си елементарните Духове. С беглия си, повърхностен поглед върху нещата той зазижда тези Духове в себе си и повече не променя истинската съдба; но със загрижения си, дълбок поглед върху нещата от външния свят, пробуждайки своите идеи, понятия и чувства, човекът освобождава и спасява елементарните Духове.

Следователно, какво става сега с тези елементарни Същества, които са били във външния свят и са проникнали в човека? Първоначално те са там, вътре в човека. Но дори и тези от тях, които са освободени, трябва да останат вътре в човека, и по-точно, до неговата физическа смърт. И когато той мине през Портата на смъртта, се проявява голямата разлика между онези елементарни Същества, които човекът просто е задържал в себе си и другите, които човекът благодарение на своето собствено одухотворяване е освободил и върнал в тяхната естествена среда. Елементарните Същества, които човекът не е успял да промени, остават на същото равнище; обаче другите получават едно важно предимство: след смъртта на човека те вече могат отново да се завърнат в своя първоначален свят. През целия си живот човекът е, така да се каже, единственото място за транзитно преминаване на тези елементарни Същества. И когато човекът умре и после отново се прероди, през следващата си инкарнация, още докато минава през Портата на раждането, той привлича около себе си всички онези елементарни Същества, които не е успял да освободи през предишната си инкарнация; но онези, които е освободил, те не слизат заедно с него във физическите измерения, а остават в духовния свят.

И така, ние виждаме как от самия човек респективно от степента на неговото развитие, от начина му да се отнася към външната природа зависи дали онези елементарни Същества, които са били омагьосани по необходимост заради еволюцията на нашата Земна планета, ще бъдат освободени, или и занапред ще останат закрепостени в материята.

Следователно, какво прави онзи човек, който внимателно съзерцава даден предмет, пречиства го и освобождава елементарните Духове? От духовна гледна точка той върши точно обратното на процеса, който е протичал първоначално.

Докато по-рано, от недрата на огъня е бил образувал димът, сега вече в чисто духовен смисъл човекът, тръгвайки от дима, отново създава огъня; само че той напълно освобождава огъня едва след своята смърт. Помислете колко дълбоки, колко величествени са били древните жертвоприношения. Постарайте се да ги видите именно в светлината на прадревната свещена Духовна наука. Представете си за миг как жрецът е изправен през жертвения олтар през онези далечни епохи, чиито религии се опираха върху истинското познание на духовните закони; представете си как жрецът запалва огъня и как димът се издига към Небето, и как след жертвоприношението идваше ред на жреческата молитва: Какво ставаше в този случай? Какво поначало представляваше жертвоприношението? Ето, жрецът стои до олтара, а димът се издига нагоре към Небето. Но там, където въздухът се отделя от топлината, там елементарните Духове са оковани и омагьосани, но в същото време ако към целия процес човекът прибави и своите молитви елементарните Духове влизат в хората, и после, след смъртта, те се издигат в още по-висши светове. И какво казваше жрецът, споделящ древната Мъдрост, на тези, които искаха да разберат тези неща? Той казваше: Когато гледаш външния свят по такъв начин, че твоята духовна дейност не спира там, където се появява димът, а се издига до огнения елемент, тогава след смъртта си ти освобождаваш окованите и омагьосаните в дима елементарни Духове. И той продължаваше: Но ако ти си оставил елементарните Духове такива, каквито си ги заварил в дима, тогава те ще трябва да се преродят заедно с теб, понеже не могат да се вмъкнат в духовния свят; обратно, ако си ги освободил, ако си ги предоставил на огъня, тогава след твоята смърт те се издигат в духовните светове и в мига на твоето раждане вече не изпитват нужда отново да слязат на Земята.

Тук отново сме изправени пред едно забележително място от Бхагавад Гита, за която стана дума и в предишната лекция. Божествената песен е отправена не към човешкия Аз, а към природните Същества, към онези елементарни Същества, които идват от външния свят и проникват в човека. Ето приблизително как продължават думите на Бхагавад Гита: Погледни огъня, погледни дима! Това, което чрез своята духовна дейност човекът превръща в огън, са всъщност онези елементарни Духове, които той освобождава със своята смърт. А тези, които той оставя в дима, минават заедно с него през Портата на смъртта и трябва отново да се преродят, когато дойде времето за неговата следваща инкарнация.

Да, ето как изглежда съдбата на елементарните Духове: Чрез мъдростта, която развива в себе си, умирайки, човекът освобождава елементарните Духове; чрез глупостта, чрез чисто материалистическия поглед към сетивния свят, той привързва елементарните Духове към себе

си и ги принуждава отново и отново да слизат на Земята, следвайки го в поредните му инкарнации.

Обаче елементарните Същества не са свързани само с огъня. В процесите на сетивния свят те са един вид пратеници на други, по-висши божествено-духовни Същества. В природния свят например никога не биха могли да се проявят силите, които пораждат денят и нощта, ако за тази цел не се трудеха цели войнства от такива елементарни Същества, чиято задача се свеждаше до това, да поддържат ротацията на планетите и по-точно казано, смяната на деня и нощта. Всичко, което става в Космоса, е предизвикано от дейността на висшите и низшите елементарни Същества, които са пратеници на духовните Йерархии. Сега ние обсъждаме най-низшите елементарни Същества.

Раждането на деня от нощта и на нощта от деня винаги е свързано с дейността на определени елементарни Същества. И нещата са поставени така, че човекът винаги се намира в една особена близост с онези Същества от елементарните царства, които работят за ритмичното редуване на деня и нощта. Когато човекът е ленив и отпуснат, той въздействува върху елементарните Същества, пораждащи деня и нощта, но един начин, а когато е усърден и продуктивен, той им въздействува по съвсем друг начин. Вторият клас елементарни Същества, които разгръщат своя живот през деня, които бих казал извикват деня, се намират в своя но-висш елемент. Обаче както първият клас елементарни Същества, тези на огъня, са свързани с въздуха, водата и земята, така и други елементарни Същества са свързани, оковани в мрака, и денят но нищо не би могъл да се различава от нощта, ако тези елементарни Същества не бяха оковани в нощния мрак. Човекът може да се наслаждава на деня само благодарение на обстоятелството, че божествено-духовните Същества са отхвърлили елементарните Духове и са ги оковали в нощния мрак. Когато човекът е ленив, тези елементарни Същества непрекъснато проникват в него, но той ги оставя такива, каквито са; и в този случай те остават свързани с мрака; но когато е упорит и действен, човекът връща тези Същества в светлината на деня. Да, човекът непрекъснато освобождава елементарните Същества, принадлежащи към втория клас. През целия си живот ние носим в себе си всевъзможни елементарни Същества, които се вмъкват и остават там поради нашата леност. Когато минем през Портата на смъртта, ние помагаме на онези елементарни Същества, които сме обвързали с деня и те намират своя път към духовния свят; а Съществата, които чрез нашата леност ние сме изоставили в нощта те остават оковани за нас и ние отново ги смъкваме долу на Земята при нашата следваща инкарнация. И сега ние стигаме до втория важен момент в Бхагавад Гита. Тук отново става дума не за човешкия Аз, а за онази категория елементарни

Същества, която е загатната с думите: Виж деня и нощта! Тези елементарни Същества, които чрез твоего усърдие и целеустременост ти си превърнал от Духове на нощта в Духове на деня те отиват в по-висшите светове и това става, когато минаваш през Портата на смъртта. А Духовете на нощта, които ти си оставил в мрака те са осъдени да се преродят заедно с теб.

И сега Вие може би се досещате в каква посока се развиват нещата понататък. Това, което описахме току-що, се отнася и за малко по-мощните природни явления, едно от които, например, е редуването между изгревната и залезна фаза на Луната, настъпващо в период от всеки 28 дни. За да обикаля Луната по своята орбита и за да следва своите фази, чиито последици са навсякъде във видимия свят на нашата Земя, са необходими усилията на цели войнства от елементарни Същества. И за тази цел по-висшите Същества отново е трябвало да омагьосат, да оковат други, по-низши Същества. Пред ясновиждащия поглед винаги се открива следното: Когато Луната расте, определени духовни Същества непрекъснато се издигат от едно по-долно в едно по-горно царство. За да има обаче порядък, когато Луната намалява, друга категория елементарни Същества се налага да бъдат омагьосани в едно по-долно духовно царство. Тази трета категория елементарни Същества също е в непрекъсната връзка с човека. Когато човекът е весел и се намира в добро разбирателство със света, когато със своя жизнерадостен нрав вижда най-вече добрата страна на нещата, тогава той непрекъснато освобождава онези елементарни Същества, които са оковани в намаляващата Луна. Елементарните Същества просто влизат в него и благодарение на своето душевно спокойствие, на своята приветливост и на своето хармонично светоусещане, той непрекъснато ги освобождава. А тези елементарни Същества, които проникват в намръщения, раздразнителен, винаги недоволен и раним от най-малкото нещо човек, те остават в онова състояние на омагьосаност, в което са се намирали през периода на намаляващата Луна. Да, има хора, които благодарение на своята вътрешна хармония и весел нрав, действуват като истински освободители спрямо голям брой елементарни Същества. А чрез своите мрачни настроения, чрез своето вечно недоволство и досада, хората стават един вид затворнически надзиратели на онези елементарни Същества, които те биха могли да освободят, ако можеха да изпитат поне малко веселост.

И така, Вие виждате, че душевното настроение на отделния човек има значение не само за него, че неговият весел или мрачен нрав веднага предизвиква освобождаване или оковане на цели войнства от елементарни Същества. Душевното настроение на човека веднага предизвиква промени и в най-отдалечените кътчета на духовния свят. Тук ние стигаме до третото важно място от Бхагавад Гита: Ето виж, когато с

доброто си настроение един човек освобождава елементарните Духове, както това става във фазата на нарастващата Луна, тогава след като човекът мине през Портата на смъртта, тези освободени Духове вече могат да се върнат във висшите светове. А когато поради мрачното си настроение и хипохондрия той оставя елементарните Духове такива, каквито са за да бъде поддържана ритмичната смяна на Лунните фази тогава тези Духове се оказват омагьосани, здраво оковани и трябва отново да се родят заедно с човека при неговата следваща инкарнация. Така изглежда третата категория елементарни Същества, които или биват освобождавани при смъртта на човека, за да се върнат в тяхната родина, или трябва отново да слязат на Земята при следващата инкарнация на човека.

И накрая ние стигаме до една четвърта категория елементарни Духове: Онези, които причиняват движението на Слънцето и неговия годишен кръг, както и смяната на сезоните. За тази цел определени Духове трябва да бъдат омагьосани именно през периода на зимното Слънце; тяхната съдба какъвто беше случаят с другите категории елементарни Духове също зависи от човека. Нека да си представим, че с настъпването на зимата, един човек си казва: Да, сега нощите стават все по-дълги, а дните все по-къси; ние стигаме до онази част от годишния кръг на Слънцето, когато така да се каже то оттегля своите животелни сили от Земята.

Земята сякаш умира, обаче при вида на тази умираща Земя, аз все повече и повече усещам задължението да се пробудя, да съживя моя вътрешен духовен свят. Сега аз трябва да приема Духа в себе си много по-радикално, много по-категорично. Да, нека да си представим, как с приближаването на Коледния празник този човек пробужда в душата си все по-силно търпение и благочестие, и как той започва все по-добре да разбира истинското значение на Коледния празник, когато външният сетивен свят сякаш умира, но Духът все повече укрепва в неговата душа; и ако добавим към това, че този човек прекарва с подобно усещане периода от зимата до Великден, той ще си спомни, че разцветът на външния сетивен свят е свързан не с друго, а със смъртта в духовния свят, и едва тогава той ще изпълни Великденския празник с подобаващо настроение и с едно истинско разбиране. И сега този човек трепва не от абстрактното съдържание на някаква външна, формална религия, а от истинското, религиозно разбиране на процесите в природния свят, от религиозното разбиране на самия Дух и неговите проявления в природния свят, и чрез своето благочестие той освобождава онази четвърта категория елементарни Същества, от които зависи небесният ход на Слънцето. Нека да си представим и другата възможност. Ако човекът е безнравствен, ако той не усеща силата на Духа или просто отрича Духа, ако е затънал в блатото на материализма, тогава

елементарните Същества от тази четвърта категория нахлуват в него и остават там такива, каквито са. Ето защо след смъртта на човека, тази четвърта категория елементарни Същества или биват освободени, за да пое мат към по-висшите духовни светове, или остават приковани към човека, за да слязат отново във физическия свят при следващата му инкарнация. Свързвайки се със зимните Духове, без да ги преобразява в летни Духове, без да ги освобождава чрез своето благочестие, той ги осъжда на едно ново въплъщение, докато в противен случай те няма да са принудени да слязат заедно с него при следващите му инкарнации.

Погледни огъня и дима! Ако благодарение на твоите духовно-душевни усилия ти се свързваш с външния свят по начин, който е близък до възникването на огъня и дима, ако благодарение на твоето познание и твоите сетивни усещания ти одухотворяваш нещата около теб, тогава ти подпомагаш издигането на определени елементарни Същества в духовния свят. Но ако се свързваш с дима, тогава ти ги осъждаш на ново въплъщение. Ако се свързваш с деня, ти всъщност освобождаваш Духовете на деня. Погледни светлината, погледни деня, погледни нарастващата Луна, погледни слънчевата половина от годината! Ако сториш това, тогава при смъртта си освобождаваш тези елементарни Същества, които са ти толкова необходими, и те се издигат в духовния свят. Но ако се свързваш с дима, ако проявяваш интерес само към материята, ако поради твоята леност се свързваш с нощта, ако поради твое то мрачно настроение се свързваш с Духовете на намаляващата Луна, ако поради твое то безбожие и бездуховност се свързваш с Духовете на зимната част от годината, тогава ти осъждаш тези елементарни Същества да се преродят отново заедно с теб.

Едва сега ние разбираме за какво всъщност става дума а място от Бхагавад Гита. Онзи, който вярва, че тук става дума за човека, просто не разбира Бхагавад Гита; онзи обаче, който добре знае, че целият човешки живот е едно непрекъснато взаимодействие между него Духовете които са омагьосани навсякъде в нашето обкръжение и очакват от нас своето разомагьосване, своето освобождаване от магията, той ще схване главното, а именно издигането на четирите категории елементарни Същества респективно необходимостта от повторното въплъщение. На това място Бхагавад Гита е запазила за нас не друго, а тайната за тази най-низша степен от Йерархиите. Да, когато съумеем да вникнем в религиозните текстове не как да е, а с помощта на първичната Мъдрост, ние забелязваме цялото им величие и си даваме сметка за грешката на онези, които ги разглеждат повърхностно или просто не искат да ги обхванат в цялата им дълбочина. Вярното отношение към тях постигаме само тогава, когато си казваме: Всъщност не съществува достатъчно възвишена мъдрост, която да ни покаже всичко онова, което е скрито в

религиозните текстове. Едва тогава те могат да бъдат докоснати от вълшебния полъх на истинското благочестие, едва тогава те се превръщат в това, което трябва да бъдат: Средства за облагородяване и пречистване на човешката душа. От друга страна, те често ни показват и страховитите бездни на човешката мъдрост. Сега вече всичко онова, което блика от окултните школи и от Мистериите, може да стане достояние на цялото човечество, и само по този начин хората ще проумеят цялото величие на прадревната Мъдрост, защото в противен случай, без окултното познание, те остават всред нейните неясни сенки.

И така, с помощта на един относително труден пример, ние трябва да посочим, че прадревната Мъдрост е била наясно с всички онези Духове, които ни заобикалят от всички страни, които непрекъснато проникват, а после напускат човешкото тяло; тя е била наясно и с факта, че човешкото поведение всъщност представлява едно постоянно взаимодействие между духовния свят и нашия вътрешен свят. И ние започваме да разбираме голямата загадка на човешкото същество, едва когато се замислим че всички наши действия, дори и нашите настроения, веднага се отразяват върху процесите на целия Космос, че нашият малък човешки свят е от огромното значение за съдбата на Микрокосмоса. Да, най-прекрасното и най-важното, което можем да извлечем от Духовната наука, е именно растящото чувство за отговорност. Защото то ни учи да разбираме живота в неговия истински смисъл и да съзнаваме огромната стойност на онзи личен живот, който ние влагаме в потока на мировата еволюция.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 13 Април 1909, преди обед

Вероятно в края на вчерашната лекция у мнозина от Вас са възникнали редица въпроси, свързани е така наречената най-низша степен от духовните Йерархии. И това е напълно естествено, понеже тези неща звучат твърде съмнително за мисленето и представите на нашите съвременници. В хода на лекционния цикъл ще бъде хвърлена светлина и върху други области, обаче нека още днес да изтъкна нещо, за да имате ясен поглед относно душевното състояние, което е необходимо за разглеждането на подобни теми.

Всеки от Вас би могъл, примерно, да постави въпрос: Добре, ако действително се замислим върху естеството на камъка и по този начин освобождаваме омагьосаните в него елементарни Същества, какво остава в камъка, след като те се издигнат нагоре в духовния свят? А какво става с другите елементарни Същества, които идват на тяхно място?

Както казах, в тези лекции ще се опитам да отговоря на ред въпроси, обаче на първо място трябва да подчертая следното: Засега човекът изобщо не е в състояние да схване помощта, която той получава от

Земята. Защото всичко на Земята е обгърнато от илюзии, от Майя, и в нашите мисли нещата изглеждат съвсем различни от това, което те представляват в действителност. Обаче не фактите са виновни, че ред въпроси остават без никакъв отговор. Много често" самите въпроси са грешно поставени, и едва след време ние ще се научим да ги поставяме както трябва. Съвсем различно изглеждат нещата, ако сме успели да вдигнем булото на Майя. На Земята всички неща са вплетени едно в друго и поради тази причина човешкото мислене непрекъснато е застрашено от грешки и объркване. Тези грешки са сравнително помалки, ако ние съумеем да се пренесем в древните епохи.

Точно както човекът преминава от едно въплъщение в друго въплъщение, от една метаморфоза в друга метаморфоза, така и всички Същества от Вселената, от най-малкото до най-голямото, дори едно такова същество, каквото е нашата Земя, следователно, едно планетарно Същество преминава през поредица от последователни въплъщения. Нашата Земя далеч не винаги е съществувала в сегашния си вид; ние знаем, че тя е била предшествувана от едно друго планетарно въплъщение. В нашите антропософски кръгове често сме обсъждали, че както в сегашната си инкарнация човекът е превъплъщение на един минал живот, така и Земята е превъплъщение на една древна планета, която е съществувала преди нея. Ние наричаме тази предшествуваша планета с името Старата Луна, без да имаме предвид днешната Луна, която е само един малък остатък от Старата Луна; Старата Луна е предишната планетарна инкарнация на нашата Земя; някога тя наистина е съществувала, после е навлязла в един период на чисто духовен живот, който обикновено наричаме Пралайя. На свой ред Старата Луна също е била предшествувана от една още по-древна планетарна инкарнация Старото Слънце. А това Старо Слънце, следователно, не днешното Слънце, е превъплъщение на последната планета, която можем да видим в миналото: Стария Сатурн. И така ние имаме четири последователни въплъщения: Сатурн, Слънце, Луна, Земя.

Ние често сме споменавали и друго: Че всяко планетарно състояние има своята строго определена задача. И каква е задачата на нашата Земя? Задачата на нашата Земя е направи възможно съществуването на човека, или поне на това което днес наричаме с името "човек". Всички планетни качества Земята са замислени така, че благодарение на тях той да се превърне в едно Азово същество*13. Естествено, човекът беше налице и в предишните планетарни състояния, но тогава тяхната задача беше съвсем друга. Следователно, човешкото същество става "човек" в сегашния смисъл на тази дума, едва на Земята. А на предишните планетарни състояния, "човеци" станаха други Същества, които днес се намират на много по-висока степен от еволюцията. Може би ще си спомните, че в

моята книга "Християнството като мистичен факт" аз споменавам следното: един египетски мъдрец споделя с гърка Солон една забележителна истина от древните Мистерии, а именно важната истина, че някога Боговете са били. Да, това беше една от онези мистериини истини, до които окултният ученик беше допускан още през древността: Боговете, които днес стоят високо горе в духовните висини, не са били винаги Богове, а някога са били и "човеци" т.е. минали са и през човешката степен на еволюцията. Естествено, от тази мистериинна истина окултните ученици извлякоха следното логическо продължение: а именно, че един ден и човеците ще станат Богове. И тъкмо поради своята здрава логика този извод беше смятан за нещо опасно; защото ако човекът някога може да станат Богове. И тъкмо поради своята здрава логика този извод беше смятан за нещо опасно; защото ако човекът някога може да стане Бог, той трябва да е достатъчно узрял за това; а ако в определен момент си въобрази че открива Бога в себе си, преди да е достатъчно узрял, той се превръща не в Бог, а в обикновен глупак. Следователно, пред човека се откриват два пътя: или да изчака в пълно търпение своето "обожествяване", както се изразява Дионисий Аеропагита, или предварително да си въобрази, че вече е станал Бог. Единият път действително води към света на Боговете; другият път води към безумието и лудостта.

Ние сме склонни да виждаме известна обърканост и недоразумения в начина, но който се изразяват древните, именно защото вече не можем да различаваме отделните категории божествено-духовни Същества. Когато говореше за Боговете, египетския мъдрец нямаше предвид само една категория Богове, а цяла по редица от божествено-духовни Същества. Дионисий Аеропагита, както и източните мъдрци винаги са говорили не заедно, а за много Божества. Дали говорим за Ангели, или за Дхиан-Хонас*14, е все едно, защото онези, които познават мировата Мъдрост, знаят, че това са само различни имена на едно и също нещо.

Невидимите Същества, които стоят непосредствено над човека, или с други думи, са издигнати с една степен над човека, християнският езотеризъм нарича Ангели или Вестители, т.е. Вестители на божествено-духовния свят.

Онези Същества, които стоят една степен над Ангелите, или две степени над човека, се наричат Архангели, Архангелои или Духове на Огъня. Онези Същества, които в случай че минават през етапите на своето нормално развитие, и стоят една степен над Архангелите, се наричат Архаи, или Духове на Личността. И така, засега ние разглеждаме тези три категории Същества, които стоят на три различни степени над човешкото царство. Всичките вече са минали през своята "човешка" степен. Съществата, които днес наричам Ангели ако разглеждаме нещата според

хронологията на Космоса са минали през своята "човешка" степен сравнително скоро те бяха "човеци" на Старата Луна; както Вие можете да крачите по Земята поради специфичните условия, които тя Ви предлага, така и Ангелите, минавайки през своята "човешка степен" можеха да обитават именно Старата Луна. Архангелите постигнаха своята човека" степен на Старото Слънце, а Архаите или Духовете на Личността сториха това на Стария Сатурн.

Следователно, тези Същества постепенно се отделиха от човешкото царство и днес те изпълняват своите задачи в висшите духовни Йерархии. така, ако се опитаме да изброим разбира се, в духовен смисъл тези еволюционни степени, би трябвало да кажем: В условията на Земята видими са минералното царство, растителното царство, животинското царство и човешкото царство, а после ние се издигаме в невидимия свят, където са царствата на Ангелите, на Архангелите, или Духовете на Огъня, и на Архаите, или Духовете на Личността. И докато всички тези Същества напредваха в своето развитие и се издигаха, така да се каже, от "човеци" в Богове, или във Вестители на Боговете, докато те напредваха в чисто духовните измерения на съществуването, променяха се и планетите, на които и заради които те живееха. Ако например се обърнем назад към Стария Сатурн, където Архаите постигнаха своята "човешка" степен, ние ще установим, че планетарните условия там бяха твърде различни от тези на нашата Земя.

Вчера ние посочихме, че на нашата Земя различаваме четири елемента: Земя, вода, въздух, огън или топлина. За първите три от тях, на Стария Сатурн изобщо не можеше да става дума. От тези четири елемента на Стария Сатурн съществуваше само огънят, или топлината. Днешният материалистично образован философ ще каже: Добре, обаче топлината може да се прояви само външно, топли могат да бъдат твърдите тела, водата; но топлината не може да съществува сама по себе си. Точно това вярва материалистично образованият философ, обаче то изобщо не отговаря на истината.

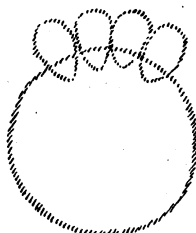
Ако Вие бихте могли да наблюдавате Стария Сатурн с помощта на днешните сетива, какво щяхте да установите? Нека да предположим естествено, това е само една хипотеза че Вие бихте могли да прелетите обратно през мировото пространство и да попаднете на Стария Сатурн. Там, където се намираше Старият Сатурн, Вие не бихте видели нищо; там Вие бихте усетили само едно: Топлина! Да, ако бихте могли да прелетите през Стария Сатурн, Вие щяхте да получите усещането, че прелитате през една разпалена пещ. Там не бихте могли да доловите никакъв полъх от вятъра, нито бихте могли, примерно, да плувате, защото на Стария Сатурн въздухът и водата все още не съществуваха. Там Вашите ръце не биха могли да докоснат нищо; цялата Сатурнова сфера беше проникната

само от топлина. Следователно, Старият Сатурн се състоеше само от елемента на топлината, или огъня. И така, първата метаморфоза на нашата Земя започна под формата на една планета, съставена от топлина. Ето защо Вие се досещате колко прав е Хераклит*15 когато казваше: Всичко е възникнало от огъня! Да, естествено! Защото Земята е само едно превъплъщение на Стария Сатурн и всичко на Земята е родено от огъня на Стария Сатурн. Хераклит беше запознат с тази истина в Мистерииите. Като потвърждение на този факт може да послужи и обстоятелството, че Хераклит посвещава книгата, в която описва тази истина, на богинята от Ефес, и я полага върху нейния олтар.*16 Това означава само едно: Хераклит напълно е съзнавал, че дължи тази истина на Ефеските Мистерии, където учението за Сатурн, или първичния огън, все още е било проповядвано в неговия чист вид. Вие се досещате, че тези Същества, които наричаме Архаи или Духове на Личността, са постигнали своята "човешка" степен при съвсем други условия, отколкото са тези на сегашната Земя. В своето тяло, в своята костна и кръвна система днешният човек може да възприеме твърдия, течния и въздушния елемент. Сатурновите "човеци", или Духовете на Личността, трябваше да изграждат телата си само от топлина, от огън. И те правеха точно това: На Стария Сатурн Духовете на Личността имаха огнени тела. Техните тела се състояха само от топлина.

Вчера аз споменах пред Вас, че топлината, така да се каже, има две страни. От една страна тя може да бъде вътрешно възприемана като вътрешна топлина; ние чувствуваме себе си топли или студени, без да се налага да докосваме някакъв предмет от външния свят; обаче ние можем да усетим топлината също и външно, когато докосваме някакъв топъл предмет. Особеното в еволюцията на Стария Сатурн е, че в началото на планетарното развитие топлината беше вътрешна, а в края тя стана все по-външна и все по-възприемаема. Следователно, ако бихте могли да предприемете едно пътуване през първите етапи от развитието на Стария Сатурн, тогава, навлизайки в Сатурновото пространство, Вие нямаше да получите никакво външно усещане за топлина, обаче вътрешно Вие щяхте да кажете: О, каква приятна топлина цари тук! Да, ако бихте извършили това пътуване през първите етапи от развитието на Стария Сатурн, Вие щяхте да получите едно усещане, което може да бъде сравнено само с това, което днес изживяваме като душевна топлина.

Вие бихте могли да получите още по-ясна представа за съотношенията на Стария Сатурн, ако размислите върху следното. Вие добре знаете, че съществува определена разлика, ако наблюдавате, примерно, една червена и една синя повърхност. Ако се изправите пред червения цвят, Вие си казвате: този цвят поражда у мен някакво топло чувство; ако се изправите пред синия цвят, Вие имате чувството за студ. Замислете се

върху тези чувства, които биха се породили в човешката душа при вида на червения цвят какъвто тогава, естествено, не е имало и се опитайте да усетите аналогичното чувство, пробудено обаче не от червения цвят, а от една приятна топлина. В края на Сатурновата епоха Вие бихте имали не само това вътрешно приятно усещане, а и усещането за една топлина, идваща отвън. Сякаш вътрешната топлина неусетно се е превърнала във външно възприемаема топлина. Този е пътят на Сатурновото развитие: От една вътрешна, душевна топлина към една външно възприемаема топлина, към нещо, което наричаме външна топлина или огън. Както малкото дете израства и след всевъзможни перипетии се превръща в зрял човек, така и на Стария Сатурн израстват Духовете на Личността. Първоначално те се чувстваха вътрешно топли, така да се каже, уютно топли, а после започнаха да чувствуват тази топлина като нещо, което се проявява външно; сякаш топлината беше намерила своето тяло. И какво се получава всъщност сега? Ако искате да извикате пред душевния си поглед отговора на този въпрос, трябва да си представите следното: Първоначално ние имаме едно вътрешно затопляне на Сатурновото кълбо; после Духовете на Личността получават първата възможност за въплъщаване. Докато те се въплъщават, образува се и външната топлина. И ако бихте предприели едно пътуване в по-късните етапи на Сатурновото развитие, Вие щяхте да правите ясна разлика между топлите и студени места в Сатурновото тяло. Ако можехте схематично да нарисувате отделните топлинни тела, Вие щяхте да получите приблизително следната скица:

Цялата Сатурнова повърхност беше покрита с едни вид "яйца от топлина" Погледнат отвън, Сатурн би наподобявал на един къпинов плод. Какво представляваха тези "яйца от топлина"? Не друго, а телата, с които разполагаха Духовете на Личността, и тъкмо чрез вътрешната си топлина тези Духове на Личността пораждаха външната топлина на Стария Сатурн. Бихме могли да се изразим и така: Носейки се над топлината, Духовете, като един вид квачки, мътеха първите огнени тела. В мировото пространство бяха измътени първите огнени тела. Или, ако бихме могли да си послужим с този израз, външните "яйца от топлина" претърпяха един вид коагулация в мировото пространство под въздействието на

идващият отвътре огън. Следователно, на Стария Сатурн Духовете на Личността, Архаите, или както още ги наричаме, Азурас, се въплътиха в тези огнени тела. Старият Сатурн беше изграден само от огън.

В определен момент от Сатурновото развитие Духовете на Личността получиха възможност отново да превръщат външната топлина във вътрешна. Този процес не беше ясно очертан, той беше по-скоро вътрешно подвижен. Всъщност Духовете на Личността непрекъснато пораждаха тези "яйца от топлина" и отново ги разтваряха в общата топлинна маса на Стария Сатурн. Сега Вие бихте могли да си представите този процес още по-нагледно. Нека да предположим, че след като сме пътували из Сатурн, ние забелязваме как в определени Сатурнови епохи просто липсва каквато и да е външно възприемаема топлина, а е налице само вътрешната, приятна, уютна топлина; като после отново са появяват "яйцата от топлина". В този случай Вие бихте могли

да говорите за един вид дишане от страна на целия Сатурн, и по-скоро за едно вдишване и издишване на огън. Вие бихте добавили и друго: Да, някога аз съм бил вътре в този Стар Сатурн, когато цялата външна топлина се е съгъствала, изчезвала, превръщайки се във вътрешна душевна топлина. И ето, сега Сатурн вдишва топлината. А друг път Вие бихте заварили на Сатурн обратното: Множество "яйца от топлина", и тогава бихте казали: Ето, сега Сатурн издишва своята вътрешна топлина и тя се превръща във външен огън.

Виждате ли, древните Риши съзнателно пораждаха тази представа у своите ученици. Те ги пренасяха така да се каже по духовен път назад към Стария Сатурн и им позволяваха да усетят как една цяла планета участва в един процес, който прилича на днешното вдишване и издишване. Те предизвикваха у тях следната представа: Огънят поема навън и се превръща в безброй топлинни тела, после той поема навътре, бива всмукнат и се превръща в Азовата субстанция на Архаите, Духовете на Личността. Ето защо те сравняваха живота на тази планета с един вид вдишване и издишване, само че на Стария Сатурн вдишвана и издишвана беше само топлината. Въздухът все още не съществуваше. Нека да предположим, че би се случило следното: Че всички Духове на Личността, обитаващи Стария Сатурн, винаги биха вдишвали и издишвали топлина. Тогава те биха минали по нормалния път на своето развитие, и последиците биха били тези, че след известно време всичко щеше отново да се превърне във вътрешна топлина, и Сатурн като външна огнена планета просто би изчезнал, отново би се разтворил в духовния свят.

Ето какво би могло да се получи! И тогава ние никога не бихме минали през следващите планетарни състояния на Старото Слънце, Старата Луна

и Земята, понеже всичко би се превърнало във вътрешна топлина, за да се разтвори накрая без остатък в духовния свят.

Обаче нещата не се развиха така. Някои от Духовите на Личността предпочетоха да поемат само една част от издишаната топлина, така че много от "топлинните яйца" вече не потъваха в дълбините на Стария Сатурн, а оставаха на повърхността. Така постепенно на Стария Сатурн възникна една двойственост: вътрешната топлина и редом с нея външната топлина, въплътена в Сатурновите яйца. Духовите на Личността, така да се каже, предоставиха част от издишаната топлина на самата нея. Защо те постъпиха по този начин? Те трябваше да постъпят по този начин; иначе те не биха могли да станат "човеци" в условията на Стария Сатурн.

Защото какво означава да си "човек"! Означава да се издигнеш до съзнанието за своя Аз. И Вие не можете това, ако не сте в състояние да се разграничите като Аз от външния свят. Букетът от цветя е там, аз съм тук; аз се разграничавам като Аз от обекта. И Духовите на Личността непрекъснато биха разпръсквали своя Аз, ако не бяха оставили "вън" нещо, което да им оказва известно съпротивление: Сега това нещо е "вън", и аз разграничавам себе си от обективирания топлинен елемент. Духовите на Личността се издигнаха до съзнанието за своя Аз, до своето себесъзнание, благодарение на това, че те изгласаха част от Сатурновите Същества до степента на едно чисто външно топлинно съществуване. Те си казваха: Аз трябва да отделя нещо от себе си и да го оставя встрани от себе си, за да се различавам от него, за да се пробудя за моето Азово съзнание. Следователно, те създадоха едно царство редом със самите тях, и в негово лице те имаха отражението на самите себе си. По този начин обаче, след като, така да се каже, животът на Стария Сатурн беше привършил, Духовите на Личността просто не бяха в състояние да допуснат изчезва нето на Стария Сатурн. Той би изчезнал, само ако те биха вдишали цялата топлина; но те вече не бяха в състояние да вдишат всичко онова, което бяха изнесли извън себе си. Те трябваше да предоставят онова поле, което им позволи да се издигнат до самосъзнанието, на самото него.

Състоянието Пралайя никога не би могло да възникне на Стария Сатурн, ако това зависеше само от Духовите на Личността. За тази цел трябваше да се намесят по-висши Същества; те трябваше, така да се каже, отново да разтворят всичко, създадено до този момент, за да настъпи междинното състояние, Пралайя. Да, по-висши Същества, чието име сега само споменаваме, Престолите, трябваше да се намесят и да разтворят, да заличат всичко.

И така, когато животът на Стария Сатурн се приближи до своя край, се разиграха следните събития: Духовите на Личността бяха постигнали

своето себесъзнание и отново погълнаха в себе си част от топлината; укрепвайки своето самосъзнание, те отделиха от себе си едно по-низше царство. Сега се намеси царството на Престолите, които разтвориха, заличиха всичко, и Старият Сатурн потъна в едни вид планетарна нощ.

Но след нея настъпи планетарното утро. Всичко онова, което някога съществуваше като "Стария Сатурн", трябваше отново да се пробуди, и това стана по силата на определени закони, с които ние ще се запознаем по-късно. Ако поради вдишването на цялата топлина Старият Сатурн би изчезнал, цялото Сатурново съществуване щеше да продължи в духовния свят. В този случай нямаше да настъпи никакво пробуждане. Наистина, за известно време Престолите успяха да разтворят онези "яйца от топлина", които бяха създадени от Духовете на Личността, обаче това не продължи дълго. По-нататъшното развитие изискваше нещата да преминат в една по-низша степен на съществуването. Така се стигна до планетарното утро; настъпи второто планетарно въплъщение, Старото Слънце. И какво всъщност възникна сега, в епохата на Старото Слънце? Духовете на Личността отново идват, след като са били потопени в планетарния сън на Стария Сатурн; те вече са постигнали своето себесъзнание и нямат нужда от предишните опитности. Обаче издишаните от тях "топлинни яйца" също се появяват и започват все повече и повече да се отделят от общата планетарна маса. А последицата беше тази, че сега тези Духове на Личността се оказват свързани с онова, което самите те отделиха от себе си. Ако биха отнесли всичко в духовния свят, те нямаше да се окажат свързани със Слънцето и нямаше да са принудени да слязат отново във второто планетарно въплъщение; но сега те трябваше да го сторят, понеже бяха оставили част от своята собствена същност и точно ти ги принуждаваше да слязат и да продължат своето съществуване.

Тази беше именно Кармата на Сатурн, тази беше мировата Карма, космическата карма. Понеже на Стария Сатурн Духовете на Личността не бяха поели всичко в себе си, те си подготвиха една Карма, която ги принуди да се върнат долу; и долу те завариха като един вид наследство от Стария Сатурн онова, което бяха създали самите те. И какво стана сега, когато Духовете на Личността се срещнаха с подготвената от самите тях Карма? Стана онова, което вчера аз се опитах да охарактеризирам с най-общи думи: Топлината се раздели на две, като от едната страна се получи светлината, а от другата димът. Така изглеждаше възкръсналият Сатурн: От една страна, от "топлинните яйца" възникна една нова планета, съставена от газ, въздух или дим все едно как ще го наречем, а от друга страна възникна светлината, и то така, сякаш топлината се издигна в по-висше състояние. Вътре в преобразения Сатурн: Дим, газ, въздух, а от друга страна: Светлина! И ако сега бихте предприели едно

пътешествие в пространството, където някога се намираше Старото Слънце, Вие щяхте да възприемате окова, което се носеше там като светлина, твърде отдалеч, понеже на преден план изпъкваше не друго, а димът. В този случай Вие бихте възприели не светлината, а едно светещо кълбо, също както на Сатурн бихте възприемали не друго, а едно топлинно кълбо. И ако Вие бихте пристъпили към повърхността на това светещо кълбо, щяхте да усетите не само топлина, а вихри, въздух, подвижни газообразни формации. Така топлинното кълбо се превърна в светлинно кълбо възникна едно Слънце. С пълно право то е наречено Слънце. На днешните Слънца се разиграват същите процеси: Вътрешно те са съставени от газообразни формации, а външно от газообразните формации се поражда светлината и те я разпръскват в мировото пространство. Следователно, в поредицата от планетарни възплъщения на Земята, светлината възникна именно сега. Първоначално Духовете на Личността станаха "човеци" именно в топлината на Стария Сатурн; а в светлината, която започна да струи от Слънцето, можаха да станат "човеци" онези Същества от висшите Йерархии, които ние наричаме Архангели или Архангелои. И наистина, ако бихте се приближили до Слънцето, така, както прави това ясновидецът, Вие щяхте да възприемете не просто светлината, която струи от Слънцето, а в светлината на Слънцето Вие щяхте да различите действията на Архангелите.

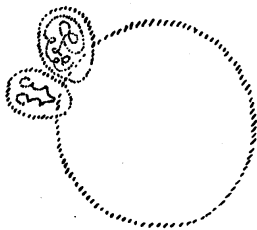
Обаче тези Архангели, така да се каже, трябваше да се примирят с нещо. На Сатурн старите Духове на Личността намериха чистия огън. На Слънцето, където можаха да станат "човеци", Архангелите намериха дима, газообразните формации. Какво трябваше да направят те, за да останат здраво свързани със Слънцето и да издигнат там своите обиталища? Да, те изградиха своята вътрешна същност, своята душа, от светлина, обаче към това душевно тяло те прибавиха газообразните формации. Както днес Вие имате тяло и душа, така и Архангелите минавайки през своята "човешка" степен на Старото Слънце имаха една вътрешна природа, която беше в състояние да излъчва светлина, и една външна част, едно физическо тяло, съставено от газ, от въздух. Както тялото на днешния човек е съставено от земя, вода, въздух и огън, така и Архангелите бяха съставени от въздух, а вътрешната им природа се състоеше от светлина. Естествено, тук беше и огненият елемент, защото тъкмо от него възникнаха димът и светлината. Да, в себе си Архангелите имаха също и огъня. Следователно, като цяло, те бяха съставени от светлина, дим и огън.

Чрез светлината Архангелите изграждаха част от своя живот и го насочваха навън; в мировото пространство те разпращаха една светеща, лъчезаряща светлина. Чрез огъня те изграждаха друга част от своя живот и го насочваха навътре; в този случай те оставаха в уютата на топлината.

Чрез живота в съставеното от газообразни формации тяло те участваха в живота на самата Слънчева планета. И сега те вече можеха да различават своето собствено газообразно тяло от общата маса на Слънцето. Сблъсквайки се с определени външни формации, те успяха да пробудят своето себесъзнание. Обаче това себесъзнание можа да се развие до все по-висши и по-висши степени само поради обстоятелството, че ако можем да си позволим този израз въпросните Архангели предпочитаха да останат в това газообразно тяло. Защото на Старото Слънце тези Архангели можеха както да поглъщат целите газообразни формации в себе си, така и да ги излъчват навън в околното пространство. Тук Вие имате един действителен процес на вдишване и издишване, един истински дихателен процес! Да, на Стария Сатурн Вие бихте могли да възприемете тези течения в газообразните формации като един дихателен процес. Вие бихте могли, например, да попаднете в такива състояния, когато цари пълно затишие, и Вие бихте си казали: Ето, сега Архангелите вдишват всички газообразни формации. После обаче Архангелите отново ги издишват: Те стават вътрешно подвижни и в същото време, като последица от това, възниква светлината. Така изглеждаха две основни състояния на Старото Слънце: Веднъж Архангелите вдишваха целите газообразни формации и тогава настъпваше затишие, съпровождано от тъмнина; с една дума, настъпваше Слънчевата нощ. После те издишваха и тогава Слънцето се изпълваше с потоци от дим, като в същото време то започваше да свети; настъпваше Слънчевият ден. Този дихателен ритъм определяше основните събития на Старото Слънце: Издишване – Слънчев ден, околният свят е зрял от светлина, вдишване Слънчева нощ, околният свят потъва в тъмнина.

Тук Вие виждате и главните различия между Старото Слънце и нашето сегашно Слънце. Нашето сегашно Слънце свети непрекъснато, и тъмнината се появява само ако Слънцето бъде закрито от някакво непрозрачно тяло. На Старото Слънце положението беше друго. Самото то притежаваше в себе си силата да бъде ту светло, ту тъмно, да поражда или сияние, или мрак, защото тъкмо в тези различни смени се състоеше неговото вдишване и издишване.

Нека сега да си представим нещата още по-нагледно. Да разгледаме състоянието на издишване: Светлината се носи по всички посоки, но за сметка на това Слънцето се изпълва с дим. Тези димни, газообразни течения имат правилна форма. Следователно, при всяко издишване определено количество от тези правилни форми се включват в самата

Слънчева субстанция. Онова, което по-рано имаше просто яйцевидна форма, яйцата от топлина, сега се превръща във всевъзможни правилни форми. Възникнаха твърде странни газообразни форми, притежаващи свой вътрешен живот, своя вътрешна структура. И ако бих могъл да се изразя по този начин: "Яйцата се излюпиха." Наистина възникна нещо, което би могло да бъде сравнено с един процес на съгъстяване, на втвърдяване. Както малкото пиленце излиза от кокошето яйце, така и от топлинните яйца възникнаха правилни, добре очертани газообразни, димни форми и тези добре очертани димни форми представляваха най-плътните тела, с които разполагаха Архангелите. В тела, съставени от дим, от газ, от въздух, те прекарваха своя живот на Слънцето; да, те, бих казал, бродеха из Слънцето, постигайки по този начин своята "човешка" степен. Следователно, сега ние се доближаваме до духовното понятие за една неподвижна звезда, до духовното понятие за едно космическо Слънце, което е така да се каже истинско Слънце благодарение на своята собствена мощ, която предизвиква редуването на дните и нощите. Вдишвайки и издишвайки, респективно пораждайки на равни интервали светлина и тъмнина, Слънцето се превърна в една неподвижна звезда. Всичко, което в нашето космическо пространство поражда светлина чрез своята собствена мощ, разпраща из Космоса наред със светлината също и живота на духовните пратеници: Архангелите.

И така, какво постигнаха Архаите, или Духовете на Личността, в хода на своето собствено развитие? Това, че в Космоса изобщо можа да се появи едно Слънце! В противен случай мировата еволюция би стигнала само до Сатурновата степен, при която биха съществували само изпълнените с топлина Архаи, но ето че сега Архаите предоставиха на Сатурн споменатите "яйца от топлина", така че Сатурн можа да се превърне в Слънце. На Сатурн Архангелите получиха възможността да се издигнат до своята "човешка" степен. Те можаха да кажат: Ние бяхме предхождани от Началата, от Духовете на Личността. Като техни пратеници, излъчващи светлина, ние възвестяваме на Космоса някогашното битие на огнения, протъкан от вътрешна топлина, Сатурн. Ние сме пратениците, вестителите на Архаите.

Вестители означава Ангели, Архаи означава Начала; следователно тези Архангели не бяха нищо друго, освен пратениците, които възвестиха

действията на Архаите от миналите епохи. Ето защо те се наричат Ангели на Началата, Архангели, към които по-късно хората започнаха да се обръщат и името Архангели. Тъкмо тези пратеници на Архаите станаха "човеци" на Старото Слънце.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 13 Април 1909, вечер

Ако още веднъж се върнем към казаното тази сутрин, бихме могли да си представим много по-ясно условията на Стария Сатурн, защото сега те не са така скрити под булото на Майя; същото се отнася и за освобождаването, респективно поробването на определени свръхсетивни Същества, за които вчера стана дума във връзка с един текст от божествената песен Бхагавад Гита. Припомнете си какво казахме вчера: Ако всеки път Духовете на Личността, обитаващи Стария Сатурн, биха вдишвали яйцеподобните топлинни тела, без да оставят нищо от тях, тогава целият Сатурн, привършвайки своето развитие, би се оказал всмукан от духовния свят. Обаче това не се случи, защото Духовете на Личността оставиха своя отпечатък върху Стария Сатурн много по-интензивно, отколкото трябваше, оставяйки там нещо от себе си, а именно въпросните, външно възприемаеми топлинни тела.

И така, коя сила пулсираше в Духовете на Личността, обитаващи Стария Сатурн? Тази сила беше не друга, а тази, която днес пулсира в човека като сила на мисленето. Защото, общо взето, на Стария Сатурн Духовете на Личността не вършеха нищо друго, освен да упражняват силата на своите мисли. Пораждайки "яйцата от топлина", те трябваше да стигнат и до известна представа за тях. Силата, пораждаща представи, с която разполагаха Духовете на Личността, беше много по-могъща от тази, с която си служи днешният човек.

Какво представлява тази сила у днешния човек? Когато днес Вие, скъпи мои приятели, изграждате една представа, тогава в астралния свят просто възниква една форма, представата намира своето продължение в астралния свят. В сетивно-физическия свят останки от тази форма не съществуват. Обаче на Стария Сатурн положението беше друго; там Духовете на Личността бяха вълшебници с огромна мощ. Благодарение на своята мисловна сила те формираха Сатурновите топлинни яйца и пак благодарение на своята мисловна сила те ги превръщаха в нещо трайно. И общо взето, тъкмо чрез силата, която упражняваха Духовете на Личността, стана възможно съхраняването на определени останки от Стария Сатурн, които се появяваха отново и отново, за да бъдат включени накрая в следващото планетарно въплъщение: Старото Слънце.

Сега ние разбираме как едно същество, минаващо през своята "човешка" степен, извлича от своето обкръжение определени форми

защото топлинните яйца възникнаха от общата маса на Стария Сатурн като впоследствие тези топлинни тела бяха един вид омагьосани, запазени за една следваща степен от еволюцията.

Следователно сега, когато съотношенията все още не са прекалено объркани, ние бихме могли да обобщим: Ето, нека отново да погледнем Сатурновия огън, нека да погледнем всичко онова, което беше непрекъснато одухотворявано от Стария Сатурн, онова, което беше непрекъснато връщано обратно в духовния свят като вътрешен огън, като душевен огън, като уют от топлината. И ако всичко би се изчерпало, свършило до тук, Старият Сатурн би се разтворил, просто би изчезнал в духовните светове. Но онова, което се съгъсти до сетивно възприеманата външна топлина, трябваше да се роди отново, и то наистина се появи отново във второто планетарно вълпъщение: Старото Слънце. Ние вече обяснихме, че онези Същества от духовните Йерархии, които наричаме Архангели, Архангелои или Духове на Огъня, постигнаха своята "човешка" степен именно на Старото Слънце, и че топлинният елемент от една страна се съгъсти в дим, в газ, превръщайки Слънцето в едно газообразно кълбо, но от друга страна процесите на изгаряне обхващаха този газ по такъв начин, че в мировото пространство се появи не друго, а светлината. Именно Архангелите, или Духовете на Огъня, са тези, чийто живот протича в излъчването на светлината, именно те поглъщат, а после разпращат светлината в мировото пространство. Както вече казах, ако тогава бихте могли да предприемете едно пътешествие до Старото Слънце, Вие бихте видели неговите отблясъци още отдалеч. А във вътрешността на Старото Слънце Вие бихте доловили различни газови потоци, наподобяващи един процес на вдишване и издишване.

Нека още веднъж да отправим душевен поглед към Стария Сатурн и Старото Слънце. Ние видяхме, че в тези две планетарни тела цари живот и подвижност, че там винаги нещо става. Описвайки Стария Сатурн, ние казахме, че с изключение на определени останки, там непрекъснато възникват и изчезват въпросните яйцевидни формации. Ето защо, ако никой би наблюдавал тази вътрешна подвижност на Стария Сатурн, той би казал: Всъщност този Сатурн е едно огромно живо същество. То живее; то живее в самото себе си и от своя собствен живот то непрекъснато създава нови форми. И в още по-голяма степен това важи за Старото Слънце. То представлява един сбор от Слънчевите дни и нощи, от вдишването и издишването на светлината. Старото Слънце остава впечатление не за едно мъртво тяло, а за едно пълно с живот небесно тяло.

И всичко това, което живее по този начин, което изобщо проявява тази усилена вътрешна подвижност и деятелност, съществува само защото те се ръководят от определени духовни Същества. Наистина, ние казахме,

че чрез своята мисловна сила Духовете на Личността изграждат съответните яйцевидни форми. Да, обаче първото условие за това и Вие ще се съгласите с мен е, че по-напред трябва да съществува субстанцията, от която ще бъдат изградени яйцевидните форми. Духовете на Личността, Началата, или Архаите, не могат да създадат субстанцията. Субстанцията идва от първичната недиференцирана топлина, от самия огън. Духовете на Личността са онези, които само дават очертания и форми на топлината, обаче самата топлина те трябва да получат отнякъде. И откъде Сатурновият свят и преди всичко Духовете на Личността получават топлинната субстанция, топлинния или огнен елемент? Те я получават от едни много по-висши духовни Същества, които отдавна, още далеч преди Стария Сатурн, бяха постигнали своята "човешка" степен. За да си изградим представа за величието на тези Същества, за тяхната готовност да предоставят топлината и огъня на Стария Сатурн, ние трябва да подходим към самия човек с уговорката, че след време той ще живее заедно с духовните Същества. Ние знаем, че такъв, какъвто застава днес пред нашите очи, човекът е изграден от четири съставни части, за които често е ставало дума, понеже те са ключът към цялата Духовна наука, а именно от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. Ние знаем още, че развитието на човека продължава и че първоначално Азът има задача да преобрази астралното тяло и да постигне пълно господство над него. След като астралното тяло бъде преобразено до такава степен, че Азът стане негов пълен господар, тогава то се превръща в Дух-Себе, или Манас. Следователно, едно астрално тяло, овладяно от Аза, е вече Дух-Себе, или Манас. Същото се отнася и за етерното тяло. Тук Азът работи още по-упорито, за да преодолее съпротивата на етерните сили; преобразеното от Аза етерно тяло се превръща в Дух-Живот, или Буди. И накрая, когато Азът стане господар над физическото тяло, когато той преодолее най-яръстната съпротива, тази на физическото тяло, тогава то се превръща в Човек Дух, или Атма.*17 И така, сега ние имаме един седемчленен човек, който е превърнал своето физическо тяло в Атма, или Човек-Дух.

Външно погледнато, физическото тяло остава в рамките на своите физически очертания, обаче вътрешното изцяло се определя от силата и огъня на Аза; така физическото тяло е едновременно физическо тяло и Атма. Етерното тяло е едновременно етерно тяло и Дух-Живот, или Буди; астралното тяло е едновременно астрално тяло и Дух-Себе, или Манас, а Азът е господар над цялото. Така човекът се издига на една още по-висока степен от своето развитие, така той формира самия себе си, така той работи за своето обожествяване, за своята Deifikation, както се изразява Дионисий Аеропагита, приятелят и ученикът на апостол Павел. Обаче развитието не свършва до тази степен. След като човекът е

напреднал дотам, че стане пълен господар над своето физическо тяло, той се издига още по-високо в света на свръхчовешките Същества, които както можем да видим стават все по-силни, все по-могъщи.

И до какво се свежда това, че те стават все по-силни и все по-могъщи? Работата е там, че първоначално те са зависими, нуждаят се от нещо, непрекъснато изискват някакъв вид помощ от света, докато по-късно те израстват дотам, че вече "дават", а не "получават". И общо взето, тъкмо този е смисълът на развитието: Да се издигнеш от степенята на вземането до степенята на даването. Тук Вие откривате една аналогия и с човешкото развитие, простиращо се от раждането до смъртта: детето е безпомощно и се нуждае от грижите на тези, които са около него. Постепенно то преодолява тази безпомощност, за да се превърне в зрял човек, който на свой ред може да помага на хората около себе си. Същото се отнася и за Съществата на висшите Йерархии.

На Стария Сатурн човекът получи първите заложи на своето физическо тяло. През това време той не можеше да стори нищо друго, освен така да се каже да получи първите заложи на своята човешка степен. Така стояха нещата и по-късно, през епохите на Старото Слънце и Старата Луна. На Земята той получи своя Аз и сега се подготвя да включи деятелността на Аза в преобразяването на астралното тяло, етерното тяло и физическото тяло. Така той постепенно се превръща в едно същество, което може да "дава" в космическия смисъл на тази дума. Той израства от степенята "вземам" в степенята "давам". Един друг пример ние имаме и в лицето на Съществата, за които говорихме днес: Архангелите, или Архангелои. В известен смисъл, още на Старото Слънце, те бяха напреднали дотам, че можеха да дават на мировото пространство не друго, а светлината. Следователно, развитието напредва от "вземам" към "давам". Обаче по отношение на "даването" нещата отиват твърде далеч. Ако например определени Същества биха могли да дават не друго, а просто своите мисли, те общо взето не напредват кой знае колко в своето развитие, защото ако някой има излишък от мисли и идеи, сподели ги с другите и отmine по своя път, той си остава предишния човек. Той не е дал на другите нещо видимо, нещо субстанциално. Обаче после идва един момент, когато Съществата могат да дават не само мисли, идеи или нещо подобно, а много повече, когато, примерно, те могат да дават от себе си тъкмо това, от което се нуждаеха Духовете на Личността през епохата на Стария Сатурн: Субстанцията на топлината, на огъня.

И кои Същества бяха на тази толкова висока степен на развитието, че можеха да излъчат от своите собствени тела субстанцията на топлината, на огъня, и да я предоставят на Стария Сатурн? Това бяха онези Същества, които ние наричаме Престоли.

И така, ние виждаме: Старият Сатурн се образува по такъв начин, сякаш Престолите се събират в една точка от Вселената и там, бих казал, те извършват в космически мащаб това, което прави копринената буба, когато тя изтъква своето собствено тяло от тънките копринени нишки. Престолите извличат топлинната субстанция навън и я принасят в жертва пред олтара на Стария Сатурн. На Стария Сатурн животът на Архаите, или Духовете на Личността, в общи линии, се свежда до това да свържат личността, Азовото съзнание, с топлината. Сега тази топлинна субстанция, разлята от висшите духовни Същества, Престолите, се носи из Космоса. И ние вече знаем от какво бяха съставени топлинните яйца на Стария Сатурн. Те бяха изтъкани от Престолите, и по-точно от техните собствени тела, принесени в жертва пред олтара на Стария Сатурн.

Но дори Духовете на Личността и Престолите да бяха работили съвместно, това нямаше да е достатъчно, за да съществуват вътрешният живот и подвижността на Стария Сатурн. Духовете на Личността имаха силата да формират топлинната субстанция, обаче те не можеха да го сторят сами. За да съществуват вътрешният живот и вътрешната подвижност на Стария Сатурн, той трябваше да бъде населен и с други духовни Същества, стоящи по-ниско от Престолите, но по-високо от Духовете на Личността, или Архаите. На тях се падна задачата да помогнат на Архаите. И ние бихме могли да си изградим представа за тази помощ, ако си припомним, че над нас се простира светът на Ангелските Същества, или Ангелои, Архангелските Същества, или Архангелои и Духовете на Личността, или Архаите. Тези Същества принадлежат към Йерархията, която се намира непосредствено над нас. Но Престолите не са непосредствено над Духовете на Личността. Между Духовете на Личността и Престолите е разположена друга духовна Йерархия, част от която са именно онези Същества, които ние наричаме Власти, или Ексузии, според Дионисий Аеропагита. Следователно, "Власти" е немското име, с което ние наричаме тези Същества. Властите стоят една степен над Духовете на Личността. Те се отнасят към Духовете на Личността така, както Ангелите се отнасят към човеците. А една степен над Властите са онези Същества, които ние наричаме Сили, или Динамис. На Стария Сатурн те се отнасят към Духовете на Личността така, както днес към нас се отнасят Архангелите. И една степен над Силите са онези Същества, които ние наричаме Господства, или Кириотетес. На Стария Сатурн те се отнасят към Духовете на Личността така, както днес към нас се отнасят Архаите. Едва после идват Престолите.

И така, на Стария Сатурн ние имаме цяла по-редица от духовни Същества: Духовете на Личността, които пробуждат Азовото съзнание. Ние имаме Престолите, които са четири степени над Духовете на

Личността, които пораждат топлината. А между тях, в посока отдолу нагоре, ние имаме Властите, Силите и Господствата, респективно Ексузиаи, Динамис и Кириотетес. Така изглежда, ако ми позволите този израз, "населението" на Стария Сатурн.

И така, както днес преди обед описахме, Старият Сатурн се превръща в Слънце; в същото време Съществата, които изброихме, също се издигат една степен по-високо, и сега през своята "човешка" степен минават Архангелите. Външно погледнато, топлината се съгъства и превръща в газ. Слънцето е едно тяло, съставено от газ. И докато Старият Сатурн беше едно тъмно, топлинно тяло, Слънцето започна да свети, редувайки онези състояния, които бихме могли да наречем Слънчеви дни и Слънчеви нощи. Нека да напомним, че смяната и редуването на Слънчевите дни и Слънчевите нощи е от изключително голяма важност. Разликата в живота, произтичащ през Слънчевите дни от една страна, и през Слънчевите нощи от друга страна, е огромна. Ако не би настъпило нищо друго, освен това, което описах в последната лекция, тогава Архангелите, които на Старото Слънце постигнаха своята "човешка" степен, през Слънчевите дни биха политали из Космоса заедно със светлинните лъчи, а през Слънчевите нощи би трябвало отново да се връщат в Слънцето. В такъв случай би трябвало да настъпи едно вдишване и издишване на светлината, респективно на живеещите в нея духовни Същества. Обаче нещата се развиха по друг начин.

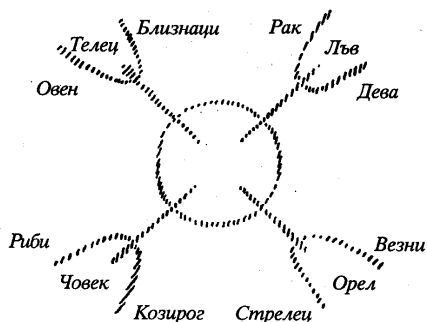
Сега аз отново бих желал да опиша природата на тези Архангели, или Архангелои по един съвсем прост, почти тривиален начин. На тях им харесваше извънредно много това, че можеха да се носят из Космоса; много повече им харесваше да се носят и летят в духовния Космос, отколкото да се прибират в самите себе си. Последното им изглеждаше като една по-низша, по-ограничена степен на съществуването. Следователно, на тях много повече им харесваше животът в светлинния етер.*18 Но те никога не биха могли да надхвърлят определена граница от този живот в светлинния етер, ако не им беше оказана известна помощ. Ако на Старото Слънце тези Същества биха били предоставени на самите себе си, те не биха могли да сторят нищо друго, освен през Слънчевите нощи отново да се завръщат на Слънцето. И все пак те не постъпиха по този начин, а все повече и повече удължаваха времето, което прекарваха в духовния свят. Кой им се притече на помощ?

Нека да си представим, че този кръг е кълбото на Старото Слънце. Архангелите непрекъснато се стремят да се откъснат от Старото Слънце и да разпръснат в духовен смисъл своите сили из мировото пространство. И сега, в помощ на Архангелите идват други духовни Същества. Както по-рано Престолите осигуриха на Стария Сатурн огнения елемент, така и сега Архангелите биват подпомогнати от други Същества, които стоят

по-високо от Престолите; и те им помагат по такъв начин, че Архангелите могат да остават все по-продължително време в духовния свят.

Тези Същества, които пресрещат Архангелите в духовното пространство, ние наричаме Херувими. Те са духовни Същества от още по-висш порядък и имат силата, така да се каже, да приемат Архангелите с отворени обятия. Докато Архангелите искат да се разпръснат в духовния Космос, срещу тях идват Херувимите. Следователно, навсякъде около Старото Слънце ние виждаме Херувими, които се приближават до Слънцето. И, ако мога да си послужа с това сравнение, както нашата Земя е обгърната от своята атмосфера, така и Старото Слънце беше обгърнато от царството на Херувимите, които бяха един вид благодетели за Архангелите. Следователно, носейки се из мировото пространство, Архангелите виждаха своите космически благодетели.

И как изглеждаха тези космически благодетели, как помагаша те на Архангелите? Естествено, отговор на този въпрос може да даде само асновивждащото съзнание, което съумява да разчита невидимите за

физическото око събития в Хрониката Акаша. Тези универсални космически благодетели се представяха под строго определени етерни форми. И нашите далечни предшественици, които благодарение на добре поддържаната традиция все още имаха съзнание за тези забележителни факти, изобразяваха Херувимите като онези странни крилати животни: Крилатият Лъв, крилатият Орел, крилатият Бик, крилатият Човек. И на истина, нека да си представим как от четирите страни към Архангелите се приближават Херувимите, и то под формата на онези странни същества, които традицията успя да съхрани за следващите поколения. Ето защо и школите на първите посветени от следатлантската епоха обозначаваха тези Херувими, приближаващи се към Старото Слънце, с имената Телец, Лъв, Орел, Човек.

Ние допълнително ще се занимаем с тази тема, а днес бихме искали да се спрем главно на онези четири вида Херувими, които посрещаша Архангелите в мировото пространство. Следователно, на Старото Слънце

нещата изглеждаха приблизително така: Живеещите на Слънцето "човеци", а именно Архангелите, се отправяха навън в мировото пространство, където бяха пресрещани от четирите вида Херувими. Благодарение на Херувимите, Архангелите можеха да прекарват в духовния свят, обгръщащ Старото Слънце, много по-продължителни периоди от време. Защото Херувимите упражняваха върху духовните Архангели едно изключително силно разбира се, в духовен смисъл оживотворяващо влияние. Но колкото повече се приближаваха до Слънцето, толкова по-различни ставаха техните влияния върху околния свят. Влиянията могат да се проявяват по твърде различни начини, нали така. Да предположим, че в една стая се намират двама души; единият иска вътре да е топло, другият не, обаче е принуден да остане там и да понася топлината. Същото се отнася и за Херувимите. Техните влияния върху онези Същества на Старото Слънце, които се извисиха до светлинния елемент и живееха в светлината, ние вече описахме. Обаче върху този светлинен елемент можеше да се оказва влияние само по време на Слънчевия ден, докато светлината се носеше из мировото пространство. Но идваше ред и на Слънчевите нощи, светлината не се носеше из мировото пространство, обаче Херувимите оставаха на небето. И сега, когато Слънчевата планета потъваше в мрак, ти се състоеше от съчетанието топлина-газ и естествено не светеше; само топлинни и газови потоци течаха в планетарното тяло на Слънцето. А навсякъде около Слънцето бяха Херувимите; сега те упражняваха своите влияния главно върху тъмните газови формации. Следователно, когато тези Херувими не можеха да упражняват "нормално" влияние върху Архангелите, те започваха да вършат това върху тъмните димни и газови формации на Старото Слънце. Докато на Стария Сатурн влиянията бяха упражнявани върху топлината, сега те започнаха да бъдат упражнявани върху сгъстената топлина на Старото Слънце. На тези влияния следва да припишем забележителния факт, че на Старото Слънце бяха формирани първите заложи на това, което днес наричаме животинско царство. Както на Стария Сатурн възникнаха първите заложи на човешкото физическо тяло, така и на Старото Слънце от димните и газовите формации възникнаха първите заложи на животинското царство. Да, в топлите Слънчеви потоци от дим и въздух, отразяващи Херувимите и техните форми, възникнаха първите подвижни наченки, първите подобни на дим заложи на физическите животински тела.

Нека още веднъж да си представим как от една страна цялото войнство от Херувими, кръжащи около Старото Слънце, посреща Архангелите с отворените обятия, и как от друга страна през Слънчевите нощи възникват първите физически заложи на животинското царство. Да, първите физически заложи на животинското царство израстват от

"мъглите" и "облаците" на Старото Слънце. Ето защо онези наши предшественици, които в Мистериите бяха добре запознати с този толкова важен факт от духовната космогония, нарекоха Съществата, чиито влияния бяха насочени от всички страни към Старото Слънце, с името животински кръг или Зодиак. Ето откъде идва името Зодиак.

На Стария Сатурн възникнаха първите наченки, първите заложиби на човешкото физическо тяло, когато субстанцията, която днес наричаме "физическа", човекът получи като жертвен дар от Престолите. На Старото Слънце възникнаха първите заложиби на животинското царство, когато от сгъстената до газообразно състояние топлинна субстанция, отразяваща формите на Херувимите, се появили първите животински форми. И така, първоначално животните съществуваха като един вид Слънчеви отражения на Зодиака. Налице е дълбока вътрешна връзка между Зодиака и появилите се на Слънцето животни. Съвременните животни са едно карикатурно продължение на онези първоначални животински видове, които възникнаха на Слънцето. Естествено, имената на животните в Зодиака не са дадени случайно. Не бива да смятаме, че през онези далечни епохи към имената се подхождаше както днес. Когато днешният астроном открие нова звезда, след като е имал щастието, бих казал, да я издебне на Небето, какво прави той? Той отваря своите речници и търси някакво име от гръцката митология, което все още не е било използвано, и го приписва на звездата. Иначе през древните епохи, когато в Мистериите търсеха подходящия израз за всяко същество, за всяко събитие, имената не се даваха по този начин; в имената, които древните даваха на нещата, те влагаха обективното съдържание и дълбокия смисъл на техния космически произход. Формите на нашите животни, колкото и обезобразени да са те днес, са извлечени от Космоса, от образите на Зодиака, които съществуваха в обкръжението на Старото Слънце. Някой би могъл да възрази, че тук са изброени само четири имена от Зодиака. Но те са само главните изрази за Херувимите, защото всъщност всеки от тези Херувими имаше отляво и отдясно един вид спътници или придружители. Представете си всеки от тези четири Херувими, придружен от двама спътници, и тогава в обкръжението на Старото Слънце Вие имате дванадесет различни Сили, които в известен смисъл съществуваха още и през епохата на Стария Сатурн. Да, ние имаме пред себе си дванадесет такива Сили, принадлежащи към царството на Херувимите, и всяка от тях имаше да изпълнява своята космическа задача, своята космическа мисия.

Сега Вие бихте могли да попитате как се отнасят помежду си отделните имена от Зодиака? За това ние ще говорим през следващите дни. Фактически в поредицата от имена настъпи известна промяна. Обикновено ние започваме да броим от Овена, след което идват Телец,

Близнаци, Рак, Лъв, а после Дева, Везни. Поради ред строго определени причини Орелът приема името Скорпион. Следват другите двама придружители: Стрелец и Козирог. Поради основания, на които ще се спрем по-късно, Човекът приема името Водолей. И накрая идват Рибите.

Сега Вие имате, така да се каже, истинския образ, истинските форми, от които е възникнал Зодиакът и които все още проявяват в Телеца, Лъва и съвсем слабо в Човека, чието име екзотеричното разглеждане променя, наричайки го Воден човек или Водолей. Защо Зодиакът трябваше да претърпи известни вътрешни преобразования, ще обсъдим през следващите дни.

Нека да обобщим: В определен момент на Стария Сатурн се появиха Престолите, които извлякоха от самите себе си първичната огнена субстанция. После дойдоха още по-висши Същества, Херувимите: Те поеха в себе си светлината, която се роди от огнената субстанция, издигайки я на по-висша степен от мировата еволюция. Обаче всеки път, когато в мировата еволюция настъпи някакъв напредък, винаги настъпва заради равновесието и някакво изоставане. За сметка на това, че Архангелите получиха възможност да раз ширят своето духовно присъствие в рамките на Слънчевите дни, през Слънчевите нощи Херувимите трябваше да работят със сгъстената до газ и дим огнена субстанция, създавайки от нея по-ниско стоящите животински форми.

Ето как в съответствие с първичната Мъдрост, ние получихме една първоначална представа за взаимодействията между определени духовни Същества и нашата Земя, като в същото време видяхме, как зад външните физически процеси винаги стоят едни или други Същества от висшите Йерархии. Това, което днес обозначаваме толкова материалистично като Зодиак, води своя произход от космическия танц на Херувимите, които идвайки от всички краища на мировото пространство насочиха своите влияния към Старото Слънце, за да разпръснат после своята озаряваща сила из целия Космос.

Следователно, днес ние стигнахме до едно важно понятие, понятието за Зодиака, а утре ще продължим да говорим по същата тема, като постепенно ще се издигнем и до други понятия, които все повече и повече ще ни помагат да разбираме дълбоката връзка между небесните тела и духовните Йерархии.

ПЕТА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 14 Април 1909, вечер

Ние вече проследихме въздействията, които висшите духовни Същества упражняваха в нашия Космос, като описахме събитията, разиграли се през епохите на Стария Сатурн и неговото следващо планетарно въплъщение: Старото Слънце. Сега смятам за необходимо да

навлезем в самото духовно царство, където се намират тези висши духовни същества и да разгледаме тяхната природа от друга гледна точка. В хода на следващите няколко лекции, скъпи мои приятели, ще се наложи да повтора някои неща, които мнозина от Вас вече са чували тук или там. Но дори ако се абстрахираме от факта, че днес присъствуват много нови слушатели, които не са запознати с предпоставките за разбиране на подобна тема; смятам отново да повтора някои положения, още повече, че с този лекционен цикъл ни предстои да се издигнем още по-високо в сферите на самия духовен живот.

От казаното досега Вие разбирате, че в развитието на нашата мирова система са участвували, и то по твърде сложен начин, цяла поредица от духовни Същества. И какво представлява, общо взето, този Стар Сатурн? Нека да си изградим една още по-точна представа за него. Естествено, Старият Сатурн няма нищо общо с днешната планета Сатурн. Вие с право бихте могли да допуснете, че макар и в зародишен вид – Старият Сатурн е съдържал в себе си всичко, което днес принадлежи на нашата Слънчева система: нашето Слънце, нашата Луна, нашият Меркурий, нашата Венера, нашият Марс, нашият Юпитер, всички тези небесни тела бяха вътре в Стария Сатурн и произлязоха от него. Следователно, представете си едно небесно тяло, което би имало за свой център днешното Слънце и което би се простирало толкова далеч, че би обхващало в себе си дори днешната планета Сатурн. Да, цялата наша Слънчева система, както казах, е произлязла от Стария Сатурн. Бихме могли да сравним нещата макар и само приблизително с първичната мъглявина от Кант-Лапласовата теория, която според много наши съвременници дава точен отговор относно произхода на Слънчевата система. Само че сравнението не е пълно, понеже в случая повечето хора си представят като изходна точка на нашата Слънчева система някакво газово кълбо, докато ние видяхме, че тук става дума за едно огромно топлинно тяло.

Вчера ние казахме: Когато Старият Сатурн минаваше през своята метаморфоза, превръщайки се в по-късното Слънце, това стана с помощта на Херувимите. Нека да си представим, че Херувимите, които действаха в обкръжението на Старото Слънце, съществуваха от рано, а именно в обкръжението на Стария Сатурн. Но там те все още не бяха, така да се каже, призовани да започнат своето дело; или, грубо казано, те все още не бяха достатъчно издигнати, за да се заемат с такава висша мисия, но така или иначе, те присъствуваха в обкръжението на Стария Сатурн. Но в обкръжението на Стария Сатурн присъствуваха и други духовни Същества, които биха с една степен над Херувимите това са Серафимите. В същата област се намират и Престолите. Нека да си представим как субстанцията на Престолите, които стоят една степен по-ниско от Херувимите, се утаява под тях, изграждайки топлинната

субстанции на Сатурн. Следователно, ние можем да си представим Сатурн като едно огромно топлинно кълбо, обградено от духовни Същества с изключително висока степен на развитие. В смисъла на християнския езотеризъм, ние ги наричаме Престоли, Херувими, Серафими, а според източното учение това са Дианическите Същества.

И откъде идва този космически танц на висшите Същества? Всичко в света и в Космоса се развива. Ако действително искаме да узнаем откъде идват тези Херувими, Серафими и Престоли, ще бъде добре, ако най-напред се размислим върху нашата собствена Слънчева система и се запитаме какво ще стане един ден с нея? Нека накратко да скицираме развитието на нашата Слънчева система. Ние знаем, че тя е произлязла от Стария Сатурн, след което той се преобрази в Старото Слънце, а то на свой ред се превърна в Старата Луна. През периода, когато Старото Слънце се превърна в Луна, настъпи едно особено събитие. Старата Луна произлезе от Старото Слънце и в нейно лице ние имаме едно небесно тяло, което се намира извън Слънцето. По този начин, отхвърляйки от себе си най-грубите субстанции, то можа да напредне още повече в своето развитие. Същото се отнася и за нашата Земя. Тя можа да възникне едва след като Слънцето отхвърли от себе си грубите субстанции, а те са, така да се каже, носители на "грубите" Същества. Обаче развитието продължава. Съществата, които следва да живеят на Земята и които, бих казал, са отхвърлени от Слънцето, но въпреки това те непрекъснато напредват в своето развитие. Един ден те трябва да преминат в следващото планетарно въплъщение на нашата Земя, което наричаме Бъдещия Юпитер. И тогава те ще са достатъчно подготвени, за да се съединят отново със Слънцето. А с настъпването на Бъдещата Венера, в Слънцето ще бъдат приети всички Същества, които обитават нашата Земя, като по този начин самото Слънце ще се издигне до една още по-висша степен от своето развитие, именно защото то ще приеме в себе си всички онези Същества, които по-рано е отхвърлило. И накрая идва Бъдещият Вулкан, най-висшата степен от нашата система. Защото тя включва седем еволюционни степени: Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера и Вулкан. И какво ще настъпи през последната еволюционна степен, наричана Вулкан? Тогава всички Същества, чиито зародишни кълнове са съществували на Стария Сатурн, ще бъдат одухотворени в най-висша степен; те ще се превърнат не само в Слънце, а в нещо, което бих могъл да на река Свръх-Слънце. Вулкан ще е повече от Слънце и ще е постигнал онази зрелост, която ще му позволи да принесе себе си в жертва, зрелостта да заличи себе си и да се разтвори в Космоса.

И така, това е следващата еволюционна степен: Когато Слънцето, стоящо в основата на една мирова система, първоначално е толкова слабо, че то трябва да отдели от себе си своите планети, за да могат те да

продължат своето собствено развитие. Но после то израства и приема обратно своите планети в себе си; то се превръща във Вулкан. И накрая, след приключване на Вулкановата епоха, небесното тяло Вулкан ще стане "празно" или "кухо", и от него ще произлезе нещо подобно на Престолите, Херувимите, и Серафимите. Следователно, накрая Слънцето се разтваря в Космоса и принася себе си в жертва. И така то дава началото на една друга, нова мирова епоха, подготвяйки космическия танц на други духовни Същества, подобни на Престолите, Херувимите и Серафимите.

Защо обаче Престолите можаха да извлекат от присъщата си субстанция всичко онова, от което се нуждаеше Стариият Сатурн? Защото в една предишна мирова система Престолите бяха вече подготвени чрез пробни седем състояния, през които сега минава нашата Слънчева система. Преди една мирова система от Престоли, Херувими и Серафими да се появи в Космоса, тя трябва да е минала през етапите на Слънчевата система; а това означава: Когато едно Слънце е напреднало дотам, че отново се съединява със своите планети, тогава то се превръща в един вид обкръжение, нещо повече, тогава самото то става Зодиак! Онези величествени духовни Същества, които гледат към нас от Зодиака, са само останките от една древна Слънчева система, които са успели да достигнат до нашия миров цикъл. Всичко онова, което по-рано е еволюирало в рамките на една Слънчева система, сега може отново да прояви своите сили в Космоса, пораждайки от тях една нова Слънчева система. Ето защо тези Същества, Серафими, Херувими, Престоли са за нас най-висшата Йерархия сред Божествените Същества: защото те вече са преминали през своята еволюция в рамките на съответстващата им Слънчева система и са узрели за космическата саможертва.

Така тези Същества действително се издигат до непосредствена близост с най-висшата Божествена Сила, за която ние изобщо можем да говорим, Божествената Троица.

Следователно, отвъд Серафимите ние откриваме най-висшите Божествени Същества, за които имат известна представа почти всички народи, като в един случай това са Брама, Шива и Вишну, а в друг случай Отец, Син и Свети Дух. Именно от най-висшата Божествена Троица идват плановете за всяка една нова мирова система.

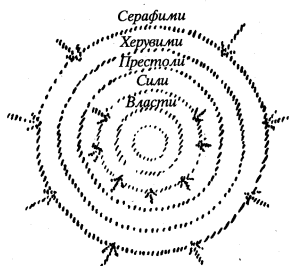
Ако погледнем назад към Стариия Сатурн, ние си казваме: Преди да е съществувало каквото и да е на този Стар Сатурн, неговият план е бил, така да се каже, в ръцете на Божествената Троица. Обаче за да осъществи своя план, Троицата се нуждае от изпълнители и това са Съществата от висшите Йерархии. А те, от своя страна, трябва да са достатъчно узрели за тази цел. Първите Същества, които са в непосредствена близост до Троицата и са в състояние, както добре се казва в западноевропейския

езотеризъм, "да се радват, че направо могат да виждат Бога", това са Серафимите, Херувимите и Престолите. От Божествената Троица от която произлизат те получават плановете за изграждането на една нова мирова система. Естествено, Вие разбирате, скъпи мои приятели, че се налага да говоря образно, и то в по-голяма степен, от колкото обикновено, защото тук с човешки думи трябва да бъде описана една толкова величествена дейност, за която фактически думи не съществуват. Човешките думи изобщо не са предвидени да описват, как примерно в началото на нашата Слънчева система Серафимите получават от Божествената Троица онези плановете, които съдържат цялото бъдещо развитие на нашата Слънчева система през епохите на Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера и Вулкан. За онези, които имат верен поглед в древния европейски езотеризъм, името Серафими винаги е загатвало, че тези Същества, наричани Серафими, са натоварени с мисията да получат от Божествената Троица най-висшите идеи, същинските цели на една мирова система. Херувимите, които са една степен по-ниско от Серафимите, имат друга мисия: преизпълнени с мъдрост, те трябва да разработят в подробности висшите идеи и цели на Боговете. Следователно, Херувимите са Духове на висшата мъдрост, които привеждат в изпълнение плана, получен от Серафимите. И накрая Престолите, третата низходяща степен в Йерархията, има задачата, образно казано, да запретне ръкави и фактически да осъществи висшите цели на Боговете.

И така, ние виждаме, стига да сторим това с душата си, как чрез огнената субстанция на Престолите беше осъществена първата част от големия божествен план. За нас Престолите са онези Същества, които имат силата да превърнат подробния замисъл на Херувимите в нещо реално. И това става, когато Престолите разливат в пространството, което беше предназначено, така да се каже, да послужи като арена за една нова мирова система, своята собствена субстанция, субстанцията на първичния миров огън. Ако искаме да изразим нещата още по-картинно, бихме могли да кажем: Ето, сега една стара Слънчева система замира и изчезва; но в рамките на тази стара Слънчева система войнството на Серафими, Херувими и Престоли постигна своята висша зрелост. И според указанията на Божествената Троица, сега тези Същества търсят едно празно място в Космоса и намирайки го, казват: Тук ние ще започнем нашата работа! Най-напред Серафимите получават целите на мировата система, после Херувимите ги разработват, и накрая Престолите вливат в празното пространство първичния огън. Ние сме изправени пред самия начален миг на нашата мирова система!

Обаче има и други Същества, които в известен смисъл вече са взели участие в живота на предишната Слънчева система, продължение на

която е нашата сегашна Слънчева система. Тези Същества не са толкова напреднали, колкото са Серафимите, Херувимите и Престолите; те са изостанали на по-ниска степен в своето развитие, и тепърва им предстои да се издигнат в еволюцията дотам, че да станат съзидателни, творчески, готови за саможертва. Тези Същества влизат в състава на Втората Йерархия, която също има три степени. Първата Йерархия ние разгледахме току-що. За съществата от Втората Йерархия ние вече сме говорили и друг път: Кириотетес, или Господства, или Духовете на Мъдростта, Сили, Динамис, или Духове на Движението, и Власти, Ексузиаи, или Духове на Формата.

Но къде бяха Съществата от тази втора Йерархия през епохата на Стария Сатурн, след като казахме, че по същото време първата Йерархия се намираше в обкръжението на Стария Сатурн? Къде следва да търсим Господствата, Силите и Властите? Ние ще ги открием във вътрешността на Стария Сатурн. Ако Престолите се намираха на самата граница, отделяща Стария Сатурн от околния свят, то Господствата, Силите и Властите ние трябва да търсим във вътрешността на Стария Сатурн. Съществата от втората Йерархия действуваха в самата субстанция на Стария Сатурн.

Нека сега да обърнем поглед към тази извънредно фантастична теория за възникването на Вселената, разработена от Кант и Лаплас. Според нея за изходна точка на нашата Слънчева система служи така наречената "първична мъглявина". В определен момент това огромно газово кълбо започва да се върти и Кант-Лапласовата теория смята за много убедително своето обяснение, че въртейки се, мъглявината започва да отделя от себе си различните планети. Първоначално се образува един пръстен, който започва да се свива; в средата остава Слънцето, а планетите започват да кръжат около него. Кант-Лапласовата теория си представя нещата чисто механически. И, нали така, всички ние помним онзи прост училищен експеримент, който онагледява нещата по възможно най-добър начин. Той изцяло доказва, разбира се, в умален мащаб, как е възникнала Слънчевата система. Взема се съд с вода, поставя се капка олио, която с помощта на една игла се привежда във въртеливо движение и след малко от основната капка започват да се

GA_110 Духовните йерархии // Copyright издателство Даскалов 54

отделят малки капчици. Тогава учителят казва на учениците: Ето, сега ние виждаме един миниатюрен модел на Слънчевата система! Наивността на подобно размишление е удивителна. Защото този, който се опитва да обясни Кант-Лапласовата система, забравя нещо съществено което впрочем е добре да бъде забравено понякога, но не и в този случай той забравя самия себе си, той забравя, че би трябвало да се намира вътре в бъдещата Слънчева система, и че не той, а някой друг я поставя в движение! Ето колко невероятна е наивността на съвременната материалистическа митология; да, тя е много по-голяма от наивността на всяка друга митология. Това ще потвърдят бъдещите поколения. Следователно, има някой друг, който замисля и провежда целия експеримент. Накратко: ако човек все още може да разсъждава, ако все още не е напуснат от добрите Духове на логиката, той е длъжен да предположи, че ротацията на небесното тяло се предизвиква от намесата на определени духовни сили, намиращи се извън Слънчевата система. И така, дори да се абстрахираме от грешката, че тук вместо за първичен огън се говори за газово кълбо, недопустимо е да смятаме, че това огромно газово кълбо би могло да се задвижи от само себе си. Възниква и друг въпрос: Къде се намират тези духовни сили, които привеждат топлинното кълбо в движение? Те работят както в обкръжението на Стария Сатурн, така и в неговата вътрешност. В обкръжението работят онези Същества, които са постигнали необходимото съвършенство в предишни мирови системи; а във вътрешността работят Съществата с по-ниска степен на съвършенство: Те са заети с диференцирането на планетарната маса и изграждат топлинните форми, за които вече стана дума.

И каква е по-точно задачата на най-напредналите Същества от втората Йерархия? Първоначално Господствата, или Кириотетес, приемат това, което Престолите, така да се каже, са свалили от Универсума и го подреждат по такъв начин, че да се постигне хармония между небесното тяло на Стария Сатурн и външния свят. Във вътрешността на Сатурн всичко трябва да бъде така ориентирано, че да има пълно съответствие между "вътре" и "вън". Следователно това, което Серафими, Херувими и Престоли поемат от Божията ръка, трябва да бъде така подредено, че на Стария Сатурн Божиите заповеди да се изпълнят от начало до край. Или с други думи, чрез посредничеството на най-висшите Йерархии, Господствата, или Кириотетес, извличат от обкръжението на Сатурн онези субстанции, които те ще видоизменят и включат в структурата на Сатурновото кълбо.

Силите, или Динамис, продължават започнатото от Господствата. А Властите, или Ексузиаи, имат друга задача, която след време ще обсъдим в подробности: Доколкото е необходимо, те трябва да съхранят всичко,

което беше изградено до този момент според намеренията на Божествената Троица. Те са "пазителите". Така в лицето на Господствата ние имаме "разпоредителите" на Стария Сатурн, в лицето на Силите ние имаме "изпълнителите" и в лицето на Властите, както казах, ние имаме "пазителите".

Нека днес да не се занимаваме с дейността на следващата Йерархия: Духовете на Личността, Духовете на Огъня и Ангелите, а с помощта на новопридобитите познания да разгледаме още веднъж прехода от Стария Сатурн към Старото Слънце. Основните процеси аз описах още вчера. Същественото в този преход е, че първичният огън преминава в газообразно състояние, във въздух, така че всъщност Старото Слънце се състои от това, което е останало от първичния огън. Да, към този първичен огън се прибави това, което се сгъсти до газ или дим. Следователно, тук са налице две субстанции: първичният огън и част от първичния огън, която се сгъсти до газ, въздух или дим. Това е най-същественото за Старото Слънце и не се отнася за нашето Слънце. Нашето Слънце е минало през междинни състояния и е поело друг път на развитие, макар и днес мнозина да вярват, че вътрешността му е изпълнена с някакви химически газове.*20

Ако поне отчасти се вслушате във всевъзможните теории на нашата материалистическа наука, Вие ще се натъкнете на доста курйози. Има една популярна книжка и всеки може да си я купи поради нейната евтина цена.*21 За днешното Слънце тя твърди, че неговата централна част е съставена не от твърда материя, а от газове. Само че тези газове естествено, не е за вярване, но така твърди авторът били толкова плътни, колкото са например медът и катранът. Да, има хора, които лесно допускат, че сгъстените газове се превръщат в нещо като мед и аз бих се радвал, ако те можеха да живеят в една страна, където въздухът е наистина плътен и сладък като мед, макар че не мога и не искам да си представя как тези хора изобилие се движат в едно пространство, гъсто като катран. Да, подобни курйози има в изобилие.

Следователно, ние говорим не за нашето днешно Слънце, а за онова Старо Слънце, което действително е било съставено от първичния огън плюс огнената мъгла или огнения въздух. Отворете "Фауст" и там Вие ще срещнете същия този израз, понеже той беше добре познат на Гьоте. Впрочем Вие ще го откриете и на много места в теософската литература. И така, ние трябва да си представяме Старото Слънце като нещо, съставено от тези две субстанции. Обаче това сгъстяване не става от само себе си, а с помощта на Йерархиите.

Кои духовни Същества взеха участие в сгъстяването на Сатурновата субстанция, т.е. в прехода от Стария Сатурн към Старото Слънце? Това са онези Същества, които ние наричаме Господства. Първоначално те

упражняваха своите въздействия по-скоро външно и успяха да "свият" огромната Сатурнова маса, така че планетарното тяло на Сатурн значително намали своя обем. И натискът на Господствата продължи дотогава, докато Старото Слънце прие размерите на едно небесно тяло, което бихте могли да си представите, ако в центъра му се намира Слънцето, а периферията му се покрива с днешната орбита на Юпитер. Следователно, големината на Стария Сатурн беше още по-внушителна: В средата би се намирало днешното Слънце, а периферията би се покривала с орбитата на днешния Сатурн. А Слънцето, за което говорим, се простираше до орбитата на днешния Юпитер. Тя маркира външната граница на Старото Слънце. Добре е, ако периодически Вие си представяте планетарните орбити като външни граници на старите небесни тела.

Както виждате, ние тръгнахме от дейността на Йерархиите и постепенно се приближаваме до теорията за възникването на днешните планети. Сега продължаваме нататък. Ние знаем, че следващата, трета степен от планетарната еволюция на нашата Земя е Старата Луна и че тук процесът на съгъстяване напредва още повече. Онези от Вас, които са проучвали данните от Хрониката Акаша знаят, че Старата Луна възниква след съгъстяване на Слънчевата субстанция, преминаващо от състоянието "въздух" в състоянието "вода". Старата Луна не е твърда планета; тя е съставена от огън, въздух и вода. Старата Луна просто включва водния елемент в своя състав. Кой предизвика това? Не друг, а втората категория на тази Йерархия, а именно Силите. Следователно, Силите, или Динамис, "свиха" Старото Слънце до предела на днешната Марсова орбита. Марс определи външната граница на Старата Луна. Обемът на Старата Луна застава нагледно пред Вас, ако си представите едно кълбо, в чийто център е Слънцето, а чиято периферия съвпада с орбитата на днешния Марс.

Сега ние стигаме до онзи момент, когато трябва да си припомним, че когато Старата Луна се роди от Сатурн и Слънцето, настъпи нещо съвсем ново. Сега една част от плътната субстанция беше отхвърлена, така че възникнаха две небесни тела. Едното от тях прие в себе си по-фините субстанции и Същества, превръщайки се в Слънце, а второто се превърна в по-плътната Луна. Следователно, Старата Луна, или третото планетарно въплъщение на нашата Земя, съществува като цялостна, еднородна планета само за един определен период от време; после тя отдели от себе си една друга планета, която съществува редом с нея. Докато Луната е еднородно тяло, тя се простира до орбитата на днешния Марс. По-късно обаче Слънцето се отдели от нея и около него започва да кръжи едно тяло, чиято външна граница съвпада с орбитата на днешния Марс.

Но как изобщо се стигна до това разделяне, до това разцепване на едно планетарно тяло, в резултат на кое то се получиха две тела? Това стана възможно поради намесата на Силите, Динамис. Тези от вас, с които и друг път сме разисквали подобни теми, добре знаят, че в Макрокосмоса протичат такива процеси, които са твърде сходни с процесите на обикновения човешки живот. Едни същества напредват в своята еволюция, други изостават. Всеки от Вас е срещал баща, който се оплаква, че неговият син повтаря класа, докато другите минават успешно в по-горния клас. Следователно, ние сме изправени пред едно различно темпо на еволюцията. И това се отнася за целия Макрокосмос. Поради ред причини, с които ще се занимаем по-късно, намесата на Силите, Динамис, довежда до това, което езотеризмът и старите Мистерии винаги са наричали Битката на Небето. Учението за Битката на Небето е важна съставна част във всички Мистерии; наред с всичко друго, то съдържа в себе си и първичната тайна на възникването на Злото.*22 В определен момент от Лунното развитие Силите, или Динамис, се оказаха в твърде различна степен на зрелост. Едни от тях се стремяха към възможно най-големи духовни висоти, други се развиваха с нормално темпо, а трети изоставаха. Следователно, на Старата Луна имаше такива Сили, които бяха значително по-напред от родствените им духовни Същества. В резултат на това се обособиха две категории Сили, или Динамис. Напредналите Същества се "заселиха" на Слънцето, а изостаналите Същества образуваха кръжащата около него Луна. Ето откъде, грубо казано, започна Битката на Небето: с разделянето на Старата Луна, която попадна под властта на изостаналите Сили, и Старото Слънце, което попадна под властта на напредналите Сили.

Един далечен отзвук от тази Битка на Небето ние откриваме още в първите изречения на божествената песен Бхагавад Гита, които загатват за началото на това грандиозно космическо противопоставяне. О, това всъщност представляваше едно огромно бойно поле! Защото от намесата на Господствата, или Кириотетес, имаща за цел изграждането на Старото Слънце, до образуването на Старата Луна, която се превърна в арена за действие на Силите, или Динамис, наистина се разрази една грандиозна космическа битка. Господствата, или Кириотетес, "свиха" нашата Слънчева система до планетарната орбита на днешния Юпитер, а Силите, или Динамис, я ограничиха до планетарната орбита на днешния Марс. И бойното поле на това космическо противопоставяне се оказа именно пространството между двете планетарни сфери. Огледайте се за последиците от тази Битка на Небето. Опустошенията от тази Битка на Небето бяха открити и то с физически очи едва през 19 век. В пространството между Юпитер и Марс нахлу огромно количество малки астероиди. Те не са нищо друго, освен отломките от Битката на Небето,

която се разрази в един период от време, през което нашата Слънчева система беше "свита" до орбитата на Юпитер, а по-късно и до орбитата на Марс. И когато днешните астрономи насочват своите телескопи към небесните простори и откриват там летящите астероиди, те трябва да знаят: пред очите им са именно отломките от космическата битка между напредналите Динамис и изостаналите Динамис, в резултат на която Луната се отдели от своето Слънце.

И така, ние разбираме: когато разглеждаме външните събития, те се оказват само външен израз на това, което вършат божествено-духовните Същества.

ШЕСТА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 15 Април 1909, вечер

Вчера ние видяхме, че космическите събития идват като последица от действията на определени божествено-духовни Същества. Това се отнася с пълна сила и за онова събитие, което разгледахме в края на вчерашната лекция: Битката на Небето. Фактически тя се разрази в бойното поле, намиращо се между Юпитер и Марс и остави безброй трупове, които физическата наука днес непрекъснато открива в лицето на така на речените астероиди. За нас този извод е изключително важен. Ние отново ще се върнем към него и ще установим: това небесно събитие се отрази и върху планетарната еволюция на самата Земя, нещо което намира израз още в първите строфи на Бхагавад Гита.

Днес ние ще продължим макар и най-общо е описанието на другите Същества от духовните Йерархии, за които вчера само загатнахме. Това са онези Същества, които са разположени непосредствено над човека; християнският езотеризъм ги нарича Ангели, Архангели и Начала, или с други думи: Ангелои, Архангелои, Архаи. В антропософската литература вместо "Архангели" често казваме "Духове на Огъня", а вместо "Начала" употребяваме названието "Духове на Личността".

Тези Същества, които се намират, така да се каже, между човека и другите духовни Същества, простиращи влиянията си до Юпитер, Марс и т.н., влизат, естествено, в много по-близки отношения със земния човек. Най-напред ние имаме Ангелите, или Ангелои. Те вече са постигнали своята "човешка" степен през епохата на Старата Луна и общо взето, днес те са толкова напреднали в своето развитие, колкото ще бъде и човекът през епохата на Бъдещия Юпитер. Те стоят една степен над човека. Каква е всъщност задачата на тези духовни Същества? Ние ще отговорим на този въпрос, ако още веднъж насочим нашето внимание към човека и неговото развитие на Земята. Човекът напредва в своето развитие, минавайки от едно въплъщение в друго въплъщение. С оглед на сегашните особености на човешкото развитие, ние бихме могли да го

проследим назад до Атлантската епоха, макар че началото му започва в Лемурийската епоха. И това развитие, минаващо през верига от поредни инкарнации, ще продължи до края на Земното развитие, когато за човешкото същество ще се утвърдят съвсем други еволюционни форми.

Вие добре знаете, че онова, което ние наричаме "вечна същност" на човека, индивидуалността, напредва от една инкарнация в друга инкарнация. Обаче Вие знаете и друго: Днес повечето хора изобщо нямат спомени от предишните си инкарнации; и по-точно казано, те все още не си спомнят абсолютно нищо от предишните си инкарнации. Само онези, които са постигнали известна степен на ясновидство, могат да хвърлят поглед назад към своите предишни инкарнации. *23

И каква връзка би съществувала тогава между отделните инкарнации на даден човек, който живее тук на Земята и не си спомня абсолютно нищо от своите предишни възплъщения, ако определени духовни Същества не спояваха отделните инкарнации в едно цяло, проявявайки по този начин една бдителност върху развитието на всяко човешко същество? Ние трябва да допуснем, че над всеки човек бди едно духовно Същество, и поради обстоятелството, че стои с една степен над него, то насочва и ръководи човешката индивидуалност в нейния път от една инкарнация, в друга инкарнация. Добре запомнете, че те не са онези Същества, които подреждат Кармата на тях ще се спрем допълнително, а Същества, които са просто будни и съхраняват спомена от предишната инкарнация в следващата, докато човекът все още не може да върши това сам. И тези Същества са именно Ангелои, или Ангелите. Така че можем да кажем: над всеки човек, докато той минава през своите инкарнации, непрекъснато бди едно духовно Същество, което има съзнание за тези инкарнации. И благодарение на него онзи човек, който се намира в началната фаза на посвещението и не помни нищо от миналите си прераждания, все пак запазва възможността да пита своя Ангел. Повтарям, че това е възможно само в началната фаза на посвещението. Следователно, Ангелите, Ангелои или Съществата, стоящи една степен над човека, непрекъснато бдят, за да запазят целостта на нишката; която свързва една инкарнация с друга инкарнация.

Но нека сега да се издигнем до следващата категория духовни Същества, до Архангелите, Архангелои, или Духовете на Огъня, както ги наричаме още в нашите антропософски среди.*24 Тези Същества не се занимават с отделния човек и с неговата индивидуалност, а имат една по-мощна задача: Те внасят хармония и ред в отношенията между индивида и големите човешки общности, каквито са например народите, расите и т.н. В рамките на нашето земно развитие Архангелите имат задачата да свържат отделната човешка душа с това, което ние наричаме Народностна Душа.*25

Защото за онзи, който се стреми към духовно познание, Народностните Души са нещо съвсем различно, отколкото за абстрактните умове на тези, които движат днешната наука и изобщо цялото образование. И понеже в дадена територия, примерно в Германия, Франция или Италия, живеят толкова и толкова хора, и понеже физическите очи виждат само техните външни форми, за тези абстрактни умове, "Народностна Душа" и "Народностен Дух" не са нищо друго, освен празни понятия, имащи за цел да дадат една по-обща представа за това, което иначе наричаме "народ". За тях единствено реален е отделният човек, а не Народностната Душа. Но за онзи, който има поглед в духовния живот на света, Народностна Душа или Народностният Дух са една несъмнена реалност. В Народностните Души пулсира онова, което ние наричаме Духове на Огъня, или Архангелои. Те слагат ред в отношенията между индивида и голямата човешка общност, каквато е например народът или расата.

Сега нека да се издигнем още по-високо до онези Същества, които наричаме Духове на Личността, или Архаи. Те стоят с една степен над Архангелите и, общо взето, ръководят земния живот на целия човешки род; следвайки вълните на времето, в точно определен момент те се променят и, така да се каже, придобиват ново духовно тяло. Всички Вие добре познавате нещо, което за абстрактните умове си остава едно празно понятие, но за този, който вижда в духовната действителност, то означава една несъмнена реалност; става дума за това, което в наши дни често би могло да се изговори с тон на явно отвращение: Дух на Времето. Тук ние се изправяме пред нещо, което е свързано с мненията, със смисъла на цяла епоха от еволюцията на човечеството. Припомнете си за миг това, което толкова често сме описвали: какъв беше смисълът на първите хилядолетия непосредствено след Атлантската катастрофа! Духът на Времето обхваща нещо, което се проектира над отделния народ, над отделната раса. Духът на една епоха не се ограничава в рамките на този или онзи народ. И това, което ние наричаме Дух на Времето е фактически духовното тяло на един или друг Архаи. Тъкмо на тези Духове на Времето, респективно Духове на Личността следва да приписваме факта, че в определени епохи се появяват точно определени личности. Несъмнено, Вие разбирате, че понякога земните задачи трябва да се решават от тази или онази историческа личност. Защото в планетарното развитие на Земята би настъпил истински хаос, ако съответната епоха изисква раждането на Лутер или Карл Велики, а те поради някаква случайност се родят в някоя друга епоха. Ето защо всичко трябва да бъде съобразено с цялостната еволюция на човечеството, така че в конкретната историческа епоха да се инкарнират онези души, от които се нуждае цялото човечество. Точно тази е задачата на Архаите, или Духовете на Личността.

Издигайки се над Архаите, ние навлизаме в сферата на други свръхсетивни Същества, така наречените Власти, или Ексузии, които вчера нарекохме Духове на Формата. Тяхната мисия надхвърля планетарното тяло на Земята.

И все пак, за да имаме представа за мисията на Ексузии, нека да си припомним още веднъж следното. В еволюцията на човечеството различаваме седем планетарни състояния: Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера и Вулкан. Ние видяхме, че всичко, което протича в сферата на Земята, става под ръководството на определена категория духовни Същества. Ангелите ръководят живота на отделните хора, Архангелите подреждат връзките между индивида и големите човешки общности, а Духовете на Личността имат грижата за всичко, което става с човечеството като се започне от Лемурийската епоха и се стигне до времето, когато човекът ще бъде отново одухотворен до такава степен, че едва ли ще принадлежи на Земята. Обаче сега идва ред на нещо съвсем друго: сега човечеството трябва да извърши прехода от едно планетарно състояние към друго планетарно състояние и този преход трябва да стане под ръководството на определени духовни Същества. Да, трябва да има такива духовни Същества, чиято задача изисква да бдят над цялото Земно развитие, и когато то приключи, човечеството да навлезе по правилен начин в своята Пралайя*26, за да намери после верния път към следващото планетарно въплъщение, Бъдещия Юпитер. И тези Същества са Властите, или Духовете на Формата. Вчера ние описахме техните задачи, така да се каже, гледайки ги отгоре, днес ще се опитаме да ги погледнем отдолу. И така, Властите, Ексузии, или Духовете на Формата, са онези Същества, които имат грижата да съпровождат цялото човечество в прехода му от едно планетарно състояние в друго.

Сега се налага да прибавим още нещо за природата на тези Същества и тяхното местоположение в Космоса. В Духовната наука и в нейното днешно продължение, Антропософията*27, както и изобщо в Мистерийната мъдрост, за различните Същества от духовните Йерархии се говори по един и същ начин. Вчера ние видяхме, че орбитата на днешния Сатурн бележи границата, до която се простираха Престолите, Юпитер бележи границата на Господствата, и Марс бележи границата, до която се простираха влиянията на Динамис, или Силите.

Нека сега да вникнем в пространствената характеристика на тези Същества и да опишем мястото, което те заемат в рамките на нашата Слънчева система. Тук ние ще се докоснем до нещо, което може би ще изглежда странно дори и за онези от Вас, които вече са запознати с Антропософията, но въпреки това то отговаря на истината. Виждате ли, днешното образование вътпява на хората следното: в мрачното Средновековие, преди идването на Коперник, меродавна е била така

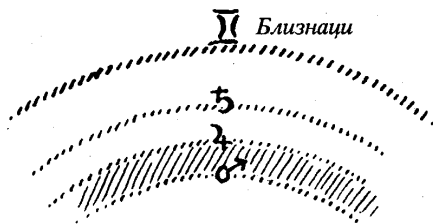
наречената Птолемеова система. Тогава хората вярвали, че Земята стои в центъра на Слънчевата система, а планетите както изглежда на пръв поглед се въртят около Земята. Едва след Коперник, така смятат повечето хора, човечеството разбра нещо, което нашите предшественици не са знаели, а именно, че в центъра стои Слънцето, и че планетите се движат в елипси не около Земята, а около Слънцето. Прекрасно! Обаче към подобно описание на нашата Слънчева система, ако трябва да сме искрени и честни, би следвало да добавим още нещо. До Коперник хората са познавали само определени траектории на небесните тела и според тях те са изградили представата си за нашата Слънчева система; а това, което Коперник прави, съвсем не означава, че той взема един стол и сяда в центъра на мировото пространство, за да наблюдава как планетите кръжат около Слънцето в своите кръгове или елипси; Коперник прави друго: той прави поредица от изчисления и те дават по-добро обяснение на това, което виждаме, отколкото предишните изчисления. Коперниковата мирова система не е нищо друго, освен резултат на мисълта.

Нека за момент да се абстрахираме от възгледите на Птоломей*28. Да приемем, че Слънцето се намира в центъра и да изчислим къде трябва да стоят отделните планети, а после да проверим дали това съвпада със сетивното наблюдение. Разбира се, при чисто физическото наблюдение нещата съвпадат напълно. И наистина, на тази основа бяха изградени различни теории за Слънчевата система, една от които е теорията на Кант-Лаплас. И сега ние опираме до нещо, което е свързано с някои по-късни астрономически открития и което, от научна гледна точка, не е съвсем честно. Накратко: след време чисто сетивното наблюдение откри две нови планети, Уран и Нептун. Какво означават те за нашата Слънчева система ще обсъдим по-късно. Но когато разглеждат Кант-Лапласовата теория, хората трябва да са наясно: Тези две планети, Уран и Нептун, здраво объркаха сметката на нейните откриватели.

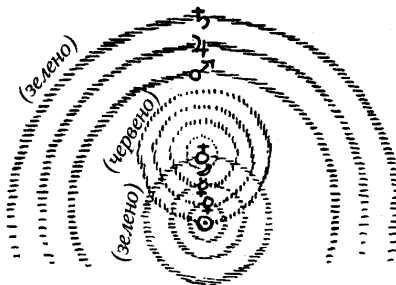
Ако приемем Кант-Лапласовата система, Уран и Нептун, заедно с техните Луни, би трябвало да се движат също както и другите планети, респективно нашата Земя със своята Луна. Обаче те не правят това; сред тези "външни" и открити по-късно планети има една, която се движи твърде странно. Ако Кант-Лапласовата система отговаря на истината, тогава относно тази планета би трябвало да се намери "някой", който да промени нейната ос с цели 90 градуса, защото нейната орбита се различава от орбитите на другите планети. Да, тези две планети значително се различават от останалите планети на нашата Слънчева система. По-късно ние отново ще разгледаме съотношенията между тези планети и нашата Слънчева система, а сега само ще отбележим следното: В лицето на Коперниковата система ние имаме просто един сбор от

изчисления, една хипотетична предпоставка, която напълно отклонява човека от познанието за духовните връзки между нещата, от наблюдението на това, което лежи в духовната основа на външните процеси и събития. А старата Птолемеева система не беше просто физическа система; тя все още се опираше на духовния поглед, на духовното наблюдение, според което планетите са маркировъчните знаци, отбелязващи сферите, до които се простират действията на Съществата от висшите Йерархии. И ако искаме да се съобразим с тези сфери на действие, тогава нашата Слънчева система би трябвало да изглежда по съвсем друг начин. Ще се опитам схематично да начертая пред Вас тази планетарна система според указанията, давани в Мистериите на Заратустра. Ние бихме могли да се позовем и на други Мистерии, обаче за да охарактеризираме нашата Слънчева система и нейните планети, и сферите, в които действуват висшите Йерархии, уместно е да се обърнем именно към Мистериите на Заратустра.*29

Системата на Заратустра допуска ред неща, които се различават от това, което днес ние виждаме на Небето. Вие знаете, че в продължение на много години хората се установили едно придвижване на Слънцето през Зодиака. Обикновено се казва, и това е правилно, че приблизително от VIII век преди нашето летоброене Слънцето изгрява в планетарната точка, намираща се в зодиакалния знак Овен; всяка година Слънцето напредва по своя път, така че след продължителен период от времето прекосява целия Овен. А още по-рано, през IX, X век преди нашето летоброенето е изгрявало не в знака Овен, а в знака Телец, и така, в разстояние на 2200 години Слънцето е изгрявало в Телеца, т.е. неговата изгревна точка е прекосила целия знак на Телеца. А още по-рано то е изгрявало в знака Близнаци. Да, именно Близнаците бяха пролетното съзвездие през епохата, отдалечена на 800 + 2200 години от началото на нашето летоброене. Следователно, ако се върнем в четвъртото, петото хилядолетие преди Христос, ние ще установим, че пролетната точка се намира в зодиакалния знак Близнаци. Точно тогава процъфтяваха Мистериите на Заратустра. Те оказваха своето влияние и в много по-късните времена, така че когато хората наблюдаваха небесните явления, те задължително ги свързваха със съзвездието Близнаци.

И ако бихме искали да скицираме част от Зодиака, тук горе би трябвало да поставим знака на Близнаците. А после, като съставна част на Зодиака, ние веднага би трябвало да очертаем сферата на Престолите, или с други думи, разграничителната орбита на Сатурн. След това ние би трябвало да очертаем, както вчера казахме, сферата на онези Същества, които наричаме Господства, или Духове на Мъдростта: тук разграничителната орбита е тази на Юпитер. После би трябвало да очертаем сферата на Динамис, или Духовете на Движението: Тук разграничителната орбита е тази на Марс. Ние видяхме, че между тези две сфери се намира бойното поле на това, което нарекохме Битката на Небето. Но сега, ако искаме правилно да разграничим останалите сфери на действие, ние би трябвало да отбележим, да маркираме това, което служи за граница на Слънцето. Следователно, както нарисувахме Марс като граница, до която се простират действията на Силите, или Динамис, сега ние трябва да нарисуваме самото Слънце като граничен знак, до който се простират Властите, или Духовете на Формата. По-нататък ние стигаме до Венера, респективно до сферата, до която се простират действията на Архаите, или Духовете на Личността. Следва Меркурий, до чиято орбита се простират действията на Архангелите, или Духовете на Огъня. После идва ред на Луната, до чиято орбита се простират действията на Ангелите. И накрая стигаме до Земята.

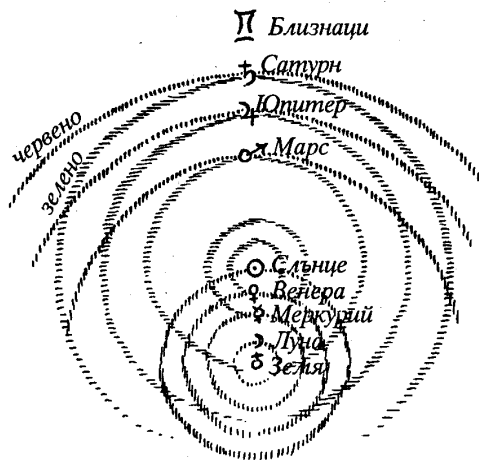
Следователно, Вие трябва да си представите Земята като един вид център, около който е разположена сферата на Луната, после идва сферата на Меркурий, след нея сферата на Венера, а после сферата на Слънцето. Вероятно ще се учудите, че аз подредих планетите по този начин. Защото сигурно сте, очаквали, че ще поставя Меркурий в непосредствена близост до Слънцето, а после ще отбележа планетата Венера. Обаче това няма да отговаря на истината, понеже по-късната астрономия размени имената на двете планети. Това, което днес наричаме Меркурий, всички учения са наричали Венера, и това което днес наричаме Венера, всички учения са наричали Меркурий. Следователно, ние изобщо не разбираме древните учения, древните автори, когато четем

техните описания за Венера или Меркурий, понеже впоследствие техните имена бяха разменени. Това, което е казано за Венера, се отнася за днешния Меркурий, и това, което е казано за Меркурий, се отнася за днешната Венера. Когато космическата система беше променена и обърната наопаки, когато на Земята беше отнето предишното място, тогава се промени не само перспективата, а Меркурий и Венера размениха имената си по отношение на древната космическа система.

Сега Вие лесно ще приведете нашата схема в съответствие с днешната космическа система. Представете си, че Слънцето (знака на Слънцето) се намира тук в центъра, а около Слънцето се върти Венера; после около Слънцето се върти Меркурий, после Земята с Луната, следвани от Марс, Юпитер и Сатурн. Вие трябва да си представите физическите движения като движение на всяка планета около Слънцето. Но Вие бихте могли да допуснете и следната ситуация: Земята стои тук (знакът на Венера), а другите планети се завъртят така, че застават зад Слънцето. Ето, тук ние изобразяваме графически нашата сегашна физическа система. В един от центровете поставяме Слънцето, а около него Венера, Меркурий, Земята с нейната Луна: Това тук са Земята, Меркурий, Венера според старите означения; следва Марс, а отвъд зоната на астероидите са Юпитер и Сатурн.

Но представете си сега, че тук долу (знакът на Венера) стои Земята, после идват Меркурий и Венера, Марс остава горе (знакът на Марс), следван от Юпитер (знакът на Юпитер) и т.н. Сега Вие имате Слънцето, Меркурий; днешната Венера тук (знакът на Венера). Нали така, след като изброените планети могат да застанат във всички възможни констелации една спрямо друга, те биха могли да заемат и точно това положение. То е напълно правдоподобно. По този начин тук е изобразена съвременната физическа система, само че е подбран такъв момент, когато след като Земята, Меркурий и Венера се намират от едната страна на Слънцето другите планети Марс, Юпитер и Сатурн остават от другата страна на Слънцето. Тук е изобразено само това, нищо друго. Тук са Земята, Меркурий, Венера, а от другата страна на Слънцето са Марс, Юпитер и Сатурн. Следователно, тук става дума само за смяна на гледната точка, за смяна на перспективата. Тази система е напълно възможна, обаче само при наличие на посочената констелация. И тя, констелацията, наистина съществуваше, когато над Сатурн бяха разположени Близнаците. Тогава ясно виждащият поглед особено добре можеше да наблюдава действията на духовните Йерархии. Ясновидецът лесно установяваше, например, че около Земята, достигайки Луната, се простира сферата на Ангелите. И наистина, ако изхождаме не от физическата система, а от посочената констелация, тогава сферата около Земята, очертана от Луната, се оказва царството на Ангелите, сферата, простираща се до Меркурий царството

на Архангелите, сферата, простираща се до Венера – царството на Архаите, или Духовете на Личността, сферата, простираща се до Слънцето царството на Властите, Екзузиан, или Духовете на Формата; после идва сферата на Силите, на Господствата, и накрая сферата на Престолите.

Коперникова система /зелено/

Духовни Йерархии и техните сфери на действие /червено/

Следователно, когато говорим за Коперниковата или Птолемеевата система, трябва да се прави следното уточнение: в Птолемеевата система е останало нещо от констелациите, в които се намираха самите духовни Йерархии, и в случая Земята служи за изходна точка на перспективата. Но след време тази космическа система отново ще се окаже правилна, защото човекът ще е достатъчно напреднал в познанието си за духовния свят. Вероятно бъдещите поколения ще са по-малко фанатични от днешните. Защото какво чуваме днес? Днес хората заявяват: Нашите предшественици, живели преди Коперник, са говорили безсмислици за космическата система. Едва след Коперник ние знаем как стоят нещата; всички останали обяснения са погрешни! Дори и след милион години Коперниковата система ще бъде изучавана и преподавана, защото ти дава единствено вярното обяснение за нашата Слънчева система.

Да, приблизително така мислят и говорят нашите съвременници. Но дали те са прави? Едва ли някога ще има по-суеверни хора от днешните теоретици на Космоса, от днешните астрономи, и едва ли някога хора та ще са свидетели на по-голям фанатизъм от техния! Вероятно бъдещите поколения ще са малко по-толерантни и ще казват: След XV и XVI век хората изгубиха съзнанието, че има един друг, духовен свят, и че в духовния свят човекът има други гледни точки, други перспективи, и че според тях подреждането на небесните тела трябва да изглежда иначе, а

не както повелява чисто физическото наблюдение. Вярно е, че за определен период от време хората трябваше да съсредоточат вниманието и усилията си главно върху физическия свят, но идват други епохи, когато те отново ще си спомнят, че съществува и един друг, духовен свят и отново ще изпитат необходимост от първоначалната гледна точка, от първоначалната космическа перспектива.

Да, вероятно бъдещите поколения ще проявят известно разбиране, че все пак миналите епохи са се нуждаели и от една астрономическа митология, наред с другите митологии, и това няма да е повод за някакво снизхождение към нашето време, каквото са склонни да изпитват нашите съвременници към хората от миналото.

Следователно, ние виждаме, че Коперниковата система е различна, просто защото се опира на чисто физическото наблюдение, докато Птолomeевата система се опираше по-скоро на духовното наблюдение. И само поради обстоятелството, че сме съхранили спомена за тази духовна космическа система, ние можем да стигнем до известна представа за мястото и действията на Съществата от духовните Йерархии в рамките на нашата Слънчева система. Проследявайки духовните съотношения, духовните констелации в нашата Слънчева система, ние виждаме: Ангелите осъществяват своите действия именно до орбитата на Луната, Архангелите се простират до Меркурий, Духовете на Личността се простират до Венера, Властите се простират до Слънцето, Силите, или Динамис, се простират до Марс. После идват Господствата, а след тях Престолите. Следователно, ние бихме могли да прекарваме други линии във физическата система и тогава те ще маркират сферите на Йерархиите. От гледна точка на духовните действия, в центъра на космическата система следва да стои не Слънцето, на Земята. Ето защо всяка епоха, която дава превес на духовното развитие, казва: несъмнено, Слънцето е едно по-висше небесно тяло, където се подвизават Същества, намиращи се много по-напред от човека; обаче решаващият фактор в еволюцията е именно човекът, който живее на Земята. Слънцето можеше и да остане свързано със Земята, но то се отдели от Земята, за да може човекът да напредне както трябва в своето развитие. Ако Слънцето би останало свързано със Земята, човекът никога нямаше да улучи вярното темпо в своето развитие. И това стана възможно само поради обстоятелството, че Слънцето заедно с онези Същества, които имаха нужда от свършено друга еволюционна среда напусна Земята и се отдели от нея. То предостави Земята, бих казал, на самата себе си, за да може човекът да улучи вярното темпо на своята еволюция.

Една космическа система изглежда по един или друг начин в зависимост от гледната точка, от перспективата, която избираме. Ако потърсим центъра на нашата космическа система според чисто

физическата гледна точка, тогава трябва да се обърнем към Коперниковата система и ти ще ни посочи Слънцето! Ако обаче търсим центъра на нашата Слънчева система според действията на духовните Йерархии, тогава ние трябва да поставим в центъра именно Земята, тогава ние получаваме други гранични линии, тогава планетите се явяват като разграничителни знаци, които отделят различните сфери на древните Йерархии.

И сега Вие лесно ще направите връзката между това, което току-що казахме за пространственото разположение на отделните сфери и това, което казахме по-рано за задачата и мисията на отделните духовни Същества. Тези Същества, които са най-близо до Земята и действуват в непосредствена близост до нея, обхващайки пространството до Луната, са Ангелите. Действувайки от тази област, те ръководят живота на всяко човешко същество, съпровождайки го от една инкарнация в друга инкарнация. Но за да бъдат ръководени цели народи и да им бъде обяснявана тяхната собствена мисия, за тази цел е необходимо нещо повече. Космическото пространство е протъкано от всевъзможни действия. Дали един народ ще има съответния цвят на кожата и косата, дали ще притежава тези или онези характерови особености, това зависи не само от земните, но и от космическите условия. И в случая тези условия се определят от Архангелите, чиято сфера на действие се простира до Меркурий. И ако по-нататък въпросът опира до еволюцията на цялото човечество, тогава духовното ръководство се осъществява от една по-обширна космическа област, която се простира до Венера.

Нека да повторим: Човечеството се развива през епохите на Стария Сатурн, Старото Слънце, Старата Луна, Земята, Бъдещия Юпитер, Бъдещата Венера и Бъдещия Вулкан. Духовните Същества, които направляват мисията на цялото човечество от едно планетарно възплъщение в друго, това са Властите, или Духовете на Формата, и тяхната сфера на действие се простира до Слънцето. Още през епохата на Старата Луна Слънцето беше едно особено небесно тяло; и то ще остане такова както през епохата на Земята, така и през епохата на Бъдещия Юпитер. Ето защо животът на Слънцето следва да бъде свързан с онези духовни Същества, чиято сфера на действие също надвишава сферите на отделните планети. Изключителният характер на Слънцето се определя именно от Съществата, чиято сфера на действие надвишава сферите на отделните планети. Ние виждаме, че всъщност външното обиталище на Йерархиите се намира не толкова върху самите планети, колкото в пространството, което се включва вътре в техните орбити. Планетите това са граничните знаци, отбелязващи отделните сфери на различните Йерархии. Накратко: пространството между Земята и Луната е населено

от Ангелите, пространството от Земята до Меркурий е населено от Архангелите и т.н.

Следователно, ние имаме работа с пространствени сфери, а планетите са граничните, маркировъчни жалони между отделните сфери, всяка от които е един вид арена на действие за висшите Същества. Виждаме, следователно, че има една непрекъсната линия на все по-голямо и по-голямо съвършенство, започваща от човека и отиваща все по-нагоре. Самият човек е прикован към Земята; а онова, което е вечно в него и напредва от една инкарнация в друга инкарнация, се направлява от Същества, които не са приковани към Земята, а изпълват въздушното пространство и това, което лежи над него, отиващо до Луната, до Меркурий и т.н.

Човекът е започнал своето развитие на Земята от незапомнени времена и то в известен смисъл наподобява съотношенията между малкото дете и възрастния: възрастният човек непрекъснато учи малкото дете. Същото важи и за Йерархиите: те непрекъснато учат прикования към Земята човек и му помагат да напредва по пътя на познанието. Но по какъв начин се проявяваше тази помощ?

Още в началото на Земната епоха, от висшите сфери трябваше да слязат такива Същества, които фактически не бяха свързани със Земята. Да, като по-древни и по-висши представители на Йерархиите, те трябваше да слязат на Земята въпреки че за своя собствен живот те се нуждаеха не от Земята, а от нейното обкръжение за да споделят своя опит с човешките същества. Те трябваше да се въплътят в човешки тела, въпреки че това не беше необходимо за тяхното развитие, също както възрастният човек помни и произнася азбуката не с оглед на собственото си развитие, а само за да я преподава на децата. Връщайки се към древната Атлантска и Лемурийска епоха*30, ние виждаме как от сферите, разположени над Земята, се спуснаха определени духовни Същества, за да се въплътят в човешки тела: Те бяха първите учители на човека. Тези Същества от висшите Йерархии, принадлежащи на сферите на Меркурий и Венера, тези Синове на Меркурий и Венера слязоха на Земята и станаха първите учители на младото човечество. Така че всред това младо човечество имаше такива "човеци", които бродеха по Земята, но те само привидно приличаха на останалите Земни жители. Да, действително имаше такива "човеци".

Нека да опишем положението още по-нагледно: Представете си, че през Лемурийската епоха едно нормално развито човешко същество среща един такъв друг "човек". Външно погледнато, Лемурийският човек не виждаше нещо по-различно, обаче всъщност в отсрещното "тяло" беше навлязъл един Дух, чиято сфера се простираше нагоре до Меркурий или Венера. Следователно, външният облик на този "човек" представляваше

една пълна илюзия, пълна Майя. Той изглеждаше както всички останали човечи, но всъщност беше дошъл на Земята като един от Синовете на Меркурий или Венера. Подобни неща действително се случваха в зората на човешкото развитие. Синовете на Меркурий и Синовете на Венера често слизаха долу и бродеха по Земята редом с останалите Лемурийски човечи, но вътрешно те запазваха характерните особености на Меркурий и на Венера. Ние казахме, че Синовете на Венера, това са Духовете на Личността. Под формата на човечи, тези Същества бродеха по Земята; външно погледнато, те бяха съвсем ограничени личности, обаче чрез вътрешната си сила те ръководеха човечеството. Така изглеждаха нещата през древната Лемурийска епоха, когато Синовете на Венера ръководеха цялото човечество; те бяха толкова могъщи, колкото са онези, които днес наричаме "Духове на народите".

Илюзията, или Майя, скриват истинския облик не само на света, но и на човека. И все пак, външният изглед на човека, такъв какъвто застава пред нас, може да отговаря на истината, лицето му може да съответствува на душата. Но от друга страна, може да бъде и пълна илюзия, пълна Майя: Фактически той има една мисия, отговаряща на мисията, която са поели Синовете на Меркурий и Синовете на Венера. И това трябва да се знае: Когато през древността водещите индивидуалности бродеха по Земята, техните обикновени имена оставаха Майя; ето защо и Е.П. Блаватска*³¹ изтъква, че всички индивидуалности, издигащи се до степента Буда, остават скрити за човешкия поглед и това, което човекът вижда, е само една илюзия. Вие сами ще срещнете тези думи в "Тайното учение".

И сега идва ред да отговорим на въпросите: Как става така, че един такъв Син на Венера слиза на Земята? Как става така, че един Бодисатва*³² може да живее на Земята? Всеки Бодисатва, както и Синовете на Меркурий и Синовете на Венера представляват важна част от развитието на нашата Земя и определят нейните връзки с Космоса. Ето защо утре ще обсъдим вътрешната природа на Бодисатвите, Синовете на Меркурий и Синовете на Венера.

СЕДМА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 16 Април 1909, вечер

Позволете ми още в началото на днешната лекция да направя една забележка, която се отнася към края на вчерашната лекция. Аз установих, че някои от уважаемите слушатели поставиха акцента като идея, това естествено би могло да се допусне върху следното, а именно, че в направената от мен схематична рисунка отделните планети стоят на една линия със Слънцето, като по този начин образуват така наречения съвпад;

обаче аз настойчиво моля да се отбележи, че не това е главното. Нека да не затрудняваме нашата работа с погрешни представи.

В смисъла на Коперниковата система ние нарисовахме най-напред Слънцето; после това, което днес наричаме Меркурий, а от езотерична гледна точка Венера; после Венера, респективно Меркурий от езотерична гледна точка. Следвайки Коперниковата система ние стигаме до Земята с нейната Луна, после идват орбитите на Марс, на Юпитер и накрая орбитата на Сатурн. Следователно, така би трябвало да изглежда Коперниковата космическа система. После аз предложих да разгледаме небесните тела според мистериите истини на Заратустра; впрочем не си мислете, че Заратустра винаги е проповядвал едни и същи истини. Ето ни отново пред последната рисунка от вчерашната лекция.

Нека да си представим, че това тук горе е съзвездието Близнаци и че през съответните планети слизаме от /знакът на Близнаци/ до Слънцето. Сега се опитайте да свържете независимо дали планетите образуват съвпад или не Слънцето със съзвездието Близнаци. Няма значение къде се намират в момента Сатурн, Юпитер или Марс; важното е да отбележим техните орбити, които представляват граничните знаци между отделните Йерархии.

Но ако сега искаме да очертаем областта на Сатурн, ние трябва да поставим в центъра не Слънцето, а Земята и да опишем около нея един кръг, макар че в действителност той не е кръг, а форма, наподобяваща очертанятия на яйцето. Същото трябва да сторим и с другите небесни тела. Когато гледаме тази рисунка, отново Ви моля да не смесваме главното с второстепенното. Главното тук е, че получихме представа за отделните сфери на действие, с които разполагат висшите Йерархии.

Нека днес да се занимаем най-напред с онези Същества от висшите Йерархии, които са разположени непосредствено над човека. За да изследваме тяхната природа, нека да вземем за отправна точка самия човек. Защото ние бихме могли да се издигнем до Йерархията, разположена непосредствено над нас, само ако си изясним както трябва нашата собствена природа.

Ние знаем, че такъв, какъвто застава пред нас в Земните условия на живот, човекът е съставен главно от четири части. Тези четири съставни части са физическото тяло, етерното тяло, астралното тяло и Азът. Нека да си ги представим нагледно по следния начин. Нека да отбележим с този кръг физическото тяло, а над него, с все по-малки кръгове, да отбележим съответно етерното тяло, астралното тяло и накрая Аза. Вие вече знаете как протича човешкото развитие. В хода на своето Земно развитие, човекът изхождайки от силите на Аза започва да работи върху своето астрално тяло и да го преобразява все повече и повече. И в общи линии, ние можем да кажем: преобразеното чрез Аза астрално тяло, или с

други думи, онази част от астралното тяло, която е вече под господството на Аза, се превръща в Манас, или Дух-Себе; следователно Манас, или Дух-Себе, не е някакъв нов елемент, както често можем да чуем тук или там, който се присъединява към останалите, а един продукт от преобразеното чрез Аза човешко астрално тяло. Добре запомнете, че нещата които описваме тук, се отнасят само за човека. Трябва да се пазим от произволни обобщения и да помним, че нещата и Съществата в Космоса са твърде, твърде различни едни от други.

Сега нека да отбележим с този нов кръг петата съставна част, а именно преобразеното астрално тяло, или Манас, макар че, строго погледнато, той би трябвало да бъде начертан вътре в самото астрално тяло. По същия начин можем да отбележим с кръг и преобразената част от етерното тяло, която наричаме Буди, или Дух-Живот. А съвършенството, което физическото тяло ще постигне през бъдещите планетарни възплъщения Юпитер, Венера и Вулкан, ни позволява още отсега да го наречем Атма. Следователно, ако си представим съвършения човек на Бъдещия Вулкан, бихме могли да го изобразим с помощта на следната схема: Започвайки отгоре надолу, ние имаме неговите Атма, Буди, Манас, Аз, астралното тяло, етерното тяло и физическото тяло. Нека да не пропускаме, че въпреки тези седем принципа, човекът си остава едно цялостно същество. Ето кое е същественото.

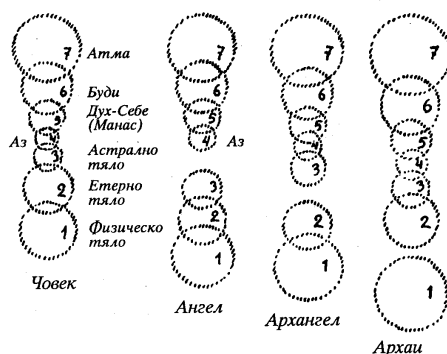
Но ако сега се издигнем до следващата Йерархия, ще видим, че там нещата се променят. В царството на Ангелои схемата, изобразяваща човека, става неприложима. Там ние трябва да се изразим по друг начин: Този Ангел е развил физическото тяло, 1, етерното тяло, 2, астралното тяло, 3, така че в известен смисъл всичките представляват едно цяло. А Азът, 4, Манас, 5, Буди, 6 и Атма, 7, съществуват отделно от тях. Ако искате да вникнете в природата на един Ангел, Вие трябва да си дадете сметка за следното: Неговите висши съставни части, които той е развил и чрез които продължава да се развива макар че в действителност той е изградил само съвършения Манас, а другите две съставни части ще изгради по-късно -, тези висши съставни части се намират в духовния свят и там те, бих казал, витаят над останалата част от Ангелската природа, която продължава долу във физическия свят. Ако искаме да изследваме природата на един Ангел, би трябвало да кажем: Ангелът не притежава такъв непосредствено действащ във физическото тяло Аз, какъвто има човекът. На сегашната степен от еволюцията той не развива своя Манас, както човекът например развива своя Аз. Ето защо онази част от Ангела, която се намира на Земята, съвсем не изглежда така, сякаш тя би могла да принадлежи на едно духовно Същество!

Когато срещате един човек, Вие виждате: Той има всичките изброени принципи вътре в себе си; всичко у него е цялостно и органически свър-

зано в едно неделимо цяло. Но ако търсите срещата с един Ангел, Вие следва да имате предвид: неговото физическо тяло тук долу е само като един вид отражение на неговите духовни принципи, които могат да бъдат видени само горе в духовния свят. Вие би трябвало да търсите физическото тяло на Ангела във водните потоци и изпарения, в тласъците на вятъра, в мълниите, които прорязват Небето и т.н. Обикновено хората смятат, че едно тяло би трябвало да е ограничено от всички страни и поради този предразсъдък им е трудно да си кажат: Ето, сега аз стоя пред една мъгла, която идва и скрива целия свят, сега аз стоя пред бликащия извор, пред бушуващия вятър, сега аз виждам мълниите, които прорязват Небето и зная, че всичко това са откровенията на Ангелите; и зад тези физически процеси, които не са така рязко ограничени, както са формите на човешкото физическо тяло, аз виждам нещо духовно.

Човекът трябва да развие всичките споменати принципи вътре в самия себе си; ето защо той просто не може да си представи, че едно физическо тяло може да се простира и в невидимия свят. Но Вие не бива да се учудвате, че примерно осемдесет Ангела си принадлежат взаимно и, образувайки едно цяло, могат да имат най-плътната част от своето физическо тяло в тази или онази водна повърхност. Физическото тяло на Ангела не е нещо компактно; към него би могла да принадлежи както тази водна площ, така и друга водна площ, разположена на стотици километри встрани.

Накратко: Всичко, което ни заобикаля като вода, въздух, огън и земя, може да съдържа в себе си телата на онези Същества, които са разположени непосредствено над човешкото царство. За да съзре Ангелския Аз и Ангелския Манас, ясновидецът трябва да отправи своя поглед към астралния свят; тези две съставни части на Ангела го гледат отгоре. А областта от Слънчевата система, която ние трябва да изследваме, за да си обясним природата на Ангелите, както вече казахме,

се простира до орбитата на Луната. И все пак при Ангелите нещата са сравнително прости: Те изглеждат така, сякаш тук долу ние имаме

физическото тяло на един Ангел в тази или онази водна площ, в този или онзи полъх на вятъра, а после ясновиждащият поглед открива във водната площ или във въздуха присъствието на едно етерно тяло и на едно астрално тяло. Ето защо тези три елемента са събрани на едно място. Естествено, това, което шуми във вятъра и това, което ромоли във водата, е само материален израз на по-висшите съставни части на Ангелите; етерното тяло и астралното тяло на Ангела могат да се проявят по най-разнообразни начини във водата, въздуха и огъня. Ако искате да проникнете в духовно-душевната същност на Ангела, Вие трябва да отправите ясновиждащ поглед в астралния свят.

Ако пристъпим към следващата Йерархия, Архангелите, ние ще установим, че там нещата са още по-различни. Това, което тук отбелязваме като астрално тяло, при Архангелите изобщо не е свързано с физическото тяло и с етерното тяло; т.е. долните им съставни части, физическото тяло и етерното тяло са отделени от по-висшите съставни части, които се намират горе в духовния свят. Искаме ли да си изградим пълна представа за Архангелите, ние трябва да си кажем: Да, тук нещата не са както при човека, където всички принципи са събрани на едно място; тук духовното е горе и в същото време то се отразява долу. Едно физическо тяло и едно етерно тяло могат да се съединят само ако физическото тяло е съставено от въздух или огън. Следователно, Вие не бихте могли да доловите физическото тяло на Архангела в тази или онази водна маса, а само в огъня или вятъра, така че духовното съответствие на етерно-физическата част от Архангела Вие бихте могли да намерите с помощта на ясновидството само горе в духовния свят.

И накрая ние стигаме до онези Същества, които наричаме Архаи или Духове на Личността. При тях тук долу на рисунката ние бихме могли да обозначим само физическото тяло, всичко останало е горе в духовния свят. Едно такова физическо тяло може да живее само в огъня. Да, Вие бихте могли да усетите физическото тяло на Архаите само в елемента "огън". И всеки път, когато виждате огнената диря на светкавицата, Вие би трябвало да си казвате: тук наистина е скрито нещо от тялото на Архаите, но само горе в духовния свят, с помощта на ясновидството, аз ще открия духовното съответствие на физическото му тяло.

Духовно-научното изследване протича сравнително лесно именно в сферата на Архаите. Припомнете си, че тези Духове на Личността се намират в космическата област, която се проектира до астрономическия Меркурий, респективно до Венера в смисъла на древните Мистерии. Да предположим, че даден човек е напреднал до такава степен, че може да наблюдава тези Духове на Личността, чиято сфера на действие се определи от Меркурий. Когато насочва своя ясновиждащ поглед към Венера, за да наблюдава там цялата общност, съставена от Духовете на

Личността, той знае: В огненото тяло на тази светкавица се отразяват Духовете на Личността, защото там, в светкавицата, се намира-тяхното физическо тяло.

Сега идва ред на още по-висшите Същества, които се намират в сферата на Слънцето. Но днес ние няма да се занимаваме подробно с тези Власти, или Ексузиани. Само ще изтъкнем, че Съществата на Меркурий или Венера чиито физически тела се намират в огъня и във въздуха са техни изпълнителни органи. Или с други думи: Онези Същества, които живеят на Слънцето, превръщат в свои служители Духовете на Венера, живеещи в огъня и Духовете на Меркурий, живеещи във въздуха. Не случайно в Библията четем: "И Бог направи от огнените пламъци свои служители и от ветровете свои пратеници"*33 Вие виждате, че религиозните текстове са извлечени от духовните факти и са в пълно съответствие с резултатите от ясно виждащото познание.

Следователно, ние виждаме, че тези три Йерархии, разположени непосредствено над нас, са тясно свързани с нашето собствено съществуване. Човекът е това, което представлява, само защото е получил нещо от твърдата Земна материя. И този факт го отличава от всички други същества, превръща го в индивидуалност, която съсредоточава в себе си всички споменати принципи. През епохата на Старата Луна човекът все още приличаше на другите същества, но впоследствие с него настъпиха съществени промени. Едва на Земята човекът, бих казал, се прибра в своята кожа и се превърна в едно цялостно, обособено в себе си същество; едва на Земята той се превърна в едно органично цяло, съставено от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. Фактически тази консолидация не съществува от дълго време. Ако се върнем назад към първата фаза на Атлантската епоха, там ще открием един човек, който не усещаше Аза напълно в себе си и който, бих казал, все още очакваше идването на Аза. И ако бихме могли да се върнем още по-назад в планетарното развитие на Земята, би трябвало да кажем: Тук човекът все още е съставен само от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло. А ако се пренесете назад до Лемурийската епоха, Вие ще установите, че Земният човек не притежаваше това единство от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, което е характерно за Ангелите. От този момент нататък, включително и през Атлантската епоха, се извърши съединяването на тази троична формация с Аза. Следователно, през Лемурийската епоха, по Земята бродеха такива човеци, които разполагаха само с физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло; ето защо те не бяха човеци в днешния смисъл на думата, понеже не можеха нито да мислят, нито да осъществяват каквато и да е форма на човешко поведение.

И сега на нашата Земя настъпи едно във висша степен забележително събитие. Човеците, които, през Лемурийската епоха разполагаха само с физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, не можеха да си помогнат сами, те не можеха да се "справят" със Земята, нито можеха да разберат каква е тяхната задача на Земята. Ето защо от Небето, на първо време от Венера, слизоха определени духовни Същества; и понеже вече имаха някакво отношение към това или онова физическо тяло, те можаха да облъхнат и одушевят физическите тела на първите Земни обитатели. Следователно, част от тези Лемурийски човеци, които бродеха по Земята редом с останалите, имаха друг вид физически тела: тези физически тела бяха облъхвани и одушевявани от Духовете на Венера, от Духовете на Личността. Но тъкмо поради обстоятелството, че този или онзи Лемурийски човек носеше в своето физическо тяло един от Духовете на Венера, той можеше да упражнява могъщо влияние върху цялото си обкръжение. Външно погледнато, тези Лемурийски човеци не се различаваха от другите, но поради присъствието на Духовете на Личността в техните физически тела, тези избрани индивиди действаха подчертано сугестивно върху цялото свое обкръжение. Днес никъде не можем да открием дори следа от онова внимание, от онова страхопочитание, с което те бяха посрещани навсякъде. Всички преселения, имащи за цел заселването на определени територии, бяха ръководени от такива индивидуалности, които носеха в себе си Духовете на Личността. Те не се нуждаеха от някакъв език, впрочем тогава езикът не съществуваше, не се нуждаеха от никакви външни знаци. И когато едно такова същество сметнеше за необходимо да поведе народните маси от едно място на друго, те го следваха без изобщо да се замислят. Мисленето, както и говорът*34, тогава все още не съществуваша; те се развиха по-късно.

И така, през древната Лемурийска епоха Духовете на Личността, като Духовете на Венера, слизаха на Земята завладяваха физическите тела на избрани от тях човеци. Тези Духове на Венера, които слизаха на Земята под човешки образ такъв, какъвто той беше тогава представляваха за Макрокосмоса нещо съвсем различно от другите човешки същества. Тяхното влияние се простираше нагоре до Венера, а действията им имаха решително значение за цялата космическа система. Те можеха да предвождат цели народи от едно място на друго, защото мотивите за техните действия идваха не само от Земята, но и от нейното космическо обкръжение.

Но еволюцията на човечеството продължаваше. Сега възникна необходимостта от това, да се намесят и Архангелите, Духовете на Меркурий; те трябваше да одушевят и оживотворят това, което беше долу на Земята. Тези събития се разиграваха главно през Атлантската епоха.

Духовете на Меркурий, Архангелите, или Архангелои, започнаха да слизат на Земята. Те бяха в състояние да завладяват както физическите, така и етерните тела на Земните обитатели. Всред атлантите също имаше такива човешки същества, които външно не се различаваха от другите, но в своите физически и етерни тела те носеха един или друг Архангел. И ако си припомните това, което казахме вчера: Че Архангелите имат задачата да ръководят цели народи, Вие ще разберете, че един такъв човек, който носи в себе си един Архангел, можеше да поведе след себе си огромни човешки маси от атлантското население и да ги подчини на законите, които той получаваше направо от Небето.

Така изглеждаха великите предводители на човечеството през Лемурийската епоха, когато еволюцията изискваше широки, мащабни действия, инспирирани от Духовете на Венера. А онези, които през Атлантската епоха предвождаха по-ограничени групи хора, бяха инспирирани от Архангелите. Това, което обикновено се разказва за "царете-свещеници" от Атлантската епоха, е пълна илюзия; те бяха нещо съвсем различно от това, което показваше външният им вид. В тяхното физическо тяло и етерно тяло живее един Архангел и той е този, който действа! Ако се върнем към Атлантската епоха ние бихме могли да издирим и тайните места, тайните центрове, където са били обучавани тези предводители на човечеството. Тези тайни места можем да наречем оракули, макар че името идва от-по-късни времена. Да, онези атлантски индивидуалности, които носеха в себе си Архангелите, бяха обучавани в Мистерийните центрове и служейки си с мистерийната мъдрост, те можеха да се проявяват като велики Учители на човечеството, а междуременно те привличаха и други човешки индивидуалности като служители и свещеници в Мистериите.

Важно е да знаем, че през Атлантската епоха имаше такива човешки индивидуалности, които в своите физически и етерни тела носеха един или друг Архангел. И ако ясновиждащият поглед би срещнал такъв човек, той би видял физическото му тяло, но зад физическото тяло, зад физическия човек той би видял как една гигантска фигура се издига нагоре и как постепенно ти изгубва своите очертания в невидимия свят: Така изглеждаше инспириращият Архангел. Една такава личност, над която се издигаше инспириращият Архангел, проявяваше известна двойственост. Когато тези хора умираха, според физическите закони на Атлантида, физическото тяло се разлагаше. Да, физическото тяло се разтваряше, въпреки че беше инспирирано от Архангела, обаче етерното тяло не се разтваряше!

Съществува една духовна, една спиритуална икономия*35, която непрекъснато изисква да и бъдат представяни изключения на това, което ние обикновено разглеждаме като утвърдени духовно-научни истини.

Ние често казваме, и в общи линии това е вярно: когато един човек умира, той първо отхвърля своето физическо тяло, след известно време отхвърля своето етерно тяло; етерното тяло се разтваря в мировия етер с изключение на един остатък: Екстрактът от човешкото етерно тяло. Така става обикновено. Обаче има огромна разлика между обикновеното етерно тяло и етерното тяло на посветените в атлантските Мистерии. Етерното тяло на посветения има голяма стойност; то не изчезва в мировия етер, а остава съхранено в духовния свят. Според указания от най-висшия посветен на Атлантския оракул бяха запазени етерните тела на седемте най-изтъкнати посветени. След тяхната смърт Архангелите, които живееха в техните етерни тела, се върнаха отново горе във висшите светове. Обаче етерните тела бяха запазени, естествено не в материален вид, а според духовните закони.

Атлантският посветен на Слънчевия оракул беше не друг, а онзи, когото често наричаме Ману.*36 Точно той предвождаше останките от атлантското население, което надживя Атлантската катастрофа, към Азия, където трябваше да бъдат основани новите култури. Той възпита много поколения, а когато подготви седем от най-напредналите посветени, той втъка в тяхното етерно тяло онези седем етерни тела, които през Атлантската епоха бяха обитавани от Архангелите, а впоследствие запазени в духовния свят. Тези седем ученици на Ману, седемте свещени Риши, основаха Първата следатлантска култура; в себе си те носеха етерните тела на великите атлантски посветени. Така те действуват съвместно в миналото, настоящето и бъдещето. Външно погледнато тези седем свещени Риши изглеждаха като съвсем обикновени хора, защото тяхното астрално тяло и техният Аз не бяха на висотата на етерното тяло. А тъкмо етерното тяло им позволяваше да изпълняват своята велика задача; имаше часове, когато инспирациите действаха направо в тяхното етерно тяло. И тогава те произнасяха неща, които никога не биха могли да кажат от самите себе си; от устните им звучеше това, което инспирациите постигаха в тяхното етерно тяло. Що се отнасяше до техните собствени разсъдъчни способности, те бяха съвсем обикновени хора; но когато удряше часът на инспирацията и в действие влизаше самото етерно тяло, тогава те изговаряха най-висшите тайни за нашата Слънчева система и за Космоса изобщо.

Това е така защото в началото на Следатлантската епоха човечеството все още не беше достатъчно напреднало, за да се лиши от вдъхновения, идващи отгоре. Ние видяхме, че за Лемурийското човечество "вдъхновенията" се изразяваха в това, че физическото тяло беше одушевявано от Духовете на Личността; през Атлантската епоха физическото тяло и етерното тяло бяха одушевявани от Архангелите; а сега великите предводители на човечеството първоначално бяха

вдъхновявани от Ангелите, които слизаха и се вмъкваха в техните физически, етерни и астрални тела. Следователно, великите предводители на Първата атлантска епоха притежаваха не просто човешки физически, етерни и астрални тела, а вътре в тях, и главно в етерните тела се намираха те, Ангелите. И тъкмо поради тази причина великите предводители на човечеството можеха да се взират в своите минали инкарнации. Обикновеният човек не може да стори това, понеже той все още не е развил в себе си Манас; на него тепърва му предстои да стане Ангел. Да, тези предводители на човечеството, избирани сред останалите хора, носеха в своето физическо, етерно и астрално тяло едно Ангелско Същество и то ги пронизваше открай до край. И тук ние наново се сблъскваме с Майя, защото истинската същност на тези посветени беше нещо съвсем различно от това, което виждаха физическите очи. Те бяха личности, в чиито тела живееха Ангели и Ангелите им даваха това, от което те се нуждаеха, за да бъдат учители и предводители на човечеството. Великите основатели на религии също бяха хора, обсебени от Ангели. И това, което те говореха, идваше не от тях самите, а от Ангелите."

Дори и когато описваме космическите събития в тяхната пълна закономерност и последователност, ние знаем, че еволюционните процеси често се преплитат. Като основно правило, напълно вярно е, че през Лемурийската епоха от човешките същества всъщност говореха Духовете на Личността, а през Следатлантската епоха това бяха Ангелите. Обаче през Следатлантската епоха все още имаше такива човешки същества, чиито физически тела бяха завладявани от Духовете на Личността, и въпреки че живеяха в Следатлантската епоха, тяхното положение беше сходно с това от Лемурийската епоха. Следователно, през Следатлантската епоха все още имаше такива хора, които въпреки че носеха отличителните външни белези на един или друг народ все още носеха в себе си и един от Духовете на Личността, и като техни възплъщения те се проявяваха като предводители на човечеството. През Следатлантската епоха имаше и хора, които носеха в себе си един от Архангелите, или Духовете на Меркурий, който проникваше в тяхното физическо тяло, и най-вече в тяхното етерно тяло. И накрая имаше една трета категория човешки същества, които са инспирирани в своето физическо, етерно и астрално тяло от Ангелите, и следователно, от тях говорят Ангелите.

Според източното учение, тези личности получаваха особени имена. Следователно, ако един човек от нашата Следатлантска епоха приличаше на всички останали, обаче носеше в себе си, чак до физическото тяло, един от Духовете на Личността, източното учение го назоваваше Дхиани-Буда. И така, Дхиани-Буда е едно универсално име за онези човешки

същества, чиито физически тела са обхванати от един Дух на Личността. А онези личности, живеещи през Следатлантската епоха, чието етерно тяло е проникнато от един Архангел, се наричат Бодисатви. И накрая онзи, който в своето физическо, етерно и астрално тяло носи един Ангел, се нарича Буда. Така ние имаме три степени: Дхиани-Буда, Бодисатва и Буда. Ето как изглежда истинското учение за съществата Буда, когато го разглеждаме във връзка с висшите Йерархии.

Да, обръщайки се назад към нашите далечни предшественици, в сред тях ние откриваме и такива, които духовните Йерархии са "разпратили" на отделните планети, защото духовните Същества от Йерархиите са упражнявали своите въздействия върху тях, върху тези "планетарни човеци" още преди възникването на нашата Земя, създавайки необходимите предпоставки за тяхното вътрешно израстване. Тук е скрита една не вероятно дълбока мъдрост. И за нас е от огромно значение, че можем да изследваме тъкмо тази мъдрост, която насочваше човечеството още в най-ранните мигове от неговото развитие.

Следователно, когато Вие чувате да се говори за Буда а източното учение споменава не само един Буда, а много Буди, които, естествено, имат различна степен на съвършенство имайте предвид следното: Един Буда може да изглежда като обикновен човек, обаче зад него може се намира и Бодисатва, а също и Дхиани-Буда; като самият Бодисатва може и да не слезе до физическото тяло, а да се ограничи само до одушевяване на етерното тяло, така че Вие бихте срещнали едно същество, което е в състояние да одушеви и инспирира само етерното, но не и физическото тяло на човека. Но би могло да се случи и друго: Един такъв физически невидим Бодисатва защото ако се проявява само в етерното тяло, той наистина остава невидим за физическите очи един такъв Бодисатва да инспирира на свой ред Буда. И в този случай ние бихме имали човешкия Буда, който вече е инспириран от едно Ангелско Същество, който обаче в своето етерно тяло е инспириран също и от едно Архангелско Същество.

Същественото тук е, че ние изобщо можем да проникнем в тази удивителна сложност на човешкото същество. И ако обърнем поглед към една или друга индивидуалност от миналото, ние бихме могли да я разберем, само ако я разглеждаме като един вид сборно място, където са си давали среща много и най-различни духовни Същества. Вярно е, че не всички епохи са разполагали с достатъчно велики хора, които са може ли да бъдат инспирирани от духовните Същества. И често пъти една единствена личност е трябвало да бъде инспирирана от най-различни Същества, принадлежащи към висшите Йерархии. Понякога от една и съща личност говореха не само Духовете на Меркурий, но и Духовете на Венера. Вие виждате, следователно, че тук ние си служим с такива понятия, които ни позволяват да вникнем в самата основа на

общочовешкото развитие и да разберем какво се крие зад човешката личност, защото ако ние разглеждаме само нейния физически облик, тя остава скрита зад булото на Майя.

Утре ще проследим възникването на отделните физически планети, защото до този момент ние ги разглеждахме само като маркировъчни знаци, определящи "обиталищата" на различните Същества от висшите Йерархии.

ОСМА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 17 Април 1909, вечер

Днес ние се приближаваме до един раздел, свързан с отношението на висшите Същества към нашата Слънчева система, който може да се окаже във висша степен подозрителен за всеки съвременен човек, чийто мироглед вече е формиран от естествените науки, защото ние ще се сблъскаме с такива неща, за които днешните учени не биха могли да имат абсолютно никаква представа. Естествено, тук не става дума за някакво взаимно съгласие, макар че всеки човек, стъпил здраво върху основите на окултизма, може да обхване от своята гледна точка повечето факти, както и тяхното третиране от страна на естествените науки. Вие никъде няма да откриете някакво противоречие между изнесените в тези лекции данни и твърденията на съвременната наука, въпреки че хармонията между тях, естествено, съвсем не е лесна за постигане. Обаче онези от Вас, които имат търпението да проследят нещата от началото до края, ще се убедят, че отделните фрагменти рано или късно застават пред нас в своята величествена цялост.

По този повод нека само да вмъкна, че част от нещата, които ще разискваме през следващите лекции, бяха вече осветлени, макар и от друга гледна точка, по време на лекционните цикли, изнесени от мен в Щутгарт и Лайпциг*38, и все пак, ако някой прибегне до външни съпоставки между тези цикли и моите сегашни обяснения, действително може да намери не малко противоречия. Това произтича само и единствено от обстоятелството, че по време на лекциите моята задача е не да обсъждам разни абстрактни теории, а да се съсредоточа върху фактите, които се откриват пред ясновиждащото съзнание, а фактите могат да са твърде различни в зависимост от гледната точка. Дори едно и също дърво изглежда по съвсем различен начин, ако Вие го нарисувате от една страна, а после го нарисувате отново от друга страна. Същото се отнася и за духовните факти, ако Вие ги разглеждате от една или друга гледна точка.

Разбира се, ако изхождаме само от няколко понятия и искаме да конструираме една система, е съвсем лесно, и то още предварително, да успеем в начинанието си: абстрактната система може да се появи много

бързо! Ако обаче започваме работата си от основите, отдолу, тогава хармоничното единство се постига трудно и то идва като един вид увенчаване на всички наши усилия.

Особено трябва да се замисляме върху всяко наше изказване: В какъв смисъл и с каква цел го правим ние в този момент! Когато например в дадена популярна книжка се твърди, че на Юпитер въздухът би трябвало да е плътен колкото меда или катрана, и когато в известен смисъл Духовната наука намира тази представа за твърде гротескна, от страна на официалната наука може да прозвучи опровержението: А знаете ли, че съвременната физика действително може да доведе въздуха до гъстотата на меда и катрана? Разбира се, това е един научен факт, обаче същността на въпроса не е тук. Да, това, което науката нарича "въздух" може да бъде съгъстено; но за духовно-научното изследване то е равносилно на факта, че водата, превръщайки се в лед, може да стане твърда като камък. Разбира се, ледът е вода, но тук важното се свежда до съвсем друго: Дали разглеждаме нещата по един жив начин, или по един мъртъв начин, както това прави днешната наука. Безспорно, ледът е вода, обаче какво би казал онзи, който е свикнал целогодишно да задвижва своята мелница с вода, ако го посъветваме да опита същото не с вода, а с лед? Следователно, нещата опират не до абстрактната представа, че ледът е вода, а до необходимостта от разбирането на Вселената. И тогава ние ще сме принудени да потърсим съвсем други гледни точки, а не абстрактните представи за чисто материалната метаморфоза на веществата. Както ледът не може да върти мелничните камъни, така и белите дробове не могат да вдишват един въздух, който е плътен като меда или катрана. Ето за какво става дума при духовно-научното изследване. Защото ние не разглеждаме Вселената според възгледите на днешната астрономическа митология, за която не съществува нищо друго, освен материалните кълбовидни тела на планетите и техните орбити, а се стремим да проникнем в нейното живо душевно-духовно съществуване, или с други думи, в нейната цялост. И днес ние ще се опитаме да проследим възникването на отделните небесни тела именно в тяхната космическа цялост.

Нека да започнем от възникването на Стария Сатурн, който стои в началото на нашата еволюция. Аз вече казах: Първоначално този Стар Сатурн беше толкова голям, колкото, в общи линии, е днешната Слънчева система. И още нещо: ние не трябва да си представяме Стария Сатурн като някакво материално кълбо.

Старият Сатурн беше съставен само от топлина или огън; там не бихме могли да открием никакви твърди, течни или въздушни тела.

Нека да си представим, че с този вътрешен кръг обозначаваме именно това прадревно топлинно кълбо. От предишните лекции Вие веднага ще

си спомните и друго: когато Сатурновото кълбо постепенно се превърна в Слънчево кълбо, над последното ясно се очертаха онези духовни Същества, които впоследствие изградиха Зодиака. Обаче аз още тогава загатнах, че същият този Зодиак, макар и не като толкова плътна, толкова

компактна маса, вече съществуваше и през епохата на Стария Сатурн; да, Зодиакът беше налице още през епохата на Стария Сатурн. И така, нека да си представим как около Стария Сатурн кръжат Престолите, Херувимите, Серафимите, и че първоначално за нас те са в духовен смисъл не друго, а самият Зодиак. С този вътрешен кръг би трябвало да обозначим, в духовен смисъл, Зодиака. Сега Вие бихте могли да поставите въпроса: А как се отнася това описание към днешните части на Зодиака? Работата е там, че нещата напълно съвпадат, както сами ще се убедите в хода на следващите лекции. Засега е достатъчно да си представите, че бихте могли да се пренесете в някоя точка от тялото на Стария Сатурн. Ако тръгнете в посока нагоре, ще се окажете в областта на Престолите, Херувимите и Серафимите. Ако се придвижите встрани, Вие също ще се натъкнете на други Престоли, Херувими и Серафими, защото тези три категории свръхсетивни Същества изграждат един вид пръстен около Стария Сатурн. А сега си представете, че бихте искали да определите посоката, в която е разположена определена част от Престолите, Херувимите и Серафимите. Но те не изглеждат еднакво, както например дванадесет униформени войници, а се различават помежду си, и то доста значително; те са строго индивидуализирани, така че ако се отправите в различни посоки, Вие ще срещнете различни Същества. И ако бихте поискали да посочите точно определени Престоли, Херувими и Серафими, Вие би трябвало да маркирате една конкретна звездна констелация. Следователно, тук ние имаме един маркировъчен знак, според който в тази посока са разположени онези Престоли, Херувими и Серафими, които носят сборното име "Близнаци", а в друга от посоките са разположени онези Престоли, Херувими и Серафими, които носят името "Лъв" и т.н. Да, това са маркировъчните

знаци, показващи посоката, в която са разположени въпросните Същества. Разбира се, те са и нещо много повече, обаче засега важното е да сме наясно: Когато говорим за Зодиака, за Зодиакалния кръг, става дума не толкова за съзвездия, колкото за духовни Същества.

Нека първо да се обърнем към Престолите, респективно към действията, които те упражняват на огненото кълбо, наречено от нас Стария Сатурн. В своето развитие те са напреднали до такава степен, че могат да пожертват своята собствена субстанция. Те позволяват на своята топлинна субстанция, бих казал, да се импрегнира в общата Сатурнова маса. И както Ви казах, по този начин възникват онези странни образувания, които нарекохме с гротескния израз "топлинни яйца"; изразът е гротескен, но формите, които описвам, са точно такива.

Сега Вие бихте могли да попитате: Но какво всъщност представлява тази топлинна субстанция? Как е изглеждала тя в миналото? В миналото тя е била близка до това, което ние бихме могли да наречем "неутрален космически огън", който, общо взето, е идентичен с космическото пространство. Или с други думи: По-рано е съществувало само пространството, а едва по-късно в неговата "периферия" е започнало да се "влива" това, което може да бъде наречено "топлинна субстанция на Стария Сатурн". В мига, когато тази топлинна субстанция започва да навлиза в повърхността на Стария Сатурн, от двете и страни вече работеха Съществата, за които става дума. Тук, във вътрешността на Сатурновото кълбо ние откриваме Властите, или Духовете на Формата, Духовете на Движението, или Силите, и Господствата, или Духовете на Мъдростта. Те действуват във вътрешността на Сатурн. От външна страна действуват Херувимите, Серафимите и Престолите, и като последица от това настъпва един вид взаимодействие между "външните" и "вътрешните" Същества.

Още в първата лекция казах: следва ясно да различаваме вътрешния, душевен огън, усещан като вътрешен уют, от външния огън. Неутралната топлина се намира между тях и заема ето тази яйцевидна форма.

Отвън се намира външната топлина и тя не успява да проникне вътре, защото неутралният огън я отблъсква. Така Вие виждате как "топлинното яйце" бива обхванато от две течения: От едно външно, душевно топлинно течение, и от едно вътрешно топлинно течение, което може да бъде възприемано от физическите сетива. Следователно, физически възприемаема топлина е само онази, която се намира вътре. И сега, в резултат на взаимодействието между външната и вътрешната топлина, всяко Сатурновото яйце получава едно въртеливо движение. Всяко Сатурново яйце започва да обикаля около Сатурн, поставяйки се под въздействията на всеки един от Престолите, Серафимите и Херувимите.

И сега настъпва нещо изключително: Представете си за миг, че след съответната обиколка около Сатурн, на края всяко яйце отново се завръща на онази точка, където то е възникнало първоначално както казах, аз само възпроизвеждам фактите според духовно-научното изследване; и когато пристигне там, то спира и не може да продължи нататък. Да, всяко такова яйце е възникнало в определена точка и след като завърши своята обиколка около Сатурн, то пристига там, където е възникнало първоначално. Обаче създаването на тези яйца продължава само до определен момент, после процесът спира и повече не възникват никакви топлинни яйца. Стигайки до определено място, те се наслагват едно върху друго и образуват едно единствено яйце. Следователно, накрая яйцата се оказват на мястото, където са възникнали, и остават в покой. И тогава, след като вече не възникват никакви нови яйца, наслаганите едно върху друго яйца образуват едно голямо кълбо. Естествено, това кълбо възниква постепенно в хода на времето. То представлява, така да се каже, най-гъстата огнена материя, и същевременно е идентично с онова, което в по-тесен смисъл на думата можем да наречем Сатурн, защото е разположено на същото място, където се намира днешният Сатурн. И понеже в известен смисъл всичко се повтаря, същите процеси се разиграват и при възникването на нашата Земя. Днешният Сатурн също е възникнал по този начин, защото фактически той се е "установил" на определено място, не точно мястото, заемано от Стария Сатурн, защото поради известни причини нещата са един вид изместени, обаче процесът на възникване на днешния Сатурн е същият. Накратко: От огромния, първоначален Сатурн се ражда едно малко Сатурново кълбо и това става благодарение на всички сили и Същества, които принадлежат към висшите Йерархии.

Сега нека да се спрем на този момент, когато всички тези кълбовидни формации се струпват на Стария Сатурн. За този момент древните посветени казват следното. На този Стар Сатурн възникват първите наченки, първите заложи на човешкото физическо тяло. В своя първоначален вид, те са извлечени именно от топлината, като това топлинно тяло вече съдържа в себе си зародишните кълнове на всички по-късни органи. В момента, когато първоначалното движение спира и топлинните яйца остават в състояние на покой, възникват заложибите на онзи орган в човешкото тяло, който по-късно след като кръвната

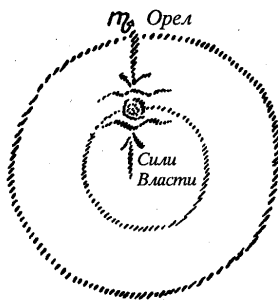
циркулация е вече факт има свойството да осигурява този "покой" за всички процеси във физическото тяло: и това е сърцето. Първите заложби на сърцето възникват там, където движението спира и се възцарява обратното състояние състоянието на покой. Ето защо сърцето е онзи орган, който след като спре да бие води до затихване на всички функции във физическото тяло.*39

За всеки орган от човешкото тяло древните езици имаха точно определено име. Те определяха сърцето като Лъва в човешкото тяло. В древните Мистерии питаха: Ако искаме да определим онази област, където възникнаха първите наченки на човешкото сърце, към коя част от Зодиака следва да насочим нашия поглед? И отговаряха: Към сферата на съзвездие Лъв, където действаха съответните Престоли, Серафими и Херувими. Да, човекът обективираше заложбите на своите органи там, в Космоса, и вътрешната област на Лъва той я отнасяше към зодиакално съзвездие Лъв.

Има пряка връзка между органите и зодиакалните съзвездия. Както казах, сърцето е образувано там, в звездната сфера на Лъва. А гръдният кош, който трябва да защитава сърцето от всички страни, наричаха "броя"; естествено, нейните първи наченки биха налице още преди да бъде образувано сърцето. Впоследствие се стигна до друго име, заимствано от едно животно, което самата природа беше надарила с хубава, здрава броня, а именно: Ракът. И така, човешката "гръдна броня" е телесното съответствие на зодиакалното съзвездие Рак, което е разположено от едната страна на Лъва.

Същият принцип е валиден и за останалите области от Зодиака. Всъщност космическата проекция на човека е тази, която дава съответните названия на различните зодиакални съзвездия. Само че не винаги е толкова лесно да обясним откъде идва съответното име, какъвто е случаят с Рака. До нас имената не винаги идват по права линия и често пъти ние трябва да се връщаме доста назад в миналото, за да си обясним техния произход.

Сега нека да се абстрахираме от обстоятелството, че след време Старият Сатурн ще изчезне, ще се разтвори. Нека да си представим накъде тръгва развитието след приключването на почивния период, който наричаме Пралайя. Следователно, след изчезването на Сатурн, започва един вид нова еволюция. Първото, което става, е точно повторение на процесите от началната фаза на Стария Сатурн. А след повторението на Сатурновата фаза, приблизително някъде към нейната средишна точка, започва нещо съвсем ново. Сега ние навлизаме в онзи етап от планетарната еволюция, който наричаме Старото Слънце.

Сега саможертва извършват не Престолите, а други Същества от духовните Йерархии, които познаваме под името Господства, или Духове на Мъдростта. Престолите са помощни Същества; те могат да извлекат от себе си физическата топлинна субстанция, за да я включат в изграждането на Стария Сатурн. Обаче Господствата, или Духовете на Мъдростта, могат да пожертвуват само своето етерно тяло, което е много по-фино. Човекът вече разполага с наченките на физическото тяло; сега Господствата, или Духовете на Мъдростта, му подаряват неговото етерно тяло. И това става в едно, бих казал, второ обкръжение. Тук, на рисунката, ние бихме имали първоначалната големина на Старото Слънце, и тя е доста по-малка от предишната планетарна сфера. Намалявайки своя обем, Старото Слънце става все по-плътно и по-плътно. Сега на Старото Слънце имаме не само топлинната субстанция, но и сгъстената топлинна субстанция, а именно: Въздухът или газообразната субстанция. И така, от външния кръг, както и по-рано, действуват Господствата, а от вътрешния Слънчев кръг действуват Властите и Силите, респективно Духовете на формата и Духовете на Движението.

Тук се повтарят същите процеси, както и на Стария Сатурн. Образуват се определени течения: Те са предизвикани от Духовете на обкръжението, като сега се намесват и Господствата. По този начин въпросните течения се оказват по-плътни от предишните, които бяха образувани от Престолите. Планетарната маса на Старото Слънце продължава да се свива и вече представлява едно въздушно кълбо, намиращо се между тези две течения. Слънчевото кълбо се различава от Сатурновото кълбо по това, че Сатурн и Сатурновите същества са съставени само от топлинна субстанция, докато Слънчевото кълбо е изтъкано от етер. Да, то е плътно като въздух и е изтъкано от етер. Цялото планетарно тяло е живо и вътрешно подвижно. Докато Сатурн също е едно вътрешно подвижно тяло, естествено до момента, когато Лъвът укроти неговото движение и го доведе до състояние на покой; то Юпитер да, бихме могли да го наречем също и Юпитер, понеже днешната планета Юпитер е повторение на онова, което в миналото се обособи като

една част от Слънцето Юпитер е не толкова вътрешно подвижен, колкото вътрешно жив. Следователно, тук имаме Старото Слънце, а кълбетата, тези огромни живи Същества, извършват своите кръгообразни движения.

Сега Вие трябва да си представите, че първоначално тези кълбета възникват не в Лъва, а в една друга област от Зодиака, а именно тази, която аз споменах още в началото: Орела. И след като тези живи кълбета преминат през целия кръг, те отново се връщат в областта на Орела. Сега обаче настъпва нещо съвсем друго. Докато по-рано, възниквайки в тази точка, те се пробуждаха за вътрешен живот, сега, завръщайки се на същото място, чрез същото въздействие, което първоначално ги оживотворяваше, те биват умъртвявани. И когато са умъртвени всички кълбета и не възникват нови, тогава животът на Стария Сатурн приключва. Следователно, животът на Стария Сатурн се състои в следното: на това място възникват нови кълбета, които после, очертавайки един пълен кръг, се връщат на същото място и биват умъртвени. Това смъртоносно убождане се нарича "убождането на Скорпиона" И така, в тази област от Зодиака, където мъртвата материя се пробужда за живот, ние имаме Орела, но същевременно тук са представени и силите, които умъртвяват живота, и тогава ние имаме Скорпиона.

Или с други думи: в областта на Лъва се намират онези зодиакални сили, които довеждат първоначалния живот, характерен за физическите заложби на човека, до състояние на покой; в областта на Скорпиона се намират онези сили, които умъртвяват живота. Каква е връзката с днешното положение на нещата това ще видим по-късно. Нека да не забравяме, че една плътна Майя, една плътна завеса скрива истинския облик на процесите, които разглеждаме в този лекционен цикъл.

Нека да продължим нататък. След като двата процеса са пред очите ни, ще се въздържа от по-подробно описание на следващите етапи от развитието. Ще изтъкна само една важна особеност и тя е следната: Какво впрочем представляваше Старият Сатурн? Той представляваше едно тяло, съставено от топлина. Вие бихте изпаднали в голяма грешка, ако допуснете, че Сатурн може да бъде сравнен с друго небесно тяло, примерно с Юпитер или с Марс. Старият Сатурн не е нищо друго, освен едно топлинно пространство. И фактът, че Вие го виждате по един или по друг начин, се дължи на това, че Вие го виждате през едно светло пространство. Представете си как изглежда един неосветен предмет, който Вие наблюдавате през едно осветено пространство? Той изглежда оцветен в синьо. Проверете това е помощта на една обикновена запалена свещ: в средата на пламъка виждаме синьо, а около него един светъл кръг. Винаги, когато Вие наблюдавате мрака през едно осветено пространство, той изглежда син. Аз добре съзнавам опасността, че от

гледна точка на днешната механическа оптика, подобно твърдение би могло да се окачестви като пълна безсмислица. Обаче тази безсмислица, така или иначе, отговаря на истината. Днешната физика изобщо не може да обясни защо цялото небе е синьо. А то е синьо, защото всъщност е черно, а ние го гледаме през осветеното пространство. Всеки тъмен, черен, неосветен предмет, гледан през осветено пространство, изглежда син. Ето защо, когато Вие поглеждате Сатурн, той Ви изглежда като едно небесно тяло, оцветено в синьо. Нещата, които казвам, са в пълно съответствие с истинските научни факти, но не и с фантастичните теории на днешната наука. Бихме се отклонили прекалено много, ако трябва да обясняваме как днешната физика разглежда възникването на Сатурновите пръстени, защото ти също се поддава на илюзията, че зад осветеното пространство вижда някакви пръстени, съставени от ситен прах. А това е една пълна оптическа измама. Дори и днес Сатурн е едно небесно тяло, изградено от топлинна субстанция. Естествено, тези неща трябва да се разглеждат във връзка с промените, които са настъпили междуременно; в противен случай те не биха могли да бъдат разбрани правилно. Говорейки за всеки Сатурн, ние трябва да имаме предвид, че той е съставен от топлинна субстанция; а всеки Юпитер не е нищо друго, освен една Слънчева степен, една формация, изградена главно от въздух и от топлина. Така стоят нещата и с днешния Юпитер, който е повторение на стария Юпитер. Естествено, пространствените съотношения, както и планетарните движения не са същите. Днешният Юпитер не заема мястото на предишния Юпитер, обаче в общи линии, изнесеното от мен отговаря на истината.

Но нека да продължим нататък и да си обясним по същия начин Марс. Би трябвало да си го представим като едно планетарно тяло, охладено до течно състояние, като впоследствие на точно определено място от общата водна маса се обособяват отделни водни кълба. Но както на Стария Сатурн кръгообразното движение беше спряно от Лъва, както на Стария Юпитер, или на Старото Слънце, това стори Скорпионът, приблизително същото стана и с водните кълба на Марс. Днешният Марс е едно повторение на Старата Луна. Той стои на същото място, докдето се простираше Старата Луна. Той е другата част от Старата Луна. Едната част това е нашата Луна, която представлява, бих казал, отпадъчният продукт; а живата част, т.е. другият полюс това е днешният Марс. В известен смисъл Марс отговаря на третата степен от нашето планетарно развитие: Старата Луна. По същество той е едно течно тяло. И на тази Стара Луна или, ако предпочитате другото име, Стария Марс към човека беше присъединено астралното тяло, а това означава: първичното съзнание. Според състава на своето тяло, тогавашният човек беше изграден от Марсовата субстанция, или Лунната вода. Както днес

човешкото тяло е изградено от Земните субстанции, така и тогава човешкото тяло беше изградено от огън, въздух и вода. И според най-гъстата от тези три субстанции, Вие бихте могли да наречете тогавашния човек воден човек или Водолей. Особеният момент тук е, че астралното тяло беше един вид импрегнирано в етерно-физическия човешки организъм. Не Азово-надарен, а астрално-надарен: Такъв беше човекът на Старата Луна. Това стана възможно, след като на определено място от Старата Луна възникна раздвижване на общата маса; после настъпи кръгообразното движение, както и при миналите планетарни състояния, завършващо в първоначалния изходен пункт. Тази област от Зодиака ние отбелязваме с името Водолей. И така, през епохата на Старата Луна, или Стария Марс, в зодиакалния знак Водолей тогавашният човек след еднократно кръгообразно движение получи своето първично съзнание.

Сега ние се приближаваме до Земята. В хода на развитието тя е четвъртата планетарна степен. Тук също имаме един вид повторение на трите предишни състояния: Първо се образува Старият Сатурн, после се образува Старото Слънце, от което се отделя Юпитер, който е повторение на Слънцето; образува се Старата Луна, от която се отделя Марс; и накрая възниква Земята, която по-късно претърпява огромни промени: от нейното тяло се отдели Слънцето, а по-късно и Луната. Вие знаете, че човекът получи първите Азови заложи през древната Лемурийска епоха, когато сегашната Луна се отдели от Земята. Това можа да се случи понеже отново настъпи едно раздвижване на общата планетарна маса, което също беше предизвикано от Духовете на обкръжението; последва едно пълно завъртане и едва тогава човекът се оказа достатъчно зрял, за да приеме в себе си първите Азови заложи. Всичко това стана през древната Лемурийска епоха. Така ние стигаме до онази област от Зодиака, която днес наричаме Телец, и то главно поради факта, че през епохите, когато се даваха тези наименования, хората възприемаха света предимно в образи.

Да, тези наименования идват от египетските и от халдейските Мистерии и днес точното им значение може да бъде обяснено само с помощта на истинската Духовна наука. Първоначалната Азова заложиба се корени в говора, в тона. Обаче в известен смисъл всяко тонообразуване тук няма да се впускам в подробности, които са известни на всеки окултист и които ние бихме могли да обсъдим в по-тесен кръг е пряко свързано с размножителните процеси, нещо, за което би трябвало да се досетите и от факта, че мутацията на гласа обикновено настъпва с началото на половата зрелост. Връзката между двата процеса е изключително дълбока*40, а древната мъдрост ги отнасяше именно към зодиакалната област на Телеца. Поради тази причина Телецът има за

Земята същото значение, каквото Лъвът има за Сатурн, Скорпионът за Юпитер, или Слънцето и Водолеят за Марс и Луната.

Ние знаем, че когато настъпи Египетската епоха, това беше всъщност Третата следатлантска култура. Първата беше Древно-индийската, втората беше Древно-персийската култура. Както често сме изтъквали, тези култури представляват съответните повторения на отделните големи еволюционни епохи. Лемурийската епоха е трета голяма епоха. Ето защо Египетската епоха е един вид повторение на процесите, които бяха характерни за Лемурия. Египетските жреци най-добре знаеха това, което идваше от древна Лемурия и те успяха да вградят отражението на Лемурийските процеси в основите на египетската култура. Ето защо и египетската култура се усещаше толкова сродна със зодиакалното съзвездие Телец и изобщо с всичко, което спада към култа на Телца.

Следователно, Вие виждате, че никак не е лесно за вникнем в действителните процеси, които съпровождат възникването на нашата планетарна система. Защото, как всъщност възникват небесните тела? Нашият Сатурн, нашият Юпитер, нашият Марс и т.н. възникват благодарение на това, че първоначално се образуват един вид обвивки; една след друга те биват умъртвявани и когато окончателно се стигне до състояние на покой, започва формирането на кълбовидните небесни тела. Тук Вие имате пред себе си не онези чисто механически процеси, с които Кант-Лапласовата теория обяснява възникването на нашата Слънчева система, а духовните действия на висшите Йерархии.

ДЕВЕТА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 18 Април 1909, преди обед

Напълно естествено е, ако след подобно на вчерашното обсъждане, третиращо толкова всеобхватни истини, отнасящи се до Космоса, у слушателите да са останали и ред неразбрани неща. Но аз още вчера изтъкнах и отново моля това да бъде взето под внимание че тук не става дума за някакви спекулативни твърдения, а за онези действителни факти, които съществуват в Хрониката Акаша и които допълнително могат да бъдат систематизирани по един ясен и нагледен начин. Един от въпросите, които биха могли да възникнат още в самото начало на днешната лекция, се свежда до следното: А как да се отнасяме със сегашните планети от нашата Слънчева система? Вчера ние проследихме развитието на нашата планета до онзи момент, когато тя стана една завършена видима планета. Тук някой би могъл да добави: Добре, обаче ако се замислим върху днешните планети, възможно ли е те да са възникнали преди посочения момент, и да са вече приключили с всички етапи на своето развитие?

Нещата не стоят така. Нека да повторим: когато една планета достигне онази точка, за която говорих вчера, тогава за нея просто започва един нов еволюционен период. Да предположим, че бихме искали да проследим възникването на нашата Земя, а не примерно на Стария Сатурн, където условията бяха, така да се каже, уникални. Земната епоха започва е един вид повторение на процесите, разиграли се никога на Стария Сатурн: Най-напред възниква едно огромно топлинно или огнено кълбо, където в съкратен вид протичат основните Сатурнови процеси. После настъпи онзи момент, когато под влиянието на зодиакалната област Лъв, от това огромно и въртящо се около себе си огнено кълбо, се отдели днешната планета Сатурн и това стана във върховата точка от повторението на Сатурновото състояние. Така възникна първата отделна, самостоятелна планета.

Обаче Вие не бива да си представите нещата така, сякаш от този момент нататък Лъвът е причинил един пълен застои; по-скоро настъпи едно затихване на предишните планетарни движения, характерни за Сатурн. И сега Сатурн се превърна в едно същество, което сякаш всмукна и обедини в себе си всичко онова, което до този момент беше разпръснато из неговото обкръжение. Това можа да стане само поради въздействията, идващи от Лъва. Обаче голямото планетарно тяло, от което Сатурн се отдели, продължи да се свива и днес то съществува като една малка сфера във вътрешността на Космоса. И понеже цялата тази формация се оттегли навътре, след като вътрешните процеси в Сатурн затихнаха, тази планета донякъде запази движението, което тя беше получила първоначално. Докато по-рано Сатурн се нуждаеше от вътрешен импулс за придвижване в голямото планетарно тяло, сега въпреки преустановяването на този импулс той можеше да се движи като от само себе си. Този вид движение след като първоначалният тласък вече беше даден днес имаме в ротацията на Сатурн.

По същия начин се развиха и нещата с Юпитер. Изобщо в началото на Земното развитие започнаха и процеси на диференциация, разиграващи се в нейното планетарно тяло. Под въздействието на зодиакалното съзвездие Скорпион настъпи един вид умъртвяване на отделните кълба; те започнаха да се струпват на определени места, което обаче сложи началото на техния вътрешен живот. И след като Юпитер, това голямо живо Същество, беше умъртвено, започна животът на отделните Същества, намиращи се в него; той също започна да се движи, намирайки подтика за това вътре в самия себе си. Това, което днес наблюдаваме като движения на Сатурн, Юпитер и т.н., е само една последица от този първоначален формообразуващ процес, за който говорих вчера.

Вероятно една друга трудност възниква поради обстоятелството, че аз описвам втората планета, която се отдели като днешния Юпитер, третата

планета като днешния Марс, защото предишната хронология започваше от Сатурновото развитие, следвана от Слънчевото развитие и Лунното развитие. Обаче това е оправдано, защото, както видяхме, днешните планети имат отношение към повторението на четвъртото състояние: планетата Земя. Когато Сатурн се образува за пръв път в мировото пространство, не съществуваша ни какви други елементи. А когато по-късно започна Слънчевото развитие, условията там бяха такива, че ние бихме могли да говорим именно за едно Слънце.

Когато говорим за Земното развитие, нещата не стоят така. Първо възниква Сатурн като един вид повторение на Слънцето, а Юпитер се отделя като един остатък от повторението на Слънчевото развитие. Ето какво трябва да имаме предвид! После Земята повтаря Лунното развитие.

При това Лунният период в Земното развитие не е нещо завършено; той продължава, а това, което остава след повторението, е Марс.

И така, ние установяваме, че днешните планети, които виждаме на небето, са възникнали през онзи четвърти период от планетарните възплъщения, обозначаван в Хрониката Акаша като Земя. Тези неща са изключително важни, макар че, естествено, когато говорим за целия Космос, ние не можем да се спираме на всички подробности. Накратко: най-напред възниква едно кълбо в случая със Сатурн това беше огнено кълбо, или един вид огромно огнено яйце а после то започва да се върти.

А когато онова първоначално кълбо, което съответствува на Сатурновото състояние, също започва да се върти, тогава става следното. Постепенно възниква един вид пояс, който не обгръща цялото яйце, а по-скоро прилича на една широка лента. И вътре в този пояс се струпват, така да се каже, отделните форми, които са се образували наоколо. Изграждането на този пояс става по силата на един общовалиден космически закон. На първо място, нека да отбележим, че всичко идва в резултат на едно струпване по протежението на съответния екватор или пояс. Млечният път също е подчинен на този закон. Когато Вие имате пред себе си Млечния път, прострян като един гигантски пояс из небесното пространство, осеян тук или там с оскъдно количество звезди, това се дължи на същия закон, според който при започване на ротацията небесните тела се подреждат по протежение на това, което означаваме като пояс. Ето защо и нашата космическа система всъщност има формата на леща; тя не е сферична, както мнозина смятат, а наподобява една леща, чийто пояс е образуван от дължината на екватора. Вие не бива да забравяте, че такъв пояс се образува и при възникването на отделните планети. Следователно, ако се върнем към по-предишните рисунки, и вземем, грубо казано, едно яйце и поискаме да изобразим отделните състояния, би трябвало да очертаем, примерно с червен цвят, един такъв пояс. С червено би трябвало да оцветим не цялото яйце, а само пояса. А

после по протежение на пояса се струпват телата, които са предназначени да образуват едно голямо планетарно тяло. И на едно определено място би трябвало да отбележим точката, където се концентрират всички тела.

И така, ние виждаме, че както конфигурацията, така и разпределението на звездите в космическото пространство около нас е дело на духовните Същества от висшите Йерархии. Когато например говорим за свиване или съгъстяване на огромните планетарни маси, не бива да забравяме, че това съгъстяване не става от само себе си, а също идва като резултат от дейността на висшите Йерархии. През периода, когато се образуваше Старият Сатурн, следователно, когато от първичните огнени маси, от които впоследствие възникна цялата наша Слънчева система, се обособи Старият Сатурн, тогава Духовете на Личността минаваха през своята "човешка степен"; през периода на Старото Слънце Архангелите, или Духовете на Огъня, бяха тези, които минаваха през своята "човешка степен"; а през периода на Старата Луна Ангелите бяха тези, които постигнаха своята "човешка степен"; и накрая, т.е. сега, през Земната епоха, именно човекът е призван да постигне своята "човешка степен". Но човекът е свързан с всичко, което е ставало през миналите планетарни състояния. Ние знаем, че зародишните кълнове на това, което днес наричаме физическо тяло, са възникнали още през епохата на Стария Сатурн. Там физическото тяло още не беше проникнато нито от етерното тяло, нито от астралното тяло, обаче още тогава то носеше в себе си потенциалната готовност да стане носител на онзи духовен заряд, който е присъщ на Земния човек. Много бавно и постепенно това човешко физическо тяло напредна в своето развитие, успоредно с развитието на Стария Сатурн, който въртейки се го поставяше в определено отношение с всеки знак от зодиака. И така, когато Сатурн се намираще в знака на Лъва, възникнаха първите наченки на сърцето, а когато Сатурн преминаваше през Рака, възникнаха първите наченки на гръдния кош. А първоначалната възможност за симетрично изграждане на човешкия организъм, възможността за "лява" и "дясна" половина на човешкото тяло се появи, когато Сатурн преминаваше през съзвездието Близнаци. Да, по този начин ние можем да проследим изграждането на човешкото тяло частица по частица. Поглеждайки нагоре към съзвездието Овен, ние вече знаем: първите наченки на нашата глава, и особено нейната горна част, са възникнали тогава, когато Старият Сатурн е стоял в знака на Овена. А първите наченки на нашия говорен апарат са вложени в нас, когато Сатурн е стоял в знака на Телеца. Размишлявате ли върху човека по този начин, тогава поглеждайки към Зодиака Вие ще откриете съзидателните, творческите сили на звездното небе, които са основата на всички човешки органи и системи.

В древните Мистерии посветените са си представяли Зодиака приблизително така, както е изобразен тук на черната дъска. Съвсем не случайно ние сме събрани в тази зала, чийто таван също е украсен със знаците на Зодиака. А Зодиакът, както казах, винаги е бил свързан с точно определени части от човешкото тяло: Овенът изгражда главата, Телецът изгражда ларинкса, двете ръце и изобщо симетрията Близнаците гръдният кош от Рака сърцето от Лъва и т.н., чак до подбедриците, които идват от Водолея и ходилата, които идват от Рибите. Представете си за миг Зодиака като един огромен космически човек и тогава Вие ще имате пред себе си силите, бликащи от Йерархиите на Престоли, Серафими, Херувими и стоящи в основата на човешкото физическо тяло. Да, пред

Вас е огромният космически човек, за когото говорят всички митове и легенди по света и от когото са произлезли отделните човешки същества. Припомнете си великана Ямир, който се носи из необятния Космос и неговия далечен потомък: микрокосмическия човек. Макрокосмическият човек, като един вид създател, съдържа външно всичко онова, което микрокосмическият човек съдържа вътре в себе си. В основата на такива митове откриваме една извънредно дълбока истина, която малко или много е била достъпна за древното ясновидство. Тази истина просветва и в Стария Завет, и по-точно в еврейското тайно учение, което споменава за Адам Кадмон, от което произлиза Старият Завет.

Темата, която развивам пред Вас и която кулминира в учението за макрокосмическия човек, съдържа най-дълбоките космически тайни и това учение рано или късно ще стане част от общото образование. Днешното човечество все още не може да го разбере, и ако един учен би присъствувал на подобни лекции, той не би могъл да не оприличи цялата аудитория на едно сборище от уморазстроени хора. Обаче ние се намираме в зората на една нова епоха, когато самите факти ще опровергават всички фантастични теории на днешната наука и ще принудят хората да потърсят пътя към големите истини на първичната мъдрост.

И никой не би могъл да проникне, примерно, в тайните на така наречения процес на оплождане, върху който днешните хора спекулират толкова повърхностно, ако преди това не е разбрал учението за макрокосмическия човек. Именно онова, което се разиграва като една реална мистерия, се изплъзва от обикновените инструментални и лабораторни изследвания. Колко малка е клетката, в която се извършва оплождането, сравнена с Космоса! Обаче това, което се разиграва в тази малка клетка, ще бъде разгадано единствено тогава, когато сме навлезли в тайните на Космоса. Нищо друго не може да ни помогне! Естествено, не бих искал да омаловажавам постиженията на официалната наука, те имат своята стойност, обаче спрямо голямата мистерия, която се разиграва в

акта на оплождането, те не са нищо друго, освен детска игра; а отговорът на въпроса какво става в клетката, в точката, може да бъде намерен само в обкръжението. Ето защо и древният посветен казваше: Искаш ли да разбереш точката, ти трябва да изследваш кръга!

Ако си припомните, че отделните небесни тела запазват своето движение, дори и след като, така да се каже, са приключили развитието си, Вие ще разберете какво означава да се говори за Карма на небесните тела. В мига, когато една планета е приключила своето развитие, онези Същества, които са свързани с нея, получават нова задача: сега те трябва да подготвят нейното разтваряне, нейното изчезване. Нека да се обърнем към Стария Сатурн. Обособяването на Стария Сатурн от първичния огън е един възходящ процес, но в същото време той е и низходящ, понеже в случая настъпва един процес на сгъстяване. В мига, когато Сатурн започва да се върти т.е. още в началото на Сатурновото развитие ние имаме пред себе си целия Сатурн, цялото Сатурново кълбо и изобщо всичко, което е характерно за Сатурн. Сега обаче духовните Същества трябва да се съобразят с разтварянето на планетата, както и с всичко, което е предшествувало нейното развитие, и това е Кармата.*41 Нищо не може да се направи срещу простото правило: след като са били създадени, нещата трябва да бъдат премахнати. Първата половина от еволюцията намира своето кармическо продължение във втората половина от еволюцията. Възникването на света означава поражда не на Карма; заличаването на света, в най-общия смисъл на думата, не е нищо друго, освен да се понася страдание под ударите на Кармата, или иначе казано, да се поставя ред в Кармата. Това важи за всяка една планета както в нейните макрокосмически, така и в нейните микрокосмически процеси.

Същото наблюдаваме и при отделните народи. Представете си един народ, който влиза в своята младежка възраст: Той е изпълнен с енергия и сили; представете си как този народ непрекъснато внася изненадващи елементи в общото културно развитие и как всичко това ще го отведе до неговия апогей, като в същото време се натрупва и съответната Карма, която той ще трябва да понесе. Както през епохата на Сатурновото развитие се натрупва планетарната Карма, изискваща да бъдат понесени всички последици от възникването на Стария Сатурн, така се натрупва Карма и у един народ, който активно участва в културния напредък на човечеството. И тази Карма стига до връзката си точно тогава, когато неговите първични, елементарни сили станат неовладяеми и потърсят поле за изява във външния свят.

И така, ние виждаме, че висшите духовни Същества, Ангели, Архангели, Архаи, непрекъснато са ангажирани с планетарното развитие на Земята, и че те непрекъснато слизат на Земята, за да насочват

човечеството по неговия възходящ път. Това са йерархически Същества, които са постигнали своята зрелост в предишни времена. И когато те вече са постигнали своята зрелост, от Небето, така да се каже, слизат други духовни Същества, за да поемат водачеството на този или онзи народ. И когато по една или друга причина даден народ поиска да се издигне над своя апогей, тогава има нужда от съответни личности, които добро волно да послужат като носители на висшите духовни Същества; едва тогава е възможно да се надхвърли онова, което е съществувало в първоначалния замисъл. Обаче в този случай трябва да се случи следното: Онези, които искат да бъдат предводители на своите народи, трябва да поемат върху себе си и цялата тяхна Карма. Този е великият закон за поемането на Кармата, която се натрупва в народите и расите. И главното, което всъщност правят тези личности, е че те поемат общата Карма; нека да си припомним Хермес, който също пое Кармата на своя народ. Такива неща се разиграват на всяка планета; те са само отражението на такива отражение откриваме и на друго място. Ние видяхме, че Престолите станаха Престоли само защото от създания те успяха да станат създатели и защото се издигнаха от състоянието "вземам" в състоянието "давам". Престолите са осъществили своето развитие в други космически системи и те са напреднали до такава степен, че могат да пожертвуват своята субстанция, вместо да си присвояват това, което се намира в Космоса.

Отражението на този процес ние откриваме и у човека. Защото как стоят нещата с развитието на човека? Нека да отправим духовен поглед към Атлантската епоха, към Лемурийската епоха и отново да проследим развитието в посока към нашето време. И така, човекът получава физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз, след което Азът започва да преобразява астралното тяло в Дух-Себе, етерното тяло в Дух-Живот и физическото тяло в Човек-Дух. През всички времена първичната мъдрост е знаела, че човекът преобразява своето астрално тяло по такъв начин, че първоначално то е съставено от старата астралност плюс Манас, или Дух-Себе, и едва по-късно упоритата работа на Аза ще превърне цялото астрално тяло в Манас. На този етап от еволюцията, с малки изключения, се намират всички наши съвременници. "Преработената" част от астралното тяло човекът взема със себе си във вечността, а "непреработената" част когато смъртта си човекът навлезе в Камалока се отдели от него като един вид астрална черупка се разтваря в астралния свят: нещо, което е съпроводено с големи изпитания и беди, защото, както знаем "непреработеното" астрално тяло е съставено от лоши неукротени желания страсти. Накратко: еволюцията на човека се свежда до това, все по-малко и по-малко да натоваарва астралния свят със своите астрални "остатъци".

Нека да проследим какво става по-нататък. Човекът умира и етерното тяло се разтваря временно остава само една малка част от него, която наричаме екстракт от етерното тяло. После човекът навлиза в Камалока, "непреработената" част се разлага, а преобразената от Аза част човекът пренася в духовните свят, за да я свали долу при следващите инкарнация. Колкото по-съвършен е един човек, толкова по-малко остатъци оставя той в астралния свят, докато накрая се издига дотам, че нито една частица от неговото астрално тяло не остава в Камалока; издига се до там, че след като не обременя астралния свят със своето астрално тяло, той вече не може да навреди на нито един земен човек. Ако даден човек напредне до такава степен той по стига възможността да вижда в духовните светове. Защото това състояние не може да бъде постигнато без известна степен на ясновидство в астралния свят. В този случай цялото астрално тяло е одухотворено и превърнато в Дух-Себе. По-рано трябваше да бъде оставяна непречистената част от астралното тяло, но сега човекът може да продължи напред, вземайки със себе си цялото астрално тяло. И в мига, когато цялото астрално тяло е напълно пречистено, тогава неговата нова форма, завършеният Дух-Себе се отпечатва вътре в етерното тяло, така че етерното тяло става един вид отпечатък на пречистеното астрално тяло. Не че етерното тяло е овладяно от Аза, но просто в него се отпечатва овладяното от астрално тяло. Накратко виждате, че тук ние описахме едно извънредно напреднало същество, което е завършило изграждането на своя Дух-Себе. Източните учения наричат това същество Нирманакайя, защото то е пречистило цялото си астрално тяло, цялата си астрална "кайя", и никакви астрални остатъци вече не смущават духовния свят. Ето какво представлява Нирманакайя*42

Да продължим нататък. Човекът продължава да работи. След като е пречистил и преобразил астралното тяло, той може да стори същото и с етерното тяло, а накрая и с физическото тяло. Какво става, когато Азовите сили овладеят етерното тяло и физическото тяло? Когато е преобразено и етерното тяло, когато, следователно, човекът има не само Духа-Себе в астралното тяло, а е изградил Буди, или Духа-Живот, в своето етерно тяло, и когато после този Дух-Живот, или Буди, се отпечата във физическото тяло, тогава се постига една още по-висша, макар и междинна степен. При тази междинна степен човекът не обременява етерния свят с никакви "остатъци" от своето етерно тяло и това етерно тяло, под формата на Дух-Живот, или Буди, преминава във вечността.

Следователно, в хода на тези процеси, човекът все повече и повече се приближава до състоянието, в което ще бъде господар на своето астрално тяло и на своето етерно тяло. Такова господство вече му позволява да ги управлява. Естествено, този, който все още не е постигнал Азовото

господство върху астралното тяло, ще трябва да изчака. Обаче който вече е станал господар на астралното тяло и на етерното тяло, той може свободно да разполага с тях и, примерно, да каже: Ето, след като моят висш Аз ме е прекарал през всички прераждания и ме е научил как да пречистя и преобразя моето астрално тяло и моето етерно тяло, аз съм в състояние, ако трябва отново да се върна на Земята, да изградя от етерната и астралната субстанция едно ново астрално тяло и ново етерно тяло, които ще са свършени. И сега той може, както се казва, да по жертвува собственото си астрално и етерно тяло, и да ги предостави на другите.

Да, Вие виждате, че има такава индивидуалности, които ставайки господар на астралното и етерното тяло могат да пожертват тези тела, понеже те вече са се научили да ги изграждат според собствените си разбирания. И ако отново искат да се върнат на Земята, от наличната субстанция те ще съумеят да си изградят съответното астрално и етерно тяло. Обаче постигнатата от тях степен на съвършенство те предоставят на други личности, на които предстои да изпълняват важни задачи свързани с еволюцията на човечеството. Ето как отделни личности от следващите поколения получават подходящите астрални и етерни тела, над които са работили техни предшественици. Вие виждате, че в този случай една личност от миналото действа не само в своето време, но чрез това, което изработва, тя може да се намеси и в бъдещето.

Така например Заратустра, който беше станал господар на своето астрално тяло, предоставяйки го на Хермес, казваше: Ето, аз живея като другите, обаче аз действам не само чрез моите външни постъпки, а съм в състояние да променя астралното тяло на египетския бог Хермес, онзи, който основа Египетската културна епоха.*43 Една такава личност разполага с такова астрално тяло, с такава "кайя", че тя проявява активност не само във времето и мястото, където се намира, а може да пренесе своите действия далеч в бъдещето. Способността да подготвяш законите на бъдещето се нарича "Дхарма". А тялото, чрез което можеш да го сториш, се нарича "Дхарма-кайя". Тези изрази често се срещат в източните учения. Но тук Вие има те истинското обяснение, с което първичната мъдрост винаги е била наясно.

Нека да си припомним цялото многообразие от събития и факти, които разгледахме през последните дни. И наистина, ако си припомним всичко, за което стана дума, в душите ни би могъл да прозвучи следният въпрос. Какво въпрочем назоваваме ние с името "човек"? "Човек" ние наричаме една определена степен от еволюцията. Ние установихме, че Духовите на Личността бяха "човеци" през епохата на Стария Сатурн; ние установихме, че дори и Престолите е трябвало да станат "човеци"; установихме още, че днешният човек също се развива и че един ден той

ще се издигне до висшите Йерархии, и първите етапи от това издигане са именно Ангелите и Архангелите; установихме как някои от висшите Същества са стигнали дотам, че са могли да жертвуват нещо от себе си. Особено подчертана беше жертвата на Престолите. Ние виждаме първите проблясъци на съзидателна, творческа дейност именно у предводителите на отделните народи и раси, които знаеха как да усъвършенствуват своите тела по такъв начин, че от тях се излъчваха определени сили.

Както Престолите излъчиха навън от себе си своята собствена същност, така по сходен на чин и напредналите личности излъчват своята Нирманакайя, предоставяйки на подходящата индивидуалност от следващите поколения такива астрални и етерни сили, без които те не биха могли да се справят със своите задачи.

И така понятието "развитие" включва в себе си две фази: Едната е на "вземането" а другата на "даването", когато съществата започват да излъчват от себе си определени сили, когато те започват да творят. Всяко същество се издига от степента "създание" до степента "Създател". Духовете на Личността, или Архаите, станаха "човеци" през епохата на Стария Сатурн, Архангелите станаха "човеци" през епохата на Старото Слънце, Ангелите през епохата на Старата Луна; ние, Земните човеци сме тук, за да продължим развитието, а от друга страна, винаги ще има същества, които да са устремени към своята "човешка" степен. И нима това ще продължава до безкрайност? Нима има само един вечен кръговрат, при който на Слънцето се повтаря това, което вече е станало на Сатурн, само и само за да се включат и други същества? Защото Духовете на Огъня наистина идват по-късно от Духовете на Личността. Нима действително нещата са така устроени, че непрекъснато ще има същества, които ще започват от началната степен на безпомощни "създания", за да се издигнат до степента, при която ще могат да пожертвуват себе си?

Не, нещата изобщо не са така устроени! Обаче сега възниква големият въпрос: Дали "човешката" степен, която Духовете на Личността постигнаха на Стария Сатурн, респективно "човешката" степен, която Архангелите постигнаха на Старото Слънце, и "човешката" степен, която Ангелите постигнаха на Марс, е същата, към която се стремим ние на Земята? И ако се замислим, например, върху природата на Ангелите, ще открием ли в тяхно лице нашия собствен образ през епохата на Бъдещия Юпитер? И ще открием ли в лицето на Архангелите образа на онези същества, които ние ще представляваме през епохата на Бъдещата Венера? Имаме ли достатъчно основания, за да си кажем: Да, ние стоим тук на нашата Земя и в хода на мировото развитие ще се издигнем до все по-висши степени, ние сами ще се изкачим до висшите Йерархии; Съществата, в които ще се превърнем, всички те вече съществуват, а

нашата сегашна степен е била постигната по-рано от други Същества? Дали наистина е така? Ето големият логически въпрос, който би трябвало да възникне у всеки непредубеден слушател на тези лекции.

Накратко: дали ние имаме работа с една вечно повтаряща се "човешка" степен, което ще ни доближи до Архаите, постигнали тази степен на Стария Сатурн, до Архангелите, постигнали тази степен на Старото Слънце и до Ангелите, постигнали тази степен на Марс? За нас всичко това може и да е важно, обаче за Боговете то би означавало само умножаване на техните създания и те не биха го приели като някакъв напредък. Един друг въпрос гласи: А дали някога хората поради обстоятелството, че постигат своята човешка степен именно на Земята ще се превърнат в такива същества, които ще могат да вършат неща, какви то са непосилни както за Ангелите, така и за Архангелите, а дори и за Архаите? Дали сътворението на света е извлякло някаква поука от това, че след Архангелите и Ангелите, то създаде и човека? Дали самото сътворение на света е осъществило някакъв напредък? Дали поради подълбокото потъване в материята човекът има изгледи за по-мощно израстване в духовните светове? Ето как изглеждат големите логически въпроси! И последната лекция от този цикъл трябва да бъде посветена на тях и най-вече: Какво е значението на човека за Космоса, какво е отношението на човека към висшите Йерархии и към кои степени от Йерархиите води неговият път?

ДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ

Дюселдорф, 18 Април 1909, вечер

Добре би било, ако освен въпросите, възникнали в края на предишната лекция, обсъдим и някои други неща, макар че в рамките на десет лекции, естествено, е невъзможно да дадем изчерпателен отговор на всичко. Ето защо, позволете ми преди да довърша основната тема, да направя няколко уточнения, които са свързани с нея.

Първото уточнение, което правя, е много трудно, а може би и невъзможно за разбиране от страна на нашите съвременници; но така или иначе, не е зле да се съобразяваме с този факт. А именно въпросът: Какво става всъщност с тези планетарни формации? От духовна гледна точка, за Вас е ясно: Духовните Същества се издигат до все по-висши степен, и издигайки се, те трябва да напуснат старите си обиталища, които за определен период от време са им помагали да развият определени качества, каквито иначе те не биха могли да постигнат. Когато в хода на еволюцията изгря Лемурийската епоха, човекът беше напреднал до такава степен, че можа да повтори всичко, което беше натрупал в себе си през епохите на Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна. И тогава той стъпи на новото си обиталище, нашата Земя, която в този си вид се

появи за пръв път в Космоса. После той премина през цялата Лемурийска и Атлантска епоха, до стигайки до наши дни, и напредвайки от една инкарнация в друга, той върви към следващите степени от своето развитие. И един ден той ще напусне Земята, понеже тя вече няма да му предлага никакви възможности за по-нататъшна еволюция.

И така, Вие ясно бихте могли да си представите как нашата Земя се превръща в купчина развалини след като човекът я напусне; нещата биха могли да бъдат сравнени с един голям град, напуснат от цялото си население. Вие знаете как ще изглежда след кратко време един такъв град: купчина развалини, затрупани от земна маса! Така стоят нещата днес. Обаче процесите, които ще се развиват на Земята в далечното бъдеще няма да изглеждат по този начин.

Бъдещето на нашата Земя изисква от нас да отговорим и на един наглед странен въпрос. Какво всъщност означава за развитието на човека един Леонардо да Винчи, един Рафаело*44 и други гении в различните области на живота? Какво означава за планетарното развитие на Земята, че техните художествени произведения и днес още радват хиляди и хиляди хора? Но може би някои от Вас, скъпи мои приятели, изпитват една лека тъга, когато се връщат от Милано и си дават сметка, че тази чудна живопис на Леонардо да Винчи няма да съществува вечно. Нека да не забравяме, че при своето първо пътуване до Италия, Гьоте все още можа да застане пред това произведение на изкуството в неговия пълен блясък, какъвто бъдещите по коления едва ли ще могат да усетят. За хората, които ще живеят след нас примерно толкова години, колкото ние сме живели след Гьоте, "Тайната вечеря" просто няма да съществува в сегашния си вид. Такава е съдбата на всичко, което хората създават на Земята, на всичко, което намира израз във физическата материя на Земята. Такава, общо взето, е и съдбата на човешките мисловни постижения, що се отнася до самата Земя. Опитайте се да си представите една бъдеща епоха, когато одухотворените човешки същества ще се издигнат до висшите сфери. Човешките мисли аз нямам предвид научните мисли, понеже само след триста или четиристотин години те вече няма да имат никаква стойност а мислите на човека изобщо, каквито се раждат от неговия физически мозък, естествено нямат никакво значение за висшите светове; те имат известно значение само за Земята. Обаче един ден човекът ще напусне Земята. И какво ще стане тогава с всичко, което хората са създали на Земята в хода на хиляди и хиляди години?

Естествено, от духовна гледна точка най-напред трябва да разгледаме развитието на човешката индивидуалност. Леонардо да Винчи например е израснал чрез своите постижения. Тук обаче ние би трябвало да се запитаме: Означават ли нещо за бъдещето на Земята онези велики мисли,

онези велики импулси, които забележителните личности влагат в Земната материя? Нима с края на нашата Земя ще изчезнат и всички духовни постижения на човека? Нима всичко ще се превърне в прах и ще се разпилее из Космоса? Вие с право се удивлявате, примерно, на Кьолнската катедрала. Но след относително кратко време от нея няма да остане нито камък върху камък; обаче нищо ли не означава за цялата Земя фактът, че идеята за тази катедрала е вложена в каменната постройка? Следователно, нека да се абстрахираме от това, което човекът взема със себе си след смъртта, нека да разгледаме съдбата на самата Земя. Виждате ли, фактически в хода на своето развитие една планета става все по-малка и по-малка, тя непрекъснато се свива. Такава е съдбата на планетарната материя, обаче има и още нещо, което излиза извън рамките на физическото наблюдение. Съществува една степен от еволюцията на материалния свят, която стои над тази точка.

Нека да се спрем върху тази степен от еволюцията на материалния свят, като аз отново напомням, че за нашите съвременници тези неща са много трудни, а може би и недостъпни за разбиране. Работата е там, както казах, че Земята непрекъснато се свива и намалява своя обем. Така материята намира от периферията към една средищна точка. И сега аз добавям е ясното съзнание, че съществува законът за съхранение на енергията, но и с ясното съзнание, че тези факти са известни на всеки окултист следното: материята непрекъснато намира към средищната точка на Земята, обаче особеното тук е, че в средищната точка материята просто изчезва.

Представете си съвсем нагледно някакъв материален предмет или просто парче материя, която намира към средищната точка и как там тя изчезва; ти не се отклонява в една или друга точка, а изчезва в нищото! По същия начин Вие бихте могли да си представите как някога, след като материята намира към центъра и изчезва, ще изчезне и цялата Земя. Обаче това не е всичко. Изчезвайки в центъра, материята се появява в периферията! Да, там отвън ти се появява отново. На определено място от пространството тя изчезва, за да се появи на друго място. И най-важното тук е, че в тази нововъзникваща материя са отпечатани всички усилия, всички постижения на съществата, които са работили в материалния свят на планетата; естествено не в днешната форма на материята, а в една нова, преобразена форма. И така, ако материалните части на Кьолнската катедрала изчезват в средищната точка на Земята, Вие ще я видите, бих казал, от другата страна на Земята. Нищо, абсолютно нищо не се губи от това, което е постигнато на една планета, само че то се появява, както казах, от другата страна.

Онова, от което тръгна нашето Земно развитие още преди Стария Сатурн, ние би трябвало да го тръсим отвъд Зодиака. Не случайно

първичната мъдрост го нарече кристалното небе, и в това кристално небе биха "депонирани" действията на онези Същества, които принадлежат към по-ранната еволюция. Те изградиха, така да се каже, фундамента, върху който новите Същества започнаха своята съзидателна дейност.

Както вече казах, това е извънредно трудно за разбиране от страна на нашето съвремие, защото то е свикнало да се съобразява само с материята и изобщо не допуска, че в определено място от триизмерното пространство материята може да изчезне, и минавайки през други измерения, да се появи на друго място. До колкото оставате в триизмерното пространство, Вие също не бихте могли да разберете тези неща, понеже те протичат извън триизмерното пространство. Междувременно ние не отчитаме никакви материални процеси, преди те отново да се проявят на друго място в триизмерното пространство. През междинния период материята се намира именно в другото измерение. Вие виждате колко сложни са връзките между нещата и как един процес, протичащ на определено място, понякога зависи от съвсем неочаквани фактори, които следва да търсим в друго място от триизмерното пространство.

Ние казахме, че развитието на нашата планета започва от Стария Сатурн. И това действително е така. После става образуването на Юпитер. Както знаете, в изграждането на Юпитер бяха ангажирани всички Същества от околното космическо пространство. Но както се развиваха Съществата, намиращи се вътре в планетарната система, така се развиваха и Съществата от околното космическо пространство. Стъгвяването и обособяването на Юпитер беше дело на такива Същества, които впоследствие се оттеглиха и, строго погледнато, нямат нищо общо с нашето развитие; те са по-скоро свързани с развитието на Марс, Уран и Нептун. Естествено, имената Уран и Нептун не са дадени според древната традиция, която винаги търсеше съответствие между Съществата и техните имена, макар че в името Уран все пак бихме могли да търсим известен смисъл макар че, общо взето това име включва онова, което се намира извън нашия зодиакален кръг.

Следователно, ние виждаме, че тези две планети, които днешната астрономия разглежда като напълно равноправни с другите планети, всъщност се движат в друга сфера и общо взето нямат нищо общо с нашия свят. Те са израз именно на онези светове, които са възникнали още през епохата на Стария Сатурн, когато определени Същества са участвували в нашето развитие, а по-късно са се оттеглили извън нашата планетарна система. От тук Вие бихте могли да си обясните и ред други факти, например това, че Луните на тези планети се въртят в обратна посока.

Ето как изглежда в резюме възникването на нашата Слънчева система. И все пак: какво е съотношението между човека и тези Същества от висшите Йерархии, които вече са минали през своята "човешка" степен? Ние бихме могли да започнем от най-висшите, от Серафимите,

Херувимите и Престолите и чрез тяхното описание да се приближим до едно по-пълно разбиране на човека. А ако бихме се издигнали над Серафимите, тогава ние бихме се оказали в областта на божествената Троица. В какво се състои особеното предимство на Серафимите, Херувимите и Престолите пред другите същества? Те имат, както се казва, способността "направо да виждат Бога".

Да, това което човекът трябва да търси толкова упорито в хода на своето развитие, те го притежават от самото начало. Ние хората казваме: Ето, ние трябва да започнем от нашето днешно положение и да търсим все по-висшите степени на познанието, волята и така нататък; така ние все повече се приближаваме до Бога. Но колкото и да израстваме в нашето развитие, Богът винаги остава скрит. Ето голямата разлика между Серафимите, Херувимите, Престолите и човека: Още от самото начало на нашето развитие тези най-висши духовни Същества могат да се радват на непосредствената си близост до божествената Троица. Целта, към която се стреми човекът, е тяхно притежание от самото начало.

Безкрайно важно е да знаем, че още от самото си възникване тези Същества виждат, съзерцават Бога, и докато съществуват, те непрекъснато съзерцават Бога. И всичко, което те предприемат, произтича от тяхната не посредствена близост до Бога; чрез тях действува самият Бог. Те просто ни биха могли до постъпват по друг начин, за тях би било невъзможно да вършат друго, защото Божието съзерцание е една толкова могъща сила, която дава непоколебима и безпрецедентна сигурност на импулсите.

В сферата на тези Същества няма и следа от размисли, от съмнение, там има само преките заповеди от Божествения свят и светкавичния преход от съзерцание в действие! Тези Същества виждат Божествения свят в неговата първична, истинска същност. А себе си те възприемат като продължители на Божията воля, на Божията мъдрост. Така стоят нещата при най-висшата Йерархия.

Ако сега се спуснем надолу към следващата Йерархия, към Съществата, които наричаме Господства или Духове на Мъдростта, Сили или Духове на Движението, и Власти или Духове на Формата, ние трябва да заявим следното: Те вече не разполагат с непосредствената близост до Бога, те вече не виждат направо Бога, а Го разпознават в Неговите откровения, в това, което Той, бих казал, проявява в Своя облик, в Своята физиономия. За тях е неоспоримо, че това е обликът на Бога; и да следват откровенията Му, е нещо само понятно за Серафимите, Херувимите и

Престолите. За Серафимите, Херувимите и Престолите е немислимо да не изпълнят предписанията на Бога, и това е така именно поради непосредствената им близост до Него. Обаче от друга страна за Господствата, Силите и Властите в известен смисъл е напълно изключено да предприемат нещо, за което Божественият свят не е дал своето съгласие.

Ето защо, за да се получи някакъв напредък в мировото развитие, трябваше да се случи нещо твърде особено. Тук ние се доближаваме до една област, която винаги е била трудна за разбиране, дори и за онези, които са били допускани до определени степени на мистерийната мъдрост. В древните Мистерии се е процедирало по следния начин: При определена степен от мистерийното посвещение ученикът бил изправян пред зли и враждебни Същества, чийто външен вид предизвиквал ужас и отвращение, а самите те извършвали ужасяващи деяния пред очите му. А тези, които ги извършвали, били не други, а самите жреци и мъдрци, маскирани като зли демони за да подготвят съответните изпитания жреците се дегизирали като демонични Същества, които са извършвали възможно най-противните и отблъскващи неща. Защо? За да покажат на окултния ученик до каква степен Злото може да отклони развитието от неговия правилен път, и за тази цел маската на злите сили навличаха върху себе си именно жреците. Така окултният ученик трябваше да попадне в илюзията, че пред него стои Злото и едва след демаскирането на "Злото" той стигаше до истината. По този начин той беше освобождаван от илюзията и се убеждаваше, че тук става дума за едно изпитание. За да го подготвят, за да го вържат срещу Злото, жреците които, естествено, не бяха на месени в никакви злодеяния се изправяха пред него под формата на ужасни, отблъскващи същества. Но всичко това беше само едно отражение на онова, което действително се разиграваше в хода на космическото развитие.

В междинния период между образуването на Юпитер и това на Марс, определен брой Същества, ако ми позволите този тривиален израз, бяха "отзовани" от сферата на Силите; те бяха така поставени в хода на мировото развитие, че вместо да го насърчават, започнаха да го спъват. Този космически процес ние наричаме Битката на Небето. Следователно, в хода на мировото развитие, ако ми позволите този израз, бяха вмъкнати действията на "отзованите, на "декласираните" Същества, защото висшите Йерархии си казваха: Ако се напредва по правата линия, крайната цел никога не би могла да бъде постигната.

Представете си, че трябва да теглите една каруца. Теглейки я напред, Вие упражнявате мускулни усилия. И ако каруцата е натоварена много, ще са необходими повече усилия, повече сили. Представете си още, че Бог би оставил мировата еволюция на онази степен, която беше

постигната през епохата на Старото Слънце: Човеците биха се развили и по-нататък, обаче техните усилия, техните сили нарастват именно ако те срещат пречки по своя път. За благо на човечеството определени сили и

Същества трябваше да бъдат "отзовани". Те не са зли сами по себе си, и ние никога не бива да ги третираме като "зли сили". Дори бихме могли да кажем, че поставяйки пречки в развитието, те са пожертвайки самите себе си. В най-общ смисъл ние бихме могли да ги наречем Богове на препятствията. Тези "отзовани", "декласирани" Същества не бяха зли; напротив, те бяха големите насърчители на развитието; те предизвикваха шурма срещу праволнейното развитие, като по този начин те породиха и Злото в света.

Естествено, еволюционният път на тези "декласирани" Същества тръгна в съвсем друга посока, твърде различна от посоката на техните братя.

Да, техните действия бяха съвсем различни и една от последиците беше тази, че през епохата на Старата Луна, в известен смисъл тези Същества се превърнаха в изкустители на онези Същества, които ние наричаме Ангели. Ние казахме, че на Старата Луна Ангелите постигат своята "човешка" степен. И така, на Старата Луна имаше Ангели, които наблюдавайки последиците от "препятствията", си казваха: Ето, сега ние бихме могли да започнем една борба срещу тези препятствия и по този начин да се потопим изцяло в процесите на Лунното развитие, обаче ние искаме да напуснем Старата Луна, ние не искаме да се спуснем там долу, ние искаме да останем горе при добрите Богове. И в определен момент тези Ангелски Същества се откъснаха от потока на Лунното развитие, откъснаха се от влиянието на Силите, Динамис, които също предизвикваха трудности в Лунното развитие. Обаче на Старата Луна имаше и други Ангелски Същества, които си казваха: Не, ние няма да ги последваме! Защото ако последвали в еволюцията не биха могли да бъдат внесени никакви нови елементи!

Именно поради обстоятелството, че възникнаха тези големи препятствия, еволюцията на Старата Луна успя да намери верния път. Тези Същества, които си казваха. "Ние не искаме да имаме нищо общо с онова, което става долу!" напуснаха планетарната маса на Старата Луна и се присъединиха към онези Същества, чиято арена на действие стана Слънцето. Отсега нататък те престанаха да имат отношение към всички онези препятствия, за които казахме, че възникнаха на Луната. А другите Същества, които избраха проблематичния път на развитие, трябваше да приемат в своята телесна организация всичко онова, което произтичаше от препятствията; те трябваше, бих казал, да се втвърдят в много по-голяма степен от предвиденото. Техните телесни обвивки наистина станаха много по-твърди отколкото беше предвидено; в своите тела те

просто поеха логичните последици от действията на Силите. Обаче ние не бива да забравяме, че все пак в божествения план на сътворението действията на Силите имаха своето точно определено място. Да, Луната се превърна в Земя и основните планетарни процеси се повториха, в резултат на което изостанаха точно онези Същества, които изцяло се бяха потопили в живота на Луната; те се включиха в ретроградното развитие.

Всичко това доведе дотам, че в хода на Земното развитие се очертаха две категории Ангелски Същества, едната от които непрекъснато напредваше, а другата непрекъснато изоставаше. Напредващите Ангелски Същества се доближиха до човека през Лемурийската епоха, когато той стана достатъчно зрял, за да приеме в себе с човешкия Аз, и му предоставиха възможността да се издига в духовните светове без да носи последиците от всичко онова, което възникна през Лунната епоха под формата на едни или други препятствия. А изоставашите същества, които ние наричаме луциферически Същества, започнаха да се домогват до астралното тяло на човека понеже те нямаша власт върху Аза и в структурата на това астрално тяло те вложиха всички последици. Следователно, докато силите бяха, така да се каже, изпратени да участвуват в Битката на Небето превръщайки се в Богове на препятствията, последиците от техните действия се промъкнаха в човешкото астрално тяло и там те означаваха вече нещо съвсем друго: там те предоставиха на човека възможността да греши и върши зло! Да, едва сега човекът получи уникалната възможност да греши и да върши зло, като в същото време той получи и друга възможност: Чрез своите собствени сили да се издига над заблужденията и над злото!

Не забравяйте, че тези Същества принадлежащи на втората Йерархия, изобщо не разполагаха с никаква възможност да бъдат зли чрез своите собствени сили и по своя собствена воля; те бяха, така да се каже, "декласирани". Едва Съществата от третата Йерархия, и преди всичко тези, които стояха най-близко до човека, можеха да последват Боговете на препятствията или да не ги последват. И тези, които не ги последваха, ние винаги откриваме представени в образи символизиращи победите, извоювани на Небето през епохата на Лунното развитие, когато човекът беше вече подготвен, за да получи своето астрално тяло, приближавайки се до степента "човек-животно". А онези Ангелски Същества, които останаха "добри", успяха да се откъснат от по-нататъшното Лунно развитие. Макар и под различни форми, този образ винаги е вълнувал човешката душа. С него е свързан и Михаил респективно неговата битка със Змея. Същият този образ стои и зад Бика и Митра. Естествено, ние не бива да си казваме: Ето, тези Ангелски Същества са се отклонили от своите задачи! Напротив, те живеят за нас като един идеал на бъдещето. Тези Същества просто ускориха издигането на човека в духовния свят.

Първоначално ти си тръгнал по другия път, ти си слязъл долу, а заедно с теб са слезли онези духовни Същества, които са поели след Боговете на препятствията. Но сега ти трябва да преосмислиш всичко, което си получил и да го отнесеш обратно горе в духовния свят; сега при завръщането си на Небето, ти трябва да си победителят, ти трябва да си един Михаил.

И така, ние виждаме че в известен смисъл човекът получи възможността сам да си поставя най-висши цели каквито впрочем бяха непостижими дори и за Серафимите едва след "декласирането" на определен духовни Същества. Това е изключително важно. Вие, Серафими, Херувими и Престоли, просто не можете друго, освен непосредствено да следвате импулсите, идващи от Боговете. Господствата, както и цялата втора Йерархия също не могат да постъпят по друг начин. Както казахме, една част от Силите беше "командирана" на съответното място; следователно, дори и Силите, включвайки се в хода на развитието, не можаха друго, освен да изпълняват заповедите на Боговете. Дори и в онази област, която бихме могли да наречем "произход на злото", те не са постигнали нищо друго, освен да изпълняват волята на Боговете; дори и превръщайки се в служители на злото, те не вършат нищо друго, освен да изпълняват волята на Боговете, които чрез обходния път на злото искат да утвърдят доброто. Ако сега слезем още по-надолу до онези Същества, които наричаме Власти, ние ще установим, че чрез самите себе си те също не могат да по стигнат нищо. Те също не могат да станат зли по свой избор, а това се отнася както за Духовете на Личността, така и за Духовете на Огъня. Защото когато на Старото Слънце те минаваха през своята "човешка степен", Силите все още не бяха "командирани", така че тогава изобщо не съществуваше никаква възможност за едно или друго Същество да бъде зло по свой собствен избор. И първите Същества, които получи ха възможността да бъдат зли, бяха именно Ангелите, защото тази възможност се появи едва в хода на Лунното развитие. Именно тогава, през периода между Старото Слънце и Старата Луна, се разигра Битката на Небето. Една част от Ангелите не се възползва от тази възможност и не се поддаде на изкушенията, които идваха от Боговете на препятствията. Така че дори сред част от Ангелите ние откриваме такива Същества от духовните Йерархии, които не могат да вършат абсолютно нищо друго, освен да изпълняват волята на Боговете, или казано с други думи, такива Същества, които бяха лишени от възможността да не изпълняват волята на Боговете. Ето кое е същественото.

Така ние стигаме до две категории свръхсетивни Същества: Първо имаме онези Ангели, които последваха "командираните" Сили, взели участие в Битката на Небето. Това бяха онези Същества, които поради

техните по-късни проявления ние наричаме "луциферически". Тъкмо те започнаха да се домогват до човешкото астрално тяло през епохата на Земното развитие и предоставиха на човека възможността да бъде зъл, да върши зло, но в същото време те му предоставиха и друга възможност сам да напредва в своето себепознание, в своето вътрешно развитие. Така че в целия диапазон на Йерархиите възможността за свободна воля съществува само при част от Ангелите и при човека. Да, първоначалната възможност за свободна воля поклъва сред Ангелската Йерархия, обаче най-истинско култивиране започва именно при човека.

Вярно е, че когато човекът слезе на Земята най-напред той трябваше да попадне под властта на луциферическите Духове. Първоначално те успяха да наситят човешкото астрално тяло със своите собствени сили, и Азът беше, така да се каже, "вплетен" в тези сили; ето защо през Лемурийската епоха и Атлантската епоха, а и известно време след тях, Азът стои пред нас като обвит в един луциферически облак.

Човекът можа да бъде предпазен от посегателствата на тези сили само благодарение на други духовни Същества, а именно онази част от Ангелите, които останаха горе, а също и Архангелите горе; всички те можеха да се вълпъщават в определени индивиди, които се проявяваха като забележителни водачи на цялото човечество. И това продължи до онзи момент, когато настъпи нещо изключително; а именно когато едно духовно Същество, което дотогава беше свързано само със Слънцето, напредна до такава степен, че сега можа да обхване не само физическото, етерното и астралното тяло на човека, както постъпваха другите Същества от висшите светове, но и неговия Аз.

Припомнете си това, което често съм изтъквал пред Вас: А именно, че през миналите епохи висшите Същества слизаха долу и внасяха определени душевни сили в човешкото физическо, етерно и астрално тяло. Но ето че настъпи времето, когато една човешка индивидуалност можа да приеме в себе си най-висшето Същество, което до този момент беше свързано с нашето Слънце, и което сега насочи всичките си сили към укрепването на Аза.

Видимият израз на Аза, това е кръвта. Но както кръвта е материалният израз на Аза, така и топлината на кръвта, огънят на кръвта, е, така да се каже, остатък от огъня на Стария Сатурн. А космическото Христово Същество трябваше да се появи по два начина: най-напред в огъня. Пред Мойсей то изяви себе си в горящата къпина и в светкавиците на планината Синай; защото Съществото, което проговори на Мойсей от горящата къпина и от светкавиците на Синай е същото което можа да проникне в човешкия Аз. Тогава то все още подготвяше своето идване на Земята за да се появи по-късно в едно оживено от човешката кръв тяло, в тялото на Исус от Назарет: Слънчевото Същество навлезе в земното тяло

на един човек. И благодарение на факта, че Азът все повече и повече се проникваше от силите на Христовото Същество, този Аз постигна съвсем нови качества: а именно способността чрез своите собствени сили да се издигне в духовните светове и да се освобождава от всички влияния, които биха го повлекли надолу в пропастта. Защото това космическо Същество, което проникна дори в Аза, съвсем не приличаше на другите духовни Същества, които до този момент слизаха долу и изпълваха с душевни сили човешкото физическо, етерно и астрално тяло.

Нека отново да си припомним древните Риши. Както видяхме, в тяхното етерно тяло живееше Духът на едно висше Същество, защото те бяха наследили това етерно тяло от своите атлантски предшественици. И то доминираше над тях по такъв начин, че тяхното астрално тяло и техният Аз просто не можеха да следват инспирациите на етерното тяло. През следващите епохи положението остана същото. Хората продължаваха да бъдат инспирирани. Нещата изглеждаха така, сякаш вътре в тях бушуваше някаква сила и тъкмо тя беше тази, която ги инспирираше. Хората все още бяха твърде далеч от същинското предназначение на човека: сам да ръководи своето развитие! Или е други думи, те все още имаха нужда от инспирациите на "по-добрите" Същества. Така действуваха и всички основатели на религии: в тях просто се "вмъкваше" едно или друго Същество, което не беше взело участие в битката на Небето, така че те не разполагаха напълно със себе си.

Обаче в лицето на Христос ние имаме едно духовно Същество от съвсем друг порядък, едно Същество, което не желаше да упражнява абсолютно никаква принуда върху човека. И ако обхванете цялата история на християнството, Вие ще установите, че през живота си Христос не е предприел абсолютно нищо за разпространението на християнството. Припомнете си другите основатели на религии. Те наистина се проявяват като забележителни водачи на човечеството и за определен период от време те се стремят да наложат своите учения безпрекословно! Погледнете сега Христос. Нима Той разчита на Своето "учение"? Ако някой вярва че главният момент в християнството е учението на Христос, той не разбира нито християнството, нито Христос! Защото Христос действа не чрез Своето учение, а направо чрез това, което върши. И основното, решителното действие на Христос беше това, което приключи с Неговата смърт; да, решителното действие на Христос това беше Неговата смърт! Ето кое е същественото: Христос действа чрез това, което върши а не чрез това, което проповядва и Неговото физическо присъствие изобщо не е необходимо за по-нататъшното разпространение на християнството. Ето принципната разлика между

Христос и другите основатели на религии. Хората почти не се досещат за тази разлика, а тя наистина е изключително важна.

Вие бихте могли да проследите основните моменти от всички християнски учения и неизбежно ще ги откриете в някоя от другите религиозни системи. Това не подлежи на съмнение. И тогава Вие бихте могли да заявите: Основната част от християнските учения се съдържа и в другите религиозни системи. Обаче нима мисията на християнството се свежда до съдържанието на Христовото "учение"? Нима онзи, който имаше главна заслуга за разпространението на християнството, се опираше на Христовото "учение"? Погледнете апостол Павел! Нима той се превърна от Савел в Павел чрез самите Евангелия? Първоначално той преследваше последователите на Христос Исус. И той ги преследваше дотогава, когато възкръсналият застана пред очите му, и той, Павел, беше поразен от личната си окултна опитност, че Христос е жив! За Павел решителният импулс дойде не от Евангелията, а от неизмерното могъщество на Христовото дело, на Христовата смърт! Ето за какво става дума!

Другите религиозни системи се опират на съответните учения и общо взето, техните учения не се различават от тези на християнството; обаче при християнството нещата се свеждат до действието, а не до учението. И характерът на това действие такъв, че то не принуждава никого и човекът сам, абсолютно свободно, решава дали да свърже своя индивидуален Аз с космическия Христос. Защото съвсем не е достатъчно Христос да присъства в човешкото астрално тяло; за да бъде разбран, Христос трябва да присъства в човешкия Аз. И Азът сам трябва да реши дали да приеме Христос себе си. Ето за какво става дума! И тъкмо по този начин приемайки Христос в свобода човешкият Аз приема в себе си една реална, божествена сила, а не едно учение. Стотици пъти може да бъде доказано съвсем точно, че християнските учения са повторение на една или друга религиозна система, обаче не това е същественото! Същественото е, че главният въпрос на християнството е самото Христово действие, което може да се превърне в лично достойние на всяка човешка душа само в акта на едно свободно навлизане във висшите светове. Следователно, човекът може да приеме в себе си Христовата сила само в свобода и никой не може да я приеме по друг начин, освен в свобода. И това стана възможно за човека само поради факта, че Христос слезе на Земята и живя само в човешко тяло.

В съвсем друго положение се намират падналите, или луциферическите Ангели. Те трябваше да постигнат своята "човешка степен" още през епохата на Старата Луна. Обаче сега, в Земната епоха, те се оказват изостанали в своето развитие; те могат да се домогват само до човешкото астрално тяло, но не и до човешкия Аз. Да, те се намират в

едно твърде особено положение, което ние бихме могли да изразим графически по следния начин, макар и той да изглежда донякъде доста педантичен. Нека да приемем абстрахирайки се от етерното тяло и от физическото тяло че през епохата на Лемурия астралното тяло на човека би могло да бъде изобразено чрез този кръг, така че неговият Аз би бил включен вътре в пределите на астралното тяло. И какво става сега? През Лемурийската епоха луциферическите сили непрекъснато се промъкваха в човешкото астрално тяло, насищайки го със своите собствени качества, които обаче попадайки в астралното тяло се проявяваха като низши, необуздани страсти. Онова което прави човека податлив на грешки и заблуждения, онова, което го тласка към злото, лежи в човешкото астрално тяло. И ако не бяха сторили това, човекът никога не би стигнал до там, да изпада в заблуждения и да върши зло; да, той би останал там "горе", където да получи своя Аз, независимо от всякакви трудности и

препятствия. И все пак, великите предводители на човечеството, следвайки своите далечни цели, го предпазиха от едно прекалено потъване в материалния свят.

Но ето че настъпи Събитието на Голгота. Нека да си представим един човек, който приема Христос в себе си, и то напълно свободно ние знаем, че християнството е едва в своето начало, но нека да си представим идеалния случай: Човешкият Аз приема в себе си Христовата сила, приема я в пълна свобода. И когато този Аз е достатъчно напреднал, за да се върже с Христос тогава Христовата светлина нахлува и в астралното тяло. Да, Христовата светлина започва да свети в същото астрално тяло, което по-рано беше завладяно от луциферическите Същества. И какво ще стане в бъдеще? Поради акта, че с помощта на Христос и единствено с помощта на Христос ние се освобождаваме от всички онези качества, които идват от Луцифер, ние като хора постигаме и нещо друго: Ние освобождаваме самите и луциферически Същества! И един ден ще бъде възможно следното: луциферическите Същества, които през епохата на Старата Луна потънаха заради човешката свобода в едно низходящо развитие и по-късно, вече на Земята, бяха лишени от възможността да изживяват Христос, сега сами ще могат да изживяват Христовата сила!

Да, един ден луциферическите Същества ще бъдат спасени, чрез човека! И по този начин човекът ще стане много по-силен отколкото би останал, ако не би положил усилия за спасяването на Луцифер! Защото, представете си за миг, че човекът и останал недокоснат от луциферическите сили: Тогава Христовата сила би се "разлетяла" навън извън Космоса, несмушавана от никакви луциферически препятствия, и за човека би се оказало невъзможно да напредва по пътя на Доброто, Истината и Мъдростта със същия устрем, със същото упорство, каквито той можа да прояви в борбата си за преодоляване на противниковите сили.

И така, човекът застава пред нас като едно самостоятелно звено от нашите Йерархии и ние ясно виждаме, че той е твърде различен от всички тях. Ние ясно виждаме, че той е поставен в света по съвсем друг начин, отколкото Серафимите, Херувимите и Престолите, отколкото Господствата, Силите и Властите, отколкото Духовете на Личността, Духовете на Огъня и част от Ангелите. Вглеждайки се напред в бъдещето, той вече може да си каже. Да, аз съм призван да търся в най-недостъпните и дълбоки области на моята душа всичко онова което поражда импулсите на моите действия, и аз трябва да извличам от себе си, а не от съзерцаването на Бога, както правят Серафимите. Христос не е такъв Бог чиито импулси следва да бъдат изпълнявани безпрекословно; Неговите импулси могат да бъдат приети единствено в свобода. Ето защо Той е Богът който никога не ограничава, и то в ни най-малка степен, индивидуалното развитие и свободната волеизява на човешкия Аз. Ето защо Христос можа да произнесе забележителните думи: Вие ще познаете истината и ще ви направи свободни. И тогава онези Същества от най-близката до човека Йерархия, които също получиха възможността да вършат зло, а именно луциферическите Същества, отново ще бъдат освободени и то не от друг, а от човека.

Следователно, ние виждаме, че мировото развитие не се гради върху механически повторения, а че в определен момент настъпва нещо съвършено ново. Ангелите, Архангелите и Архаите минават през такава "човешка степен", която по нищо не прилича на "човешката степен" характерна за Земния човек. Земният човек има да изпълни една съвършено нова мисия в света такава, каквато се опитаме да я опишем в хода на този лекционен цикъл. И той слезе в Земния свят именно за да изпълни своята. А Христос дойде в света, за да предложи на човека Своята незадължаваща, свободна помощ; не като един Бог, който управлява отгоре, а като "първороден" между равни.

Едва сега ние започваме да разбираме цялото достойнство, цялото величие на човека сред небесните Йерархии, и обръщайки поглед към

смайващото им величие, ние си казваме: Да, те са толкова велики, добри и мъдри, че никога не могат се отклонят от правилния път, обаче голямата мисия на човека е да внесе тук в Земния свят, не друго, а свободата и онази висша сила, каквато е любовта. Защото без свободата, любовта е невъзможна. Едно същество, което безусловно следва тези или онзи импулс, върши именно това; обаче за едно същество което може да постъпи и по друг начин, съществува само една сила, която ще го улесни да следва импулсите от духовния свят и тази сила е любовта. Свободата и любовта са два полюса, които си принадлежат взаимно. И ако любовта трябваше да навлезе в нашия Космос, това можеше да стане единствено чрез свободата, а това означава чрез Луцифер и неговите победители и, естествено, чрез Спасителя на човека чрез Христос. Ето защо Земята е Космосът на любовта и свободата, и тъкмо това е същественото, че ние без да пробуждаме каквато и да е нескромност у човека гледаме на Йерахиите така, както нашият западноевропейски езотеризъм винаги и винаги е препоръчвал: Серафимите, Херувимите и Престолите съзерцавайки Бога автоматично следват импулсите от духовния свят; Господствата, Силите и Властите са все още до такава степен свързани с висшите светове, че те трябва да бъдат командироваани" тук или там с оглед на общочовешката еволюция. Дори Архангелите и Духовете на Личността не могат да грешат, следователно, те не могат за извършат нито едно злодеяние, ръководейки се от своята свободна воля. Ето защо ги наричаме Пратеници на Йерархията, стояща непосредствено над човека: за да загатнем, че те не изпълняват своите собствени намерения, а задачите, които им се възлагат от горе. И в лицето на човешките същества се заражда една друга Йерархия, която ще изпълнява своите собствени задачи. През бъдещите епохи на Юпитер, Венера и Вулкан, човекът ще стане изпълнител на своите собствени импулси. Рано или късно той наистина ще постигне тази степен на съвършенство.

И така, какво представляват Йерархиите? Ние винаги започваме тяхното изброяване със Серафимите, Херувимите и Престолите. Следват Господствата, които също изпълняват волята на Боговете. После идват Силите; те както и Властите действуват само според "указания", идващи отгоре. Те никога не могат да бъдат "зли" без решението на Боговете. След тях са Духовете на Личността, Архангелите и Ангелите, изобщо цялата трета Йерархия, която е разположена непосредствено над човешкото царство. И сега, какво трябва да кажем за човека, ако поискаме да го причислим към Йерархиите? Веднага след Архангелите и Ангелите започва Йерархията на Свободата, или Йерархията на Любовта, и броейки от горе, това е десетата Йерархия, която макар и още в зародиш все пак принадлежи към духовните Йерархии.

В Космоса никога нищо не се гради върху повторението, при всеки следващ етап от еволюцията се включва някакъв нов принцип. И тъкмо включването на този нов принцип е същинската мисия на онази Йерархия, която в момента минава през своята "човешка степен.

Ето как в хода на тези лекции, тръгвайки от смисъла и предназначението на Космоса, тръгвайки от смисъла и предназначението на Космоса, ние се опитахме да стигнем до смисъла на човешкото същество. В стремежа си поне отчасти да отговорим на големите въпроси, свързани със смисъла и предназначението на човешкото същество, днес ние следвайки мистерийната мъдрост се опитахме да обясним единичното с помощта на общото, да обясним точката с помощта на обкръжението, или с други думи, да обясним човека с помощта на обкръжаващия го звезден свят. Едва по този начин нашето познание постига връзка с реалността. И същественото тук е, истинското духовно-научно познание представлява едно действително, конкретно познание, или иначе казано, че самото духовно-научно познание дава един верен, правдив образ на Космоса и на духовните Йерархии.

Ние заемаме едно средишно място във Вселената. И в определен момент всичко, което ни заобикаля, изгубва своето значение за нас, понеже ние си казваме: Да, външният сетивен свят никога не може да ни предложи разрешение на загадката. Всичко е събрано като в една точка. Обаче тогава, когато всичко е събрано и концентрирано в една точка, разрешението на космическата загадка идва от обкръжението, от периферията, и то по същия непосредствен начин, както това става с материята, която не е нищо друго, освен видим израз на Духа. Както казахме, материята непрекъснато се свива и там, в средишната точка на Земята, тя просто изчезва, за да се появи отново навън, в обкръжението. Да, реалността е точно такава!

И нашето познание е реално само тогава, когато то израства пред очите ни като един огромен процес, обхващащ цялата Вселена. И тогава то застава пред нас не като някаква спекулация или фантазборство, а като нещо, родено от недрата на самия Космос. Да, ето кое чувство трябва да развиваме всички ние: За нас мъдростта трябва да се превърне в идеал, роден от недрата на Космоса, за да ни изпълни с най-могъщата сила, която ще ни позволи да се справим с нашата собствена съдба и да осъществим както нашите непосредствени земни задачи, така и всичко, което Космосът очаква от нас.

БЕЛЕЖКИ

Съчиненията на Рудолф Щайнер са обозначени според библиографския им номер (Събр. Съч. №) в тяхното пълно издание, осъществено от Rudolf Steiner Nachlassverwaltung Domach/ Schweiz.

*1. В своята "Тайна Наука" (Събр. Съч. № 13) Рудолф Щайнер обозначава висшите Йерархии, към които принадлежат Елохимите, по следния начин: (вдясно са имената им според езотеричното християнство)

1. Серафими Духове на Любовта
2. Херувими Духове на Хармонията
3. Престоли Духове на Волята
4. Господства (Кириотетес) Духове на Мъдростта
5. Сили (Динамис) Духове на Движението
6. Власти (Ексузиаи, евр.: Елохими) Духове на Формата.
7. Архаи Духове на Личността.
8. Архангели Духове на Огъня.
9. Ангели Духове на Здрача, (Синове на Живота).

Рудолф Щайнер често говори за тези Същества, като ги групира в:

Първа Йерархия: Серафими, Херувими, Престоли.

Втора Йерархия: Господства, Сили, Власти.

Трета Йерархия: Архаи, Архангели, Ангели

Йерархията на Архангелите включва

1. Орифиил с период на действие от: 200г. пр.Хр. до 150 сл.Хр.
2. Анаил 150 до 500
3. Захариил 500 до 850
4. Рафаил 850 до 1190
5. Санаил 1190 до 1510
6. Гавраил 1510 до 1879
7. Михаил 1879 до 2300

*2. Първоначално Р. Щайнер различава четири степени на познание:

1. Материалното или предметно познание, което човек осъществява в нормалното си будно съзнание.

2. Имагинативно познание, свързано с възприемането на съзнателно пораждани вътрешни образи, които следва да бъдат различавани от сетивните измами (афектогенни илюзии, халюцинации, рецидиви на атавистичното ясновидство и др.)

3. Инспиративното познание. Щайнер говори за духовно чуване", за "духовни тонове" и за "разчитане на скритата писменост".

4. Интуитивното познание. Сливане с процесите и Съществата на духовния свят. В основното си произведение "Въведение в Тайната наука" Щайнер добавя:

5. Познание за връзките между Микрокосмоса и Макрокосмоса.

6. Единение с макрокосмоса.

7. Цялостно изживяване на миналите опитности като основно настроение на душата.

*3. Немислимо е, ако човек започне макар и едно бегло изучаване на антропософията, да не си зададе въпроса: Какво представлява ясновидството? Под това понятие Рудолф Щайнер разбира способността да се възприема духовният свят под формата на образи. През древните културни епохи, още преди понятийното мислене и опиращото се на него дневно съзнание, сумрачното, или смътно ясновидство, е представлявало природно качество, присъщо на всички хора. Дори и днес в изолирани случаи то може да се наблюдава в примитивни племена и народи, а в отделни случаи като атавизъм и сред отделни представители на европейския свят.

Това естествено, или природно, ясновидство се осъществява в областта на имагинативните възприятия и не трябва да се смесва със съответните им степени на Посвещение. Наред с имагинативното познание, съвременното Посвещение изисква да бъдат развити и следващите две степени на свръхсетивното познание: инспиративното и интуитивното.

В предхристиянските епохи често пъти ясновидството е съществувало отделно от Посвещението. С други думи, даден човек би могъл да е ясновидец, но не и Посветен. От друга страна Посветеният, за да прониква в духовния свят, не винаги е бил длъжен да притежава ясновидство. Днес тази природна дарба, която съвсем закономерно е угаснала в хода на еволюцията, трябва да бъде отново извоювана чрез определени упражнения, протичащи при ясно и будно съзнание. Ясновидство и Посвещение отново се приближават едно към друго, но на качествено ново равнище от човешката еволюция.

От "биологична" гледна точка ясновидството е свързано със световно историческата тенденция на човешкото етерно тяло да се "разширява": то вече не се покрива с очертанията на физическото тяло и се стреми да води свой собствен живот, независимо от законите на физическото тяло. Ето защо все повече хора ще имат опитности "вън" от своето физическо тяло. Този прост факт е в основата на опасно и епидемично нарастващите "екстрасензорни" феномени, които днес биват обяснявани по съвсем произволен, високомерен и дилетантски начин. Тяхното истинско обяснение може да бъде обект единствено на свръхсетивното познание.

На старото, смътно ясновидство, Рудолф Щайнер противопоставя съвременни методи за окултно обучение, при което човек може да постигне така нареченото "екзактно ясновидство", или "изследователско ясновидство". То позволява на ученика да има възприятия в духовните светове при ясно и будно съзнание, а не в "транса", характерен за старото Посвещение.

*4. Според антропософската Наука за Духа, сегашната планета "Земя" е минала през три планетарни състояния, на всяко от които се развива и съответната степен на човешкото съзнание.

1. Старият Сатурн (трансво съзнание)
2. Старото Слънце (спящо съзнание)
3. Старата Луна (сънищно или образно съзнание)
4. Земя (будно или предметно съзнание)
5. Бъдещ Юпитер (имагинативно съзнание)
6. Бъдеща Венера (инспиративно съзнание)
7. Бъдещ Вулкан (интуитивно съзнание)

Планетарното състояние "Земя" включва седем епохи:

1. Полярна епоха
2. Хипербореиска епоха
3. Лемурийска епоха
4. Атлантска епоха
5. Следатлантска епоха
6. Шеста епоха предстояща
7. Седма епоха предстояща

На свой ред Следатлантската епоха се състои от седем културни епохи:

1. Пета следатлантска културна епоха (Древноиндийска) 7227-5067 пр. Хр.
2. Втора следатлантска културна епоха (Древноперсийска) 5067-2907 пр. Хр.
3. Трета следатлантска културна епоха (Египетско-халдейска) 2907-747 пр. Хр.
4. Четвърта следатлантска културна епоха (Гръцко-римска) 747 пр.Хр. 1413 сл. Хр.
5. Пета следатлантска културна епоха (Съвременна) 1413-3573
6. Шеста следатлантска културна епоха 3573-5733
7. Седма следатлантска културна епоха 5733-7893

*5. Според свръхсетивното познание човекът разполага с дванадесет сетива, които не са възникнали едновременно в хода на еволюцията:

1. Азово сетиво (позволяващо ни да възприемаме Аза на другия човек)
2. Мисловно сетиво
3. Говорно сетиво
4. Слухово сетиво
5. Топлинно сетиво
6. Зрително сетиво
7. Вкусово сетиво
8. Мирисно сетиво
9. Равновесно сетиво
10. Двигателно сетиво
11. Жизнено сетиво
12. Осезателно сетиво

*6. Виж Рудолф Щайнер "Християнството като мистичен факт и Мистериите на древността" (Събр. Съч. №10).

*7. Н. Р. Blavats у "The Secret Doctrine", London, Madras, 1893

*8. Евклид, живял около 300 г. пр.Хр. в Александрия

*9. Лекция от 11 Април 1909, включена по-късно в "Принципът на спиритуалната икономика" (Събр. Съч. № 109)

*10. Николай Коперник, 1473-1543

Йохан Кеплер, 1571-1630

Галилео Галилей, 1564-1642

*11. Дионисий Аеропагита: един от членовете на атинския аеропаг, привлечен към Християнството от Павел (Деяния на апостолите 17, 34). Около 500 г. сл.Хр. под негово име в Сирия се появяват християнско-неоплатоническите съчинения "За църковните Йерархии"

*12. Над човека се издигнат Йерархиите на Ангели Архангели, Архаи и т.н. всички те са по-съвършени от човека. Но има и такива свръхсетивни Същества, които не разполагат с физическо тяло и са на по-низша еволюционна степен от тази на човека. Те живеят в елементарния или "етерен" свят, който за нашата планета има същото значение, каквото има нашето етерно тяло за нашето физическо тяло. Р.Щайнер нарича тези Същества "елементарни Духове" или "природни духове", макар че подобни имена са "крайно неподходящи". Елементарните Духове нямат свой Аз и са лишени от морална отговорност. Те действуват по-скоро автоматично, най-вече в четирите елемента на Земята. Гномите в елемента "земя", Ундините в елемента "вода", Силфите в елемента "въздух" и Саламандрите в елемента "огън". Народните легенди имат предвид същите тези Същества, когато говорят за "джуджета", "коболди", "феи", "елфи" и т.н. В древните епохи на инстинктивното ясновидство хората непосредствено са възприемали тези Същества в природните царства.

*13. Още е първите си опити да разшири познанието ни за човешкото същество антропософията обръща внимание, че всъщност човекът се състои от четири съставни части:

Физическо тяло неживо, веществено, "минерално"

Етерно тяло или "жизнено тяло", "растително"

Астрално тяло лежи в основата на сетивната организация и чувствата, "животинско"

Азова организация лежи в основата на индивидуалните, духовни "човешки" качества

Взаимодействието между тези съставни части в човешкия организъм намира израз именно в неговото функционално морфологично троично устройство, включващо:

1. Нервно-сетивната система носител на мисленето.
2. Ритмична система носител на чувствата.
3. Системата "веществообмен-крайници" носител на волята.

По този начин за пръв път в историята на човечеството става възможно действителното обхващане на съотношението между "тяло" и душа". Неизмеримото значение на това откритие ще бъде разбрано едва в бъдеще, когато на "троично устройство" ще се гледа като на единствено възможната основа за съществуването на анатомията, физиологията и психологията.

Идеята за "троичното устройство на социалния организъм" е също толкова новаторска и по същество ти отхвърля монополистичната, централно управлявана държава като единствено възможна форма на съвместен човешки живот. Държавата, или социалният организъм, далеч

не представлява едно единно цяло. В нея трябва ясно да бъдат съзнателно разграничавани три различни сили, чието смесване винаги ще води до един или друг вид деформация.

1. Силите на икономическия живот: Братството може и трябва да се осъществява единствено тук, в областта на икономиката.

2. Силите на духовния живот: Свободата може и трябва да се осъществява единствено тук в областта на духовния живот.

3. Силите на правовия живот: Равенството може и трябва да се осъществява единствено тук, в областта на правовия живот.

*14. Дхиан Хонас (санскритски). теософско название на Духовете на планетите

*15. Хераклит от Ефес, живял около 500 г. пр. Хр.

*16. Артемида (лат.: Диана), дъщеря на Зевс и Лето, сестра-близначка на Аполон, богиня на лова, Луната, светлината и нощните вълшебства. За връзката между Ефеските Мистерии, Логоса и Евангелието на Йоан, чиито първи глави са написани в Ефес, Рудолф Щайнер говори на 2 Декември 1923 в цикъла "Mysteri endestaltungen" (Събр. Съч. № 232). За Ефеските Мистерии става дума и в лекцията от 22 Април 1924 в цикъла "Великденският празник като част от мистериината история на човечеството"(Събр. Съч. № 233а)

Богинята от Ефес е почитана и в днешните български земи. Нейно светилище (заедно с релеф) е разкрито край с. Обединение, Великотърновско. На други два релефа от Врачанско и Санданско, както и на две мозайки от римска вила край Ивайловград са изобразени от мита за ловеца Актеон, превърнат от Артемида в елен и разкъсан от собствените си кучета. Друго светилище на Артемида е разкрито в античния град Петра, развалини от който се намират в землището на с. Мулетарово, Благоевградско.

*17. Виж Рудолф Щайнер "Теософия", гл. IV "Тялото, душата и Духът", където цялостният човек е разгледан като съвкупност от:

1. Физическо тяло
2. Етерно тяло
3. Астрално тяло
4. Аз
5. Дух-Себе (преобразеното от Аза астрално тяло)
6. Дух-Живот (преобразеното от Аза етерно тяло)

7. Човек-Дух (преобразеното от Аза физическо тяло)

*18. Виж Рудолф Щайнер "Евангелието на Лука" (Събр. Съч. №-114), Лекция от 21 Септември 1909.

Виж Ернст Марти "Четири вида етер" Нередактираният превод на книгата извършен от Димо Р. Даскалов, се съхранява в библиотеките на Антропософските Дружества.

*19. Много често, за да обозначи онази духовна космическа писменост, от която извлича най-важните описания и факти в своите лекции и книги, Рудолф Щайнер си служи с древноиндийския израз "Акаша". Нерерактираният превод на Д.Р. Даскалов (Събр. Съч. №11) е на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества.

*20. Подробности относно "Слънчевата тайна" и процесите, които се разиграват във вътрешността на днешното Слънце виж в Лекция от 6 Ноември 1921 ("Антропософията като космософия" II част, Събр. Съч. № 208).

*21. До този момент авторът и заглавието са неизвестни.

*22. Подробности относно възникването и магията на Злото, Рудолф Щайнер посочва в Лекциите от 23 Септември 1921 и 6 Ноември 1921, изнесени в Дорнах ("Антропософията като космософия" I и II част, Събр. Съч. № 207 и № 208).

*23. Според Р. Щайнер, днес хората могат да си спомнят отделни фрагменти от своите минали инкарнации, само ако тогава "те са работили със средствата на мисленето, на логиката..." (Лекция от 23 Ноември 1909, "Дълбоките тайни на общочовешката еволюция в светлината на Евангелията", Събр. Съч. № 117).

"Занапред ще възникне един физически орган вътре в структурата на днешния мозък, и той ще бъде орган на реинкарнационната памет. С него правилно ще си служат само онези хора, които в предишната си инкарнация са стигнали до духовно-научните идеи... У тези, които не си служат с този орган, ще възникнат конкретни нервни заболявания, и то много по-лоши от всички, които вече познаваме". (Лекция от 1 Май 1913, "Предварителните степени от Мистерията на Голгота", Събр. Съч. № 152).

*24. Антропософското Движение има своите първоизточници в духовния свят, а своите проявления тук на Земята. Антропософското Общество е неговата видима структура, включваща Ръководство, представителство и членове, обединени около свободно поетата грижа и отговорност за опазване на онова, което Р. Щайнер нарича "антропософски импулс".

Първото Антропософско Общество е основано през 1913 в Берлин, където на 3 февруари се провежда първото му Общо Събрание. По-късно, на Коледното Събрание от 24 Декември 1923 до 1 Януари 1924 в Дорнах, Швейцария, се учредява Единното Антропософско Общество, в чието Ръководство влизат д-р Рудолф Щайнер председател, Алберт Щефен, д-р Ита Вегман, Мария Щайнер, д-р Елизабет Вреде и д-р Гюнтер Ваксмут. От този момент Антропософското Движение и Антропософското Общество стават едно цяло.

Както е записано в "Принципите" на Единното Антропософско Общество, неговите основатели са убедени, че "днес съществува една действителна, разработвана от много години и в основните си части вече легализирана наука за духовния свят, като в същото време нашата цивилизация е лишена от едно истинско и грижливо подпомагане на тази наука. Антропософското Общество ще се опита да изпълни задачата си, като постави в центъра на своите усилия именно развитието на антропософската Наука за Духа и произтичащите от нея: братство в социалния живот, подем в моралния, религиозен, творчески и изобщо в цялостния духовен живот на човешкото същество".

"Антропософското Общество е не тайно, а отворено за всички. Негов член може да бъде всеки, независимо от своята националност, обществено положение и религия, стига да вижда в съществуването на една институция, каквато е Свободната Школа за Духовна Наука в Гьотеанума, Дорнах, нещо естествено и необходимо. Антропософското Общество не допуска какъвто и да е вид сектантство. Политиката не влиза в кръга на неговите задачи."

Членовете на Антропософското Общество могат да се обединяват в малки или големи групи (Дружества), като условие за това е поне седем от учредителите на Антропософското Дружество да са вече членове на Единното Антропософско Общество. Названието "антропософско" изисква предварително одобрение и съгласие от Ръководството в Гьотеанума. Понеже засега не съществува Национално (Българско) Антропософско Общество, както е в почти всички европейски държави, Антропософските Дружества у нас са причислени направо към Гьотеанума в Дорнах. В България Антропософските Дружества са официално регистрирани по чл. 134 от ЗЛС. Тяхната дейност е регламентирана според устава на Единното Антропософско Общество, чието представителство се намира в Дорнах, Швейцария (Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft, Postfach 134, CH-4143 Dornach). Библиотеките на Антропософските Дружества разполагат с голяма част от събраните съчинения на Рудолф Щайнер (на немски и български), с произведения на видни антропософски автори, както и с антропософска периодика.

От окултна гледна точка, произходът, целите и задачите на Антропософското Движение и на Антропософското Общество са осветлени в "Езотерични изследвания на кармическите връзки" (Събр.Съч. №235 № 240), чийто български преводи дело на Димо Р. Даскалов се съхраняват и са на разположение на Антропософските Дружества.

Антропософско Дружество "Рудолф Щайнер" Стара Загора 6000 ул. "Отец Паисий" № 87 Б ет. 6 тел. 042/5-97-94, п.к. 173

Антропософско Дружество "Михаил" София 1000, ул. "Цар Симеон" 55, тел. 02/983-11-44

Антропософско Дружество "Рудолф Щайнер" София 1336, ж.к. "Люлин", бл. 611, вх. Г, ап. 91, тел. 02/24-62-91

Антропософско Дружество "Изис София" София 1463, п. к. 152

Асоциация за антропософска медицина, София 1309, район "Илинден", ж.к. "Св. Троица", бл. 376-Д, ап. 101

*25. В антропософската литература терминът Народностна Душа или Народностен Дух е идентичен с Архангелои и означава конкретно духовно Същество, което с действията си в областта на човешкото етерно тяло, придава специфичен облик на мисленето и чувствата у съответните представители на даден народ. За това как човекът сам може да "влоши" своите връзки с Архангелои виж Рудолф Щайнер, Лекция от 7 Октомври 1921, "Антропософията като космософия", I част (Събр. Съч. № 207).

Народностните Души следва да бъдат различавани от Човешките групови Души. В антропософската терминология "Груповата Душа" се доближава до "колективното Азово съзнание" и представлява отминал етап от общочовешката еволюция. Основните форми на човешките групови души са отпечатани в етерно то тяло и са представени в образите на:

1. "Човекът" (имащ отношение към физическото тяло).
2. "Лъва" (имащ отношение към Сетивната Душа).
3. "Телецът" (имащ отношение към Разсъдъчната Душа).
4. "Орелът" (имащ отношение към Съзнателната Душа).

Човешките групови Души са в непрекъснато възходящо и низходящо развитие. Те не подлежат на раждане и смърт. В миналото те са били истинската причина за т.н. "колективен спомен". Точно този "колективен спомен" е ключът към разбиране на онези текстове от Петокнижието, където се говори за високата възраст на патриарсите. Фактически, тук индивидът отъждествява своето "Азово съзнание" с Азовото съзнание на предците; предците продължават да живеят в самия него, докато някоя могъща личност не внесе нов елемент в развитието на общността. Остатъци от подобна "групова душевност" срещаме днес у някои примитивни народи и племена.

В отделни случаи "груповата душевност" може да породи погрешна представа за прераждането: когато потомците вярват, че те вече са били инкарнирани в някои от своите предци.

Индивидуалните човешки души произлизат от човешките "Групови Души" и осъществяват своето развитие в условията на физическия свят.

Животинките Групови Души се намират в "астралния свят"

Растителните Групови Души се намират в низшите области на духовния свят.

Минералните Групови Души се намират във висшите области на духовния свят.

За повече подробности в тази област виж Рудолф Щайнер "Мисията на отделните Народности Души и връзката им със северно-германската митология", 11. Лекции в Осло, 1910 (Събр. Съч. №121). Нерекладирианият български превод е на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества.

*26. Пралайя възприет от Р. Щайнер индийски термин за "почивните периоди" между две планетарни възплъщения, когато цялото творение преминава в чисто духовно състояние, в един вид "сън". Именно през периодите на Пралайя духовните Йерархии разгръщат своята най-висша активност. Виж Рудолф Щайнер "Въведение в Тайната наука", Гл. IV "Развитието на света и човека".

*27. Духовните революции и свързаните с тях нови научни дисциплини обикновено възникват с изграждането на нови понятия. Такъв е случаят и с понятието "антропология", което откри изследователски перспективи от най-висш порядък.

През 1596, годината в която се ражда Рене Декарт, бащата на новото време, Ото Гасман (1562-1607) издава своята "Psychologia anthropologica", в която за пръв път прави опит да интегрира откъслечните знания за човека в една всеобхватна наука за човека.

Обаче скоро се очертават и границите, на които се натъква естественонаучната методология, в стремежа си да стигне до "истинския" образ на човека.

Ето защо, през 1856, в своята "Антропология", Емануил Херман Фихте, син на Йохан Готлиб Фихте, обобщава: "Накрая цялата антропология се свежда до всестранно обоснования факт, че според същинската си природа, както и в източниците на своето съзнание, човекът принадлежи към един надсетивен свят. Сетивното съзнание и възникващата чрез него феноменология на света, както и целият сетивен живот на човека, нямат никаква друга стойност, освен че предоставят арената, на която се осъществява надсетивният живот на Духа... Крайният резултат на антропологията е антропософията. "

Впрочем понятието "антропософия" срещахме още през 1575, двадесет и една година преди "Psychologia anthropologica" на Гасман, когато в Базел е публикувано съчинението "Re Mera Veterum". Като първа задача на антропософията в 16 век се разглежда одухотворяването на естествените науки и социалния живот.

Швейцарският философ и антрополог Игнац Паул Трокслер (1780-1866), ученик и приятел на Шелинг, вижда в антропософията едно "повишение" на досегашната философия, която се издига до един вид "медитативна философия": "Колко радостно е, че най-новата философия се устремява към всяка една антропософия и, следователно, се проявява както в поезията, така и в историята. При това не трябва да смятаме, че

тази идея е плод на някаква спекулация, както и да смесваме истинската индивидуалност на човека нито със субективния дух или Аза, нито с абсолютния Дух."

През 1882 Роберт Цимерман издава във Виена своя основен труд "Въведение в антропософията", който оказва известно въздействие върху Рудолф Щайнер. Разбира се, по-късно Рудолф Щайнер изпълва това понятие със съвсем друго съдържание.

От съчиненията и лекциите на Рудолф Щайнер (Събр. Съч. № 1-354) е ясно, че "антропологията" и "антропософията" не се изключват взаимно. Просто към методологията на естественонаучното познание, той прибавя методологията на свръхсетивното познание, като и в двата случая обектите са едни и същи: Човекът, Земята, Космосът.

Основният стремеж на антропософски-ориентираната Наука за Духа е да стигне един всеобхватен "образ на света и човека" Антропософията не е догматично учение, което предопредели характера на въпросите, както и начина за тяхното разрешение. "Тя няма нищо общо с мъртвото, абстрактно познание... а като живо познание, ти обхваща живота чрез самия него; тя се влива в човека не просто под формата на мисли или като резултат от едно или друго наблюдение, а като живителна кръв за душата, като форма на живот, тя присъства в самия човек".

Когато Рудолф Щайнер започва да обосновава научно резултатите от своите "душевни наблюдения", той установява, че особено в областта на философията, въпросът непрекъснато опира до границите на човешкото познание. За него става все по-ясно: Неспособността за нравствени действия се дължи тъкмо на обстоятелството, че науката капитулира пред границите на несетивния свят и предоставя този свят на мистиците. Единственият начин да се прехвърли мост между сетивните възприятия и духовния "световен ред", а с това да се стигне и до едно по-дълбоко разбиране на света, се състои в преодоляването на съществуващите познавателни граници.

За Рудолф Щайнер несетивните сили бяха неоспорим факт, също както и физическите природни сили. Ето защо той насочи своето внимание и в двете посоки.

Исходната точка на неговото грандиозно дело следва да търсим в естественонаучните му разработки и студиите, свързани с теория на познанието от осемдесетте години на 19 век.

Но "познанието" при Рудолф Щайнер далеч не се ограничава само в непосредственото разглеждане на съществуващото "човек" и неговите връзки с външния свят. В случая и това е съществен признак на антропософското духовно изследване наред с общоизвестните и "признати" душевни способности, чрез концентрация и други разновидности на "душевното

обучение", се стига до едно задълбочаване и разширяване на човешкото съзнание.

Типичен пример в това отношение е загатнатото още през 1909 "учение за сетивата". В него виждаме как Рудолф Щайнер придава стойност не на случайните резултати от едно или друго духовно изследване, а на екзактното описание, проследяващо прехода от "обикновените" сетивно-физически факти към несетивно-духовните явления. За него върнатата и точна представа за човешките сетива като необходими "органи", с чиято помощ човек възприема и осъзнава света, е решителната крачка, издигаща обобщенията от неговата "Философия на свободата" в сферата на духовно-практическия живот. Към "досегашните" пет сетива, той прибавя други седем, свързани с възприемането на "живота", "движението", "равновесието", "топлината", "словото", "мисълта" и "Азът".

През следващите десетилетия след като е направил разтърсващи разкрития, засягащи основите на психологията, философията, антропологията и христологията Рудолф Щайнер разширява своите лекционни цикли и в областта на педагогиката, медицината, физиката, икономиката, селското стопанство.

*28. Клавдий Птоломей. 87-165, астроном и географ в Александрия. Планетата Уран е открита през 1781 от Herschel, а Плутон през 1846 от L. Verrier.

*29. За индивидуалността на Заратустра един от великите предводители на човечеството, основател на персийската култура, както и за мястото му в тайната на "двете деца Исус" виж Лекция от 18 Септември 1909 в "Евангелието на Лука" (Събр. Съч. №114), както и Лекции от 1 Септември и 2 Септември 1910 в "Евангелието на Матей" (Събр. Съч. №123).

*30. За да бъдат разбрани процесите от Лемурийската епоха се налага да припомним някои от основните духовно-научни разкрития на Р. Щайнер, описани главно в "Хрониката на Акаша" (Събр. Съч. №11) и "Въведение в Тайната наука" (Събр. Съч. №13). Към Бел. №4 можем да прибавим следното: От Полярната епоха насам, развитието на Земята представлява един непрекъснат процес на съгъстяване. Самата Полярна епоха Рудолф Щайнер описва така: "Земята представлява едно огромно кълбо, което е съставено от без брой малки етерни кълба етерните човеци -, което е обгърнато от една астрална обвивка, също както днешната Земя е обгърната от своята атмосфера. В тази астрална обвивка (атмосфера) живеят астралните човеци и там те упражняват определени въздействия върху своите етерни отпечатъци. Астралните човешки души създават в етерните отпечатъци съответни органи, пробуждайки в тях един етерен

живот. В рамките на цялата Земя нямаше друга разновидност на материята освен финия жизнен етер. "

През Хиперборейската епоха част от етера се сгъстява във въздух, а част от този въздух по-късно се сгъстява във вода. На този етап от своята еволюция, човекът е съставен от различни видове етер; физическите субстанции все още не съществуват. Определени животни и растения (далечни предшественици на сегашните) също имат своето място в живота на Земята.

За да не се допусне прекалено "втвърдяване" в Земните условия, по-фините етерни сили и Същества, близки до "светлинния етер", се отделят от Земята и образуват ново небесно тяло, Слънцето, около което продължава да кръжи Земята (все още свързана със сегашната Луна).

Отделянето на Слънцето (и на свързаните с него Духовни същества) радикално променя жизнените условия на Земята. Светлинните сили, действащи до този момент на Земята, стават "външни". До този момент човекът разполага главно със слуховото и осезателното сетиво (виж Бел. №3), сега той изгражда първи те наченки на зрителното сетиво.

След отделянето на Слънцето, Земята продължава да се сгъстява. Част от водните маси се сгъстява в твърда материя, а част от етера се кондензира в топлина. Така се създават условия за съществуването на четирите царства, човешкото, животинското, растителното и минералното. На този етап от своята еволюция, като най-висше творение, човекът представлява един вид "огнен облак".

През следващата, Лемурийска епоха, настъпва друго грандиозно космическо събитие: Отделянето на Луната от Земята. "Грубите" вещества или Същества напускат Земята, за да не пречат на човешката еволюция. Земните условия отново се променят радикално. Ако по-рано човекът се е придвижвал по Земята с "плавателни движения", близки до тези на рибите, сега той "стъпва здраво" на земната твърд и заема "изправено положение". Друга последица от отделянето на Луната е възникването на половете. Човешките Азове чийто носител става топлата червена кръв все по-здраво се свързват с човешките физически тела, предизвиквайки по-късно характерните за човека изправено положение, говор и мислене. Историята на човешкия род, каквато я знаем от Библията, започва именно от Лемурийската епоха, когато вече са налице и условията за първите човешки инкарнации.

Следващата схема онагледява по-нататъшната еволюция на човечеството и връзката между зодиакалните знаци и съответните (минали и предстоящи) културни епохи.

Управляващ
зодиакален знак
Старият Сатурн

Навлизане
в културната епоха

Култура

самият Бодисатва изчаква онова разбиране от страна на хората, което би му позволило да проговори на хората, обръщайки се към тях на своя език... защото човечеството се намира вече в епохата на свободата. "

Подробности за характера и мисията на Бодисатвите виж в Лекция от 16 Септември 1909, "Евангелието на Лука" (Събр. Съч. №114).

*33. Псалом 104, 4.

*34. Възникването на говора следва да търсим в епохата на Старата Луна, когато Духовете на Движението (Сили, или Динамис) пронизват човешкото етерно тяло с потоците на своето астрално тяло. Постепенно се очертават седем вътрешни движения на етерното тяло, всяко от които е свързано с определена планета от Слънчевата система (Виж Лекция от 11. Юни 1912 в "Човекът в светлината на окултизма...", Събр. Съч. №137)

1. Движение осъществяващо изправения стоеж
2. Движение, осъществяващо мисленето
3. Движете, осъществяващо говора
4. Движение, осъществяващо кръвта
5. Движение, осъществяващо дишането
6. Движение, осъществяващо жлезите
7. Движение, осъществяващо размножението

След като вече е налице, говорното движение на етерното тяло попада под силното влияние на Духовете на Огъня (Архангелите), които изграждат езиковата, респективно етерна връзка между индивидите от една етническа общност.

В хода на следатлантското развитие, включително до Третата следатлантска културна епоха (Египетско-халдейската), човешкото сетиво все още е притежавало огромна съзидателна (и разрушителна) сила. Но постепенно то губи своя божествен характер и "така трябва да бъде, защото ако беше запазило предишната си сугестивна сила, между хората никога нямаше да се възцари свободата... В душевен смисъл, човекът винаги би останал последица от словото... В хода на развитието обаче, вместо тази вътрешна сила, се появи Съществуото, което можеше да каже: "Аз съм Словото" и това е Христос."

За съотношението между мислене и говор в различните европейски езици, както и за немския език като мистериен език на съвременното човечество виж Лекция от 18 Декември 1918 в "Карма на неистината", Събр. Съч. №177.

В своята Лекция от 22 Януари 1917 Рудолф Щайнер предупреждава за големите опасности, свързани с не разбирането на езиковия проблем. Една от тези опасности се проявява едва след смъртта. Става дума за намерението на определени окултни ложи да превърнат английския език в общовалиден и господстващ език за нашето съвремие. Така те претендират за контрол не само върху живия, но и върху екскарнирания човек. Защото в този случай мъртвият израства в Йерархията на Ангелои,

но не може да се издигне до Йерархията на Архангелои, т.е. до духовните източници на своя език... "В такива души прониква един еквивалент на Архангелои, и това са изостаналите Архаи, изостаналите Духове на Времето, които се стремят да консервират Петата следатлантска епоха... Губейки живата връзка с Архангелои, човек слиза на Земята, но остава механично свързан с езика и податлив към неправилни представи, а в тих доколко то човек им вярва е скрита могъща окултна сила... В тези окултни ложи добре знаят: Истинската власт над човека се състои в това, да контролираш неговите представи и неговото мислене."

Днес необходимостта от нова духовна стратегия е ясна за всеки мислещ човек и ти може да бъде извлечена от идейното съдържание на самата антропософия.

*35. Терминът "спиритуална икономия" би трябвало да насочва вниманието на читателя към цикъла от 23 лекции, изнесен от 21 Януари до 15 Юни 1909 в различни градове под надслов "Принципът на спиритуалната икономия и въпросите на прераждането", Събр. Съч. №109

*36. Името идва от санскритския корен ман = мисия. В теософско-антропософски смисъл с това име се свързва великия основател на 5 коренна раса или на цялата Следатлантска епоха.

*37. Виж Рудолф Щайнер Какво в прави Ангела в нашето астрално тяло" Лекция от 9 Октомври, нередактиран български превод на Д. Даскалов е на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества

Извлечение от лекцията, направено от Christian Karl, "Handbuch zum Vortragswerk Rudolf Steiners, Novalis Verlag: Под ръководството на Духовите на Формата, Ангелите създават в човешкото астрално тяло определени образи, и то според принципи, в които са вложени нови сили за бъдещата еволюция на човечеството. Тези образи водят до изживяването на абсолютно братство между хората, до свобода на религиозните вероизповедания и до годност за приемане на антропософските истини.

Ако тези импулси бъдат приети в будно съзнание: Поражда се дълбок интерес към другите хора. Става очевидно, че Христовият Импулс предполага пълна религиозна свобода. Ускорява се новото идване на етерния Христос. В областта на техниката: Само определени хора с фини движения на своите етерни тела, ще могат да привеждат машините в действие.

Ако тези импулси бъдат проспани. Ангелите изместват своята дейност в етерно-физическия организъм на спящия човек. Самите Ангели претърпяват дълбока промяна, "за която аз не мога да говоря, понеже ти спада към онези най-висши тайни на посвещението, за които днес все още не бива да се казва нищо". Вместо братство неовладяеми и

разрушителни сексуални инстинкти. Науката открива извънредно активни субстанции, чиито вредни въздействия ти преценява като полезни. В областта на техниката: Наслагването на определени вибрации ще води до освобождаване на огромни и опасни за човека сили.

*38. "Светът, Земята и човекът: тяхната същност и тяхното развитие, разгледани във връзка с Египетската митология и съвременната култура", 11 Лекции в Щутгарт, 1908 (Събр. Съч. №105) и "Египетските митове и Мистерии, 11 Лекции в Лайпциг, 1908 (Събр. Съч. №106).

*39. Духовно-научното изследване на Р. Щайнер установява, че не сърцето движи кръвта, а обратно: Кръвта е истинската причина за сърдечната дейност. Относно произхода и етерната природа на вътрешните органи виж:

1. Р. Щайнер "Въведение в Тайната наука" (Събр. Съч. №13), Гл. "Развитието на света и човека"

2. Р. Щайнер - "Окултна физиология", 8 Лекции в Прага, 1911 (Събр. Съч. №128)

3. Р. Щайнер "Духовна наука и медицина", 20 Лекции в Дорнах, 1920 (Събр. Съч. №312)

Последните два лекционни цикъла са преведени от д-р Теменуга Станева и са на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества.

4. Р. Щайнер "Антропософията като космофизика", II част (Събр. Съч. №208), Лекция от 29 Октомври 1921

5. Р. Щайнер "Етеризацията на кръвта. Навлизането на етерния Христос в еволюцията на Земята" Лекция от 1 Октомври 1911, Базел, включена по-късно в "Езотеричното християнство и духовното ръководство на човечеството" 23 Лекции в различни градове, 1911-1912 (Събр. Съч. №130)

6. Д-р Е. Танев "Джогингът и съвременния спорт в светлината на антропософията" (Гл. 3 "Как антропософските лекари разбират сърдечно-съдовата система?")

*40. Занапред размножителните процеси у човека ще се осъществяват в областта на ларинкса. Виж Р. Щайнер "Теософията на розенкройцера", 14. Лекции в Мюнхен, 1907 (Събр. Съч. №99) и по-специално: Лекция от 5 Юни 1907.

Прекратяването на физическото размножение е посочено в Лекция от 7 Октомври 1917, "Духовете на Мрака..." (Събр. Съч. №177). "Общо взето, още през седмото хилядолетие жените ще станат безплодни... Последните епохи от планетарната еволюция на Земята ще принудят човека – макар и да е все още в нейните предели да се откаже от физическото тяло".

*41. Познанието за превъплъщението (реинкарнацията) и съдбата (Кармата) на човека спада към най-съществената част на антропософския

мироглед. Приемането на идеята за реинкарнацията и Кармата хвърля съвършено нова светлина върху основните проблеми на човешкото съществуване: смисълът на живота, щастието и нещастieto, семейството, професията, мотивите на нашите действия и т.н. Според Р. Щайнер занаят пред реинкарнацията и Кармата няма да са само лично убеждение на отделни хора, а "строго необходими представи", без които истинския напредък на естествените науки ще бъде невъзможен.

"Животът на човека между раждането и смъртта зависи от три фактора. Те лежат отвъд границите на живота и смъртта. Тялото се подчинява на закона за наследствената; душа а се подчинява на съдбата, която човек изгражда сам. Тази съдба изградена от самия човек, може да се назове със старото име, негова Карма. А Духът се подчинява на закона за прераждането. С помощта на чистата логика, всяко мислене, което разглежда явленията на живота и не се страхува от своите крайни изводи, може да стигне до идеята за прераждането и Кармата. Ако е вярно, че миналите съществувания се простират пред отвореното "духовно око" на ясновидеца под формата на изживявания, не по-малко вярно е, че истинността на тази идея е достъпна и за разума", "Теософия" (Събр. Съч. № 9)

Според свръхсетивните изследвания на Рудолф Щайнер, ритъмът на преражданията или реинкарнациите, наред с много други фактори, зависи и от някои чисто исторически закономерности. В рамките на приблизително 26000 години т.н. "пролетна точка" на равноденствието се придвижва по протежение на целия Зодиак, така че средно на 2160 години тя преминава през един зодиакален знак. През този период условията на Земята се променят радикално, така че човешкият Аз се инкарнира в съвършено нова среда, за да постигне съвършено нови опитности. И понеже мъжът и жената възприемат и изживяват света по коренно различен начин, по правило една човешка индивидуалност се инкарнира през този 2160-годишен период два пъти веднъж като мъж и веднъж като жена. Разбира се интервалите между отделните прераждания определят от еволюционното равнище на Аза, както и от силите, които човекът пренася в духовния свят след смъртта на своето физическо тяло. В дълбоко езотеричните си лекции върху Кармата, изнесени през 1924, Събр. Съч. №235 №240) Рудолф Щайнер проследява с изумителна конкретност на описанието последователните "реинкарнационни вериги" на забележителни исторически личности като Аристотел, Сократ, Александър Велики, Тацит, Нерон, Плиний, Овидий, Рафаел, Бейкън, Волтер, Хамерлинг, Емерсон, Стринтберг, Новалис, Гюте, Маркс, Енгелс, Ницше и други

В библиотеките на Антропософските Дружества се съхраняват и са на разположение нередактираните български преводи на поредицата Езотерични изследвания на кармическите връзки, която включва.

I том

Формиране на космическите сили 12 лекции в Дорнах, 16.02 23.03. 1924 (Събр. Съч. № 235)

II том

Кармическите връзки в хода на общочовешкото развитие 17 лекции в Дорнах, 06.04 26.06. 1924 (Събр. Съч. № 236)

III том

Кармическите връзки на Антропософското Движение 11 лекции в Дорнах, 01.07. 08.08. 1924 (Събр. Съч. №237).

IV том

Съвременният духовен живот и Антропософското Движение 10 лекции 05.09. 28.09. 1924 (Събр. Съч. № 238).

V том

Езотерично изследване на кармическо-космическите връзки 16 лекции в Прага, Париж, Бреслау, 29.03. 15.06. 1924 (Събр. Съч. №239).

VI том

Кармата на Антропософското Общество 15 лекции в Арнхайм, Лондон, Берн, Цюрих, Щутгарт 25.01. 27.08. 1924 (Събр. Съч. № 240).

*42. Виж Р. Щайнер "Евангелието на Лука" (Събр. Съч.№ 114), Лекция от 17 Септември 1909.

*43. Виж Р. Щайнер "Евангелието на Матей" (Събр. Съч. №123), Лекция от 2 Септември 1910.

*44. Леонардо да Винчи: 1452-1519

Рафаело: 1483-1520